

Bediuzzaman SAID NURSI
Poslanica o proživljenju

Glavni urednik
I.K.Ljiljan
Hadžem Hajdarević

Recenzenti
Prof. Dr. Omer Nakičević
Dr. Džemaludin Latić

Tehničko uređenje
Yusuf Güneş

Naslovna strana
Velija Hasanbegović

Tiraž
2000

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297 .11

SAID Nursi, Bediuzzaman

Poslanica o proživljenju / Bediuzzaman Said

Nursi ; prijevod s arapskog Abdulah Smajić. - Sarajevo :
Ljiljan, 2002. - 182 str. ; 21cm. - (Biblioteka Islamica)

Predgovor bosanskom izdanju / Omer Nakičević: str.
7 - 9. - Bilješke uz tekst

ISBN 9958-22-062-8

COBBISS/BiH - ID 10846214

Na osnovu Mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj: 05-15-3387/02, od 07.06.2002. godine na ovaj proizvod, iz člana 19. tačke 10. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95 i 25/97, 13/00 i 36/0054/00 i 22/01), ne plaća se porez na promet proizvoda.

ISLA ■ ICA

Bediuzzaman SAID NURSI

POSLANICA O PROŽIVLJENJU

Prijevod s arapskoga
Abdulah Smajić

Predgovor bosanskom izdanju

Ovaj traktat, ili Riječ deseta, kako autor kaže, tretira jedan od osnovnih postulata islamskog učenja - proživljenje, kako iskazati širine islama u njihovoj utemeljenosti.

Autor Said Nursi polazi od stava Kur'ana i iznosi činjenice kao da stoji pred mnogobrojnim slušaocima. Njima se obraća direktno pozivom „brate“, što odražava želju za uspostavljanje bliskosti između učitelja i slušalaca. Poučnim i duboko misaonim kazivanjem on budi osjećaj slušalaca. Kazivanje se odvija u vidu dijaloga u prizorima. Svaki od dvanaest prizora nudi cjelovitu radnju, ili ostavlja i mogućnost za međusobno povezivanje prizora u ovom složenom pitanju, da bi prešao na izlaganje dvanaest međusobno povezanih činjenica analogno spomenutim prizorima.

Dvanaesti prizor završava logičkim zaključkom, vrlo duhovito i slikovito, pa se kaže da ni u kojem slučaju nije moguće da Vrhovni Vladar (aludira na Allaha dž.š.) posjeduje privremenu imperiju koja bi bila poput Turističkog svratišta, a da ne posjeduje drugi trajni i vječni domen koji je recipročan Njegovoj raskoši, veličini i položaju Njegove nebeske imperije.

U uvodu od jedne složene rečenice autor vodi

čitaoca i predmet daljnje metode kazivanja kroz poduže kasnije razrađene četiri tzv.napomene o:

- animalnoj duši,
- filozofima i onima koji su na stazi učenja Kur' ana,
- nevjernicima i vjernicima.

Četvrta napomena je neka vrsta zaključka gdje autor kaže da je nemoguće da Mudri, Moćni i Milostivi Izumitelj stvori ovaj svijet koji je u svojstvu općeg eksperimentalnog poligona i poput prizora njive, a da ne stvori drugi svijet koji razotkriva Njegove kretnje i namjere i iskazuje Njegove konačne ciljeve.

Da bi se pristupilo ovoj nepobitnoj istini Said Nursi ukazuje na dvanaest kapija koje se otvaraju ključevima drugih dvanaest činjenica.

Prva kapija Gospodarenja i Suverenosti, otvara se manifestacijom Imena Rabb;

Druga kapija Plemenitosti i Milosti, otvara se manifestacijom svojstava El-Kerim i Er-Rahim;

Treća kapija Mudrosti i Pravednosti, otvara se manifestacijom svojstava El-Hakim i El-Adil;

Četvrta kapija Dobrote i Ljepote, otvara se manifestacijom svojstava El-Dževad i El-Džemil;

I tako redom, otvaraju se i ostale kapije manifestacije svojstava:

Peta kapija svojstvima El-Mudžib i Er-Rahim;

Šesta kapija svojstvima El -Dželil i El-Baki;

Sedma kapija svojstvima El-Hafiz i Er-Rehib;

Osmo kapija svojstvima El-Džemil i El- Dželil;
Deveta kapija svojstvima El-Hajju I-Kajjum i
El-Muhji I-Mumit;

Deseta kapija svojstvima El-Hakim, El-Kerim,
El-Adil i Er-Rahim

Jedanaesta kapija svojstvom El-Hakk, i

Dvanaesta kapija svojstvom Bismillahi r-
Rahmani r-Rahim.

I ovaj dio popraćen je logičkim zaključkom i potkrijepljen ajetima iz Kur ana i sa trideset i dva opširna objašnjenja u vidu fusnota. Pri kraju traktata data je dodatna poslanica o proživljenju potkrijepljena ajetima i razmišljanjem Saida Nursija razvrstana u pet odjeljaka.

U uvodu ovog djela autor ukazuje na sveobuhvatne i egzistencijalne rezultate i duhovne koristi vjerovanja u proživljenje obje-
laodanjajući obim nužnosti toga vjerovanja za ljudski rod.

Tu donosi više skupina univerzalnih dokaza, poimanja i vjerovanja u proživljenje uz rasvjet-
ljavanje vrijednosti i očiglednosti proživljenja.

U naše vrijeme, kada je čovječanstvo zapalo u vrtlog bespuća, a moralna vrijednost skoro neprimjetna, Poslanica nudi okvirni izlaz kroz zamišljenost o značaju vjerovanja u proživljenje.

Prof.Dr. Omer Nakičević

Riječ Deseta

POSLANICA O PROŽIVLJENJU

Napomena:

Razlog navođenja usporedbi i primjera u ovoj poslanici u određenoj pripovjedačkoj formi jeste približenje smislova shvaćanjima, s jedne strane, i iskazivanje širine shvatljivosti istina islama i mjere njihove skladnosti i utemeljenosti, s druge strane. Pouke iz kazivanja su činjenice do kojih se dolazi u zaključku i na koje one sugeriraju. Nisu ovo, dakle, fiktivne storije, nego sušte istine.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
فَانظُرْ اِلَى اَثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ یُحْیِی الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحِیِی الْمَوْتِی وَهُوَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ

*U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:
"Zato pogledaj tragove Allahove milosti - kako On
oživi zemlju nakon njezinog mrtvila! On će, uistinu,
i mrtve oživjeti, On sve može". (Ar-Rum: 50).*

Brate moj,

Želiš li pojašnjenje ahiretskog proživljenja i nekih ahiretskih pitanja na način prilagođen shvaćanju običnih ljudi, saslušaj, zajedno sa mojim nefsom (egom), ovo kratko kazivanje.

Dva su čovjeka zajedno došla u zemlju čudesnih ljepota poput Dženneta (u odnosu na dunjaluk), pa vidješe da je svo njezino stanovništvo ostavilo vrata svojih kuća, dućana i prostora otvorena ne vodeći brigu o njihovom čuvanju. Roba i novac bili su nadohvat ruke, bez ičijeg nadzora. Jedan od njih dvojice - poveden za svojim nefsom - poče čas krasti, čas grabiti pričinjavajući svakovrsna nedjela i primitivizam, a da žitelji na njega nisu obratili posebnu pažnju.

Saputnik mu reče:

"Teško tebi, šta to radiš? Snosit ćeš posljedice, a mene gurnuti u neprilike i poteškoće! Ta imovina je državna, a ovi žitelji su - zajedno sa porodicama i djecom - ili državni vojnici ili službenici, samo što na svojim dužnostima nose građansku odjeću. Zato nisu na tebe obraćali pažnju. Ali, znaj da je režim ovdje rigorozan, a vladarevih uhoda, agenata i doušnika ima svugdje. Zato požuri, prijatelju, zatraži izvinjenje i nastoj to izgladiti." Međutim, njegov naivni drug je bio uporan govoreći:

"Pusti me, druže, ova imovina nije državna, nego javno dobro i nema vlasnika! Svako može njome raspolagati onako kako hoće. Ne vidim zapreke da je i ja upotrijebim, ili da se okoristim

ovim lijepim razasutim predmetima. I znaj da ja ne vjerujem ni u šta što ne vide moje oči." Zatim poče mudrovati i izricati nešto blisko sofisticiranju(*). Tu poteče ozbiljna rasprava između njih, koja se razbukala kad ovaj priprosti reče:

"Ko je ovdje upravnik? Ja ga ne poznajem." A sagovornik mu odvrati:

"Ti, bez sumnje, znaš da ne postoji selo bez starješine, niti igla bez proizvođača i vlasnika, niti jedan harf bez pisara. Pa kako možeš reći da u ovoj divnoj, uređenoj i skladnoj državi nema ni cara ni vladara? I kako mogu ova golema bogatstva i rijetke skupocjenosti biti bez vlasnika? Kao da voz natrpan skupim zalihama dolazi iz nevidljivog svijeta (gajba) svakog saha-ta, iskrcava se tu i odlazi! (**) Zar ne vidiš u svim krajevima ove zemlje vladareve obavijesti i proglose, bajrake koji se vihore na sve strane, njegov potpis, pečat i amblem na svim novcima... Kako bi onda zemlja poput ove bila bez poglavara? Savladao si, izgleda, ponešto od stranih jezika, ali ne znaš pročitati ove islamske natpise, niti želiš priupitati nekoga ko ih poznaje i razumije. Hajde, onda, da ti ja pokažem najbitnije spise i instrukcije od vrhovnog vladara." Ali, ovaj mu naivni upade u riječ rekavši:

(*) Sofizam: neispravni zaključak i analogija kojim se nastoji iskriviti istina. Sofisti su jedan pravac koji poriče osjetilno opažanje i aksiomatske činjenice (prevodilac na arapski).

(**) Ovdje se aludira na godišnja doba, gdje proljeće nalikuje vagonu kompozicije natovarenom hranom i dolazi iz svijeta nevidljivog (autor).

"Recimo da ima vladar, pa kako onda njemu može naštetiti ili mu osiromašiti trezore malenkost koju ja od toga uzmem za sebe? Uostalom, ja tu i ne vidim mogućih posljedica u smislu zatvora ili nečeg sličnog." Sagovornik mu odgovori:

"Čovječe, cijela teritorija koju vidimo samo je jedan teren za ogled i provjeru, poligon za obuku i manevre; ona je paviljon originalnog vladarevog stvaralaštva i privremeno je prihvatilište. Ne vidiš li da svakodnevno jedna karavana dolazi, a druga odlazi i iščezava? Takvo je stanje ove prosperitetne zemlje. Ona se stalno puni i prazni, i jednom će se isprazniti zauvijek, te nakon čega će biti nadomještena drugom, trajnom i vječnom zemljom. Svi će ljudi biti premješteni u nju, i svako će, prema svojoj zaslugi, biti nagrađen ili kažnjen."

Ponovo se njegov uzbuđeni vjerolomni drug pobuni govoreći:

"Ne vjerujem u to i ne priznajem! Zar bi bilo moguće da ova napredna zemlja bude zametena i da njezini žitelji odu u neku drugu zemlju?" A na to mu njegov odani sugovornik reče savjetujući ga:

"Prijatelju, pošto si uporan i tvrdoglav, dopusti da ti iznesem nebrojene i neiscrpne dokaze i sažmem ih u 'dvanaest prizora', koji potvrđuju da uistinu postoji jedan vrhovni sud i jedan dom za zasluge i dobročinstvo, a drugi za kaznu i zatočeništvo, kao i to da, kako se ova zemlja ispražnjava od stanovnika dan za danom,

doći će i dan kad će od njih biti zauvijek ispražnjena i u potpunosti uništena."

Prvi prizor: Je li u domenu mogućeg za jednu imperiju - kao što je ovo golemo carstvo - da u njoj ne bude nagrada za lojalne i kazna za prijestupnike? A budući da su kazna i nagrada naizgled nepostojeći u ovom boravištu, onda taj Veliki sud mora postojati u nekom drugom boravištu.

Drugi prizor: Osmotri tok dešavanja i procesa u ovoj državi; kako se u njoj opskrba raspodjeljuje u izobilju čak i najslabijim i najsiromašnijim bićima i kakva savršena njega i trajna utjeha postoji za sve bolesnike koji su bez hranitelja. Pogledaj tu basnoslovnu hranu, lijepe posude, draguljima okićene urese, zlatom vezenu odjeću... Krcate trpeze su razasute na svakom mjestu... I vidi, svi oni svoje obaveze i poslove obavljaju profesionalno, osim tebe i tebi sličnih bezumnika. Niko ne prekoračuje svoje granice ni za milimetar. I najimpozantnija osoba obavlja zadatak koji mu je povjeren sa svom poniznošću, krajnje pokorno, zasjenjen veličinom poštovanja i bojznosti. Znači da posljednik i vladar ovog kraljevstva posjeduje ogromnu darežljivost i neiscrpnu milost, otmjenost i gordost, očiglednu veličinu i žarnost, te ulijeva visoko strahopoštovanje. A zna se da plemenitost iziskuje darežljivost, milost je

neostvariva bez dobročinstva, dok ugled podrazumijeva ambiciju, kao i da visoka čast potražuje odgajanje neodgojenih. Budući da se u ovoj carevini ne ostvaruje ni hiljaditi dio od onoga kako pristoji toj milosti i toj časti, nasilnik, znači, odlazi sklon svojoj nasilnosti, a obespravljani u svojoj beznačajnosti i niskosti. Njihov će, dakle, postupak biti proslijeden Velikom sudu.

Treći prizor: Pogledaj kako se ovdje poslovi obavljaju s velikom mudrošću i izvrsnom organiziranošću. Primijetit ćeš da se u međusobnom poslovanju gleda kroz prizmu istinske pravednosti i po egzaktnim mjerilima. Poznato je i da mudrost jedne vlasti i njezina pronicljivost počivaju na ukazivanju dobrote i odavanju počasti onima koji pod njezinim okriljem traže zaštitu. I sušta pravednost zahtijeva njegovanje prava podanika, da bi ugled vlasti i moć zemlje bili očuvani. Izgleda, samo, da se ovdje odvija tek jedan neznatni dio realizacije od onoga što dolikuje proporcijama te mudrosti i pravednosti. Tako i nemarni poput tebe i napuste ovu zemlju, a da većina njih ne snosi posljedice. Predmet će, očito, biti odgođen do Velikog suda.

Četvrti prizor: Pogledaj to bezbrojno, nepregledno i rijetko biserje izloženo u ovim paviljonima i te ukusne specijalitete koji ukrašavaju trpeze; to nam pokazuje da vladar ove carevine

zbilja posjeduje neograničenu darežljivost i neiscrpane riznice. Međutim, beskrajna darežljivost i nepresušne riznice poput ovih kategorički uvjetuju jednu vječnu i neprolaznu kuću za goste u kojoj ima svega što duša poželi. Također podrazumijeva i neprolaznost uživalaca i sladokusaca u njoj, bez iskušenja boli rastanka i prolaznosti. Jer kao što je prestanak boli jedan užitak, tako isto i prestanak užitka pričinjava bol. Razgledaj sve te izloge i pomno osmotri obavještenja. Pažljivo osluhni i glasnike koji pozivaju opisujući čudesno stvaralaštvo vladarevo - nosioca nadnaravnih djela - i obznanjuju ih ispoljavajući njegovu savršenost i rječito iskazuju njegovu duhovnu ljepotu koja je bez usporedbe te navode rafinirana svojstva njegove skrivene finoće.

Svakako da taj vladar posjeduje fenomenalno savršenstvo i očaravajuću duhovnu ljepotu, koji izazivaju fascinaciju. Nesumnjivo je da skriveno savršenstvo u kome nema nedostatka zahtijeva svoje ispoljavanje pred očevicima koji će se oduševljavati njime i radovati mu se te uvjetuju svoje pokazivanje pred očima onih koji će cijiniti njegovu vrijednost. A budući da smo kod neusporedive skrivene ljepote, znamo da ona zahtijeva da se ogleda i da bude videna. Dakle, viđenje njegove ljepote moguće je na dva načina:

prvi, njegovo subjektivno viđenje svoje ljepote u svakojakim zrcalima koja odražavaju tu ljepotu;

drugi, njezino viđenje očima njegovih

gorljivih promatrača i zadivljenih simpatizera.

Znači da neprolazna ljepota traži da se vidi i bude videna, da se trajno svjedoči i vječno bude osvjedočena. A to svakako podrazumijeva i besmrtnost oduševljenih promatrača koji znaju cijeniti tu ljepotu, jer se vječna ljepota ne zadovoljava smrtnim ljubiteljima. Pošto promatraču koji je osuđen na prolaznost i pomisao na prolaznost izobličava ljubav u mržnju, divljenje u omalovažavanje i uvažavanje u ponižavanje, jer je čovjek neprijatelj svemu što ne poznaje ili ne uspijeva;

te pošto svi ubrzano napuštaju sadašnju sferu gostovanja i nestaju iz nje bez dovoljnog napajanja iz svjetla te ljepote i perfekcije, ponekad ne videći i ništa osim, nakratko, njihovih blijedih sjenki,

- pohod je, dakle, krenuo prema nekoj trajnoj i vječnoj pozornici.

Peti prizor: Razmotri kako taj vladar - koji je bez premca - posjeduje ogromnu sažaljivost koja se pokazuje u vrevi događanja i stvari; kako pruža pomoć ubogome koji vapi za pomoći; odaziva se svakome koji mu uputi molbu tražeći zaštitu; pa i kad vidi najsitniju potrebu najprostijeg bića iz mase svojih podanika, on je ispuni s punim saosjećanjem i samilošću. Čak pošalje lijek ili ugovori veterinara da bi zbrinuo nožicu obične ovce.

Hajde, prijatelju, da odemo tamo na ono ostrvo

gdje se okupio golemi skup ljudi. Sve plemstvo carevine tu će se sabrati. Vidi, tamo je počasni izaslanik vladarev ukrašen najglamuroznijim i najveličanstvenijim odličjima, drži govor kojim od svog milostivnog suverena traži neke stvari, a svi koji su s njim podržavaju ga i potvrđuju tražeći isto što i on govoreći: "Da, i mi to isto želimo!"

Poslušaj šta kaže vladarev veliki miljenik koji s neizmjernom pristojnošću i skrušenošću moli i govori:

"O, ti, koji nas obasipaš vidljivim i skrivenim blagodatima, vladaru naš, pokaži nam ishodišta i originale onoga što si nam pokazao kroz primjere i sjene! Povedi nas u sjedište svoje imperije i ne daj da izginemo u ovoj pustoši. Primakni nas i podigni do trona tvoga prisustva! Smiluj nam se! Nahrani nas tamo nasladama koje nam nisi dao da iskušamo ovdje, i nemoj nas staviti u patnju udaljivši nas i tjeravši nas od sebe! Svoje željne, zahvalne i odane podanike ne prepusti da tumaraju i lutaju, nemoj ih ukinuti smrću iza koje nama povratka!"

Jesi li ga, prijatelju, čuo šta kaže? Je li moguće za nekog ko posjeduje svu tu nenadmašnu moć, i svu tu opću dobrodušnost, da svome časnom izaslaniku ne da ono što on zaželi i ne odazove se najuzvišenijem cilju i najplemenitijoj težnji? A on je taj koji sa punom brižljivošću udovoljava i najsitnijoj želji najsićušnjeg bića od svojih podanika? Uprkos činjenici da to što traži ovaj časni izaslanik pred-

stavlja ostvarenje želje svih i ambicije svih? A to je, istovremeno, i nužna pretpostavka njegove pravednosti i milosti i zadovoljstva? Osim toga, to je za njega lahko i neznatno, nimalo teže od ekspanata koje je istaknuo na izletištima i sajmištima ove carevine. Pa, ako je već utrošio ogromna sredstva i izgradio ovu carevinu da bi tek nakratko izložio svoje ekspanate, onda mora biti da će u sjedištu svoje vladavine izložiti originalne riznice, savršenstva i čudesa koja će zapanjiti naše umove. Dakle, oni koji se nalaze na tom ispitnom poligonu nisu tu zabadava, i nisu bez smisla; njih očekuju ili palače vječne i neprolazne sreće ili užasne tamnice beskrajnih zatvorskih hodnika.

Šesti prizor: Dodi i pogledaj ove impozantne kompozicije, krcate letjelice, prostrana i puna skladišta, ove atraktivne i uredene izloge! Razmisli o redu i toku zbivanja! Sve ti ukazuje da zbilja postoji Velika imperija^(*) koja vlada iza zastora. Jedna takva imperija svakako iziskuje podaništvo kakvo joj dolikuje. I dok ih proma-

(*) Kao što se ogromna armija na manevarskom poligonu ili vatrenoj liniji razvije u nešto što podsjeća na jednu trnovitu šumu na samo jednu komandu: "Na o-ruž-je;... ba-jo-ne-te!"; i kao što se cijeli logor za svaki praznik i vojnu paradu razvije u nešto što nalikuje živopisnom parku s ružama na samu zapovijed: "Na oz-na-ke, na smo-tru"; tako isto nerazumno bilje, koje je i samo neka vrsta nepregledne vojske Allahove - Slavljen je On! -kao što su i melec i džini i ljudi i životinje njegova →

traš kako se okupljaju u ovom - dunjalučkom - svratištu, ono svakodnevno ispraća gomile njih i prihvaća druge gomile. Oni stupaju na tu pozornicu ispita i provjere, ali se i pozornica izmjenjuje svaki sahat. Nakratko zastanu na tom velikom sajmištu, uživaju u skupocjenim izlozima vladarevih blagodati i originalnim i čudesnim umjetninama, ali se i izlog preobličava iz minute u minutu. Tako ono što promakne - ne vraća se, a ono što dođe - samo zamakne. Sve ovo

vojska - te oni, na zapovijed **كُنْ قَائِمًا** "Budi! i ono bude" u toku svoje borbe za preživljavanje, i na zapovijed od Boga "Na o-ruž-je... na od-bra-nu", trnovito drveće i šiblje pripreme svoju sitnu kopljad te se lice zemlje preobrazi u nešto blisko ogromnom vojnom logoru do zuba opasanom bijelim oružjem, a svaki proljetni dan i svaka sedmica budu poput festivala ljepota iz biljnog korpusa. Svaki taj korpus izlaže ono što mu je njegov vladar darovao od lijepih odličja i što mu je dodijelio od vezenih uniformi te se ukaže - tako da izgleda poput vojne smotre - pred pogledima Bespočetnog Vladara i njegovom inspekcijom, kao da sluša zapovijed Gospodarevu: "Navucite odore iz Gospodarevog dizajna, uniforme iz Božije supstance - a to su cvjetovi i plodovi - ... razvijte cvijetne latice...!" Na to zemaljska površina postane poput velikog logora u jednom izvrsnom prazničnom danu i na jednoj masovnoj i velikoj smotri ukrašenoj blještavilom uniformi i svjetlucavošću odličja. Ta gomila osmišljene spremlje, i ta količina discipline, i toliko fenomenalne opreme, onom koji nije izgubio vid predočava da je to sve rezultat zapovijedi jednog moćnog vladara čija je moć neograničena i zapovijedi mudrog narednika čija je mudrost beskrajna (autor).

nedvojbeno dokazuje da u pozadini ovog prolaznog odmarališta, iza tih nestalnih pozornica i naizmjeničnih izloga postoje trajne i vječne palače, ugodna vječna boravišta i bašče ispunjene stvarnim objektima tih uzoraka, magaze pretrpane njihovim originalima.

Iz toga izvodimo zaključak da postupci i djela ovdje nemaju drugu namjenu nego zasluživanje nagrade tamo. Moćni vladar naređuje ovdje, a nagrađuje tamo. Za svakog pojedinca ima određeni intenzitet i nijansu blagostanja, srazmjerno njegovoj kvalificiranosti, spremi i zaslugama.

Sedmi prizor: Hajde da se malo ušetamo među građane i razgledamo njihovo stanje i dešavanja oko njih. Vidi, na svakom uglu je postavljena kamera za snimanje i na svakom mjestu postoji mnoštvo pisara koji evidentiraju sve, čak i najnebitnije stvari.

Pogledaj i na onu visoku planinu; na njoj je instalirana moćna kamera koja pripada vladaru lično.*) Ona bilježi sve što se događa u carevini. Znači, vladar je naložio da se evidentiraju sva dešavanja i da se i upisuje sve što se

(*) Dio smisla na koji ukazuje ovaj prizor pojašnjen je u Sedmoj činjenici. Monumentalna kamera - koja pripada vladaru - ovdje se odnosi na Levh-i mahfuz i njegovu suštinu. Riječ Dvadeset šesta je ranije dokazala i predočila Levh-i mahfuz po slijedećem principu: kao što pojedinačni lični kartoni sugeriraju da postoji i njihov matični registar, —>

radi u njegovoj državi.

To, opet, znači da uzvišeni vladar zahtijeva zapisivanje svih događanja i dešavanja u njegovoj državi. Ovo krajnje interesiranje i precizna dokumentacija stvari, nesumnjivo, treba da posluži kod izvršenja nekog obračuna.

Jer, da li bi bilo moguće da jedan sveodrživi suveren - koji ne zanemaruje ni najsitniji postupak najprimitivnijeg podanika - ne evidentira i ne upiše značajna djela svojih utjecajnih podanika, te da ih ne pozove na odgovornost, niti ih adekvatno nagradi ili kazni za ono šta su činili, čak i ako bi se oni odvažili na djela koja nasrću i na tog moćnog vladara lično, protivna su njegovom dostojanstvu i nespojiva s njegovom općom milošću? A budući da nisu potvrđeni kažnjavanju ovdje... onda je sasvim izjesno da je njegovo izvršenje odloženo do Velikog suda.

a pojedinačni akti podrazumijevaju postojanje djelovodnog protokola, te sićušne i ukusne kapljice dokazuju postojanje divnog vrela.

Tako isto i ljudska moć memoriranja, plodovi drveća, sjemenke u plodovima svako je od njih poput jednog ličnog kartona, i u smislu minijaturnog Levh-i mahfuz, i u poziciji sićušne kapljice tinte kojom je napisan matični Levh-i mahfuz. Svako od njih, bez sumnje, ukazuje na postojanje centralne memorije, glavnog registra, vrhovnog Levh-i mahfuz, čak to i dokazuje i jasno ističe otvorenim umovima (autor).

Osmi prizor: Pridi da ti pročitam zapovijedi koje je donio suveren. Pogledaj, on intenzivno ponavlja svoja obećanja i prijetnje, u smislu: "Privest ću vas u sjedište svoje imperije te ću usrećiti poslušne među vama, a neposlušne ću strpati u zatočeništvo. Razorit ću ovo privremeno mjesto te podići drugo carstvo u kome su trajne palače i vječni zatvori."

Treba znati da je obećanje koje je pred sebe postavio za njega lahko izvodivo, a i od krajnje važnosti za njegove podanike. A pogaziti obećanje za njega je apsolutno nezamislivo, zbog njegovog dostojanstva i moći.

Pogledaj sad, ti, smetenjače: vjeruješ svojim lažnim umišljajima, haluciniranju svoga uma, iluzijama svoga nefsa, a ne vjeruješ onome koji apsolutno nikad ne pribjegava kršenju obećanja i čijem ponosu i dostojanstvu uopće ne priliči nedosljednost i čiju istinitost svjedoče sve stvari! Ti, nesumnjivo, zaslužuješ da snosiš neizmjerne posljedice, jer je tvoja pozicija u svemu ovome poput putnika koji sklopi oči pred suncem, da bi se zatim orijentirao i rukovodio pukim nagađanjem; htio bi osvjetliti svoj jezivi put tračkom uma, mada je on nejak poput svjetlaca.

Budući da je obećao, izvjesno je da će i održati obećanje, jer je njegovo ispunjenje za njega lahko i neznatno, ono je pretpostavka njegove suverenosti i krajnje nužno za sve nas i oko nas.

Slijedi, dakle, da ima Veliki sud i savršena sreća.

Deveti prizor: Hajde da pogledamo čelnike^(*) iz ovog miljea: dijelu njih je omogućen izravan kontakt s vrhovnim vladarom, "vrućom linijom". Drugi među njima uznapreduju još više i uspinju se do trona njegove svetosti. Gledaj šta oni kazuju: sve nas obavještavaju da je vladar priredio veličanstveno i divno mjesto za nagradu dobročiniteljima, a drugo za kaznu zločincima. On daje i čvrsto obećanje i upućuje kategoričnu opomenu; a i suviše je velik i moćan da bi se ponizio odstupanjem od svoga obećanja i prijatnje. Treba imati na umu da su izjave izvjestilaca i prenosilaca o tome brojnošću dostigle astronomske razmjere, a neoborivošću stepene saglasnosti i konsenzusa. I svi nam oni saopćavaju: da se sjedište ove prostrane imperije, čije tragove i obrise vidimo ovdje, nalazi u jednom drugom udaljenom domenu; da su građevine na ovom ispitnom poligonu montažni objekti i bit će nadomještene vječnim dvorovima; i ova će teritorija biti zamijenjena drugom. Jer ta veličanstvena vječna imperija - čija se veličina nazire iz njezinih tragova - takva je da se njezin utjecaj ne može zadovoljiti prolaznim stvarima poput ovih nepostojanih, nestalnih, nesavršenih, nebitnih,

(*) Smislovi koje potvrđuje ovaj pokazatelj bit će razmatrani u Osmoj činjenici. Ilustracije radi: čelnici tih miljea u ovom prizoru simboliziraju vjerovjesnike i evlije; vruća linija je Božanska konekcija pružena od srca onog koji je ogledalo Objave i opredmećenje nadahnuća i u poziciji početka priključka te veze i njezine slušalice (autor).

bezvrijednih i neodrživih, nego počiva na stvarima koje dolikuju njoj i njezinoj veličini i kojima je svojstvena neprolaznost, perfekcija i grandioznost.

Znači da postoji druga kuća... i da put zasigurno vodi tome boravištu.

Deseti prizor: Hodi, prijatelju, danas je veliki kraljevski praznik. (*) Desit će se neke promjene i mijene i ukazat će se čudesne stvari. Pođimo zajedno u šetnju, ovog prekrasnog proljetnog dana, do one zelene čistine okićene živopisnim cvijećem. Vidi, narod dolazi ovamo; eno nešto čudno i fascinantno: sve se građevine urušavaju i restrukturiraju. To je zbilja nešto nadnaravno, jer se srušene zgrade odmah obnavljaju, a pusta zaravan se preobražava u naseljeni grad. I vidi, svakog ti se sahata - kao na filmskom platnu - ukazuje nova scena i preobrača u novi oblik, različit od prethodnog.

(*) U Devetoj činjenici ćeš uočiti simboliku ovog prizora. Veliki praznik, npr., metafora je za proljetnu sezonu; čistina okićena živopisnim cvijećem metafora je za površinu zemlje u proljeće; a pod pokretnim slikama i prizorima na ekranu misli se na svakovrsnu ishranu koju proljeće i ljeto prinose za životinje i ljude i koju im je Moćni Stvoritelj, Veličanstveni i Mudri Jedinstveni Izumitelj, Lijepi, odredio; i koji je savršeno ravnomjerno izmjenjuje i dozira s apsolutnom milošću Svojom - Slavljem je On! - ; te je šalje u pravilnim periodičnim razmacima od ranog proljeća do kasnog ljeta (autor).

Pomno to osmatraj da bi uvidio divotu tog genijalnog poretka na ekranu, gdje se smjenjuje i kombinira mnoštvo prizora; to su, ustvari, prizori iz stvarnosti, gdje svaka stvar zauzima svoje mjesto, s punom preciznošću i koordinacijom. Čak ni scenariji iz fikcije ne mogu dostići ovaj nivo harmoničnosti, fenomenalnosti i genijalnosti; ni milioni kreativnih opsjenara ne bi mogli izumiti ovako divnu akciju. Znači da veliki vladar, koji je zaklonjen od nas, posjeduje i mnoštvo natprirodnih moći.

A, ti, neznalico, ipak negoduješ: kako je moguće uništenje ove goleme imperije i njezino podizanje na drugoj lokaciji?

Pred tobom je, evo, nešto nespojivo s tvojim razumom, mnoštvo preokreta i zapanjujućih reakcija; munjevito sjedinjavanje i dezintegracija, mijene i mutacije, izgradnja i destrukcija. Sve to nagovještava neki cilj i sadrži neki smisao budući da za samo jedan sahat tog kadra treba utrošiti desetine godina. Te okolnosti, dakle, nisu same sebi svrha nego su prezentacije i imitacije za izlaganje ovdje. Vladar svoja djela manifestira po nadnaravnom scenariju, daje im formu, a njihovi ishodi budu sačuvani i evidentirani, kao što se inače čuva i bilježi sve što se dešava u toku menevara na vojnom poligonu. Podaci i taktika će, dakle, poteći na sastanku nekog višeg nivoa te nastaviti djelovanje prema ovdašnjem ishodu. Sve će biti trajno izloženo na velikoj egzibiciji i centralnom sajmištu. Drugim riječima, ove će trenutačne okolnosti

ovdje uroditi trajnim plodovima i generirati vječne prizore tamo.

Svrha ove manifestacije, dakle, jeste postizanje vrhunske sreće, i Veliki sud, kao i uzvišeni smislovi koji su zaklonjeni od nas.

Jedanaesti prizor: Dodi, moj nepopustljivi prijatelju, da se ukrcamo na avion ili voz, i da se uputimo na istok ili zapad - tj. u prošlost ili budućnost - pa da pogledamo šta je to nadnaravni vladar prikazao od raznovrsnih nadnaravnosti na drugim mjestima.

Pogledaj, ono što smo vidjeli ovdje na sajmu, ili na poligonu, ili u dvoru od nadnaravnih stvari ima svoje manifestacije svugdje, samo što se one razlikuju po obliku i građi. Prijatelju, usredredi svoj pogled na ovo, da vidiš dokle se pruža manifestacija osmišljenog poretka; s kojom su jasnoćom uočljivi ukazi providnosti; koliko su istaknuti znakovi pravednosti i u kojem su stepenu manifestni plodovi sveobuhvatne milosti u tim promjenjivim palačama, na tim prolaznim poprištima i u tim nestajućim paviljonima. Onaj ko nije izgubio viziju nedvojbeno shvata da nema - niti je zamislivo da može biti - savršenije mudrosti od mudrosti tog vladara, niti providnosti ljepše od njegove, niti milosti obuhvatnije od njegove, niti pravde uzvišenije od njegove.

Međutim, ovo je carstvo - kao što je poznato - neadekvatno da bi iskazalo činjenice te mudrosti, providnosti, milosti i pravednosti; te

ako u sjedištu ovog carstva - kako si ti umislio - ne bi bilo vječnih dvorova, trajnih monumenata, neprolaznih i ugodnih boravišta, stalnih rezidenata i zadovoljnih podanika, kao opredmećenja te mudrosti, providenja, milosti i pravednosti, tada bismo morali poreći svu svrhovitost koju vidimo, sve dobrostanje koga smo svjedoci, svu milost na koju nailazimo i sve pojavne i očevidne znakove i pokazatelje pravde. Praznoglavo poricanje toga je skandalozno isto koliko i bezumlje onoga ko vidi sunčevo svjetlo i usred bijelog dana poriče Sunce. Morali bismo, također, izjaviti da onaj koji pokreće sve procese koje vidimo i koji se odlikuju mudročću, te djela koja imaju plemenit cilj i dobročinstva ispunjena milošću, ustvari - Bože sačuvaj - besmislena su, isprazna i uzaludna, a to bi bilo upravo izvrtnanje činjenica u njihov paradoks, i to je, jednodušnim mišljenjem svih razboritih, koji nisu poput notornih filozofa sofista, onih koji poriču postojanje stvari, čak i samih sebe, apsurdno.

Postoji, dakle, ravan izvan ovog svijeta, gdje je Veliki sud, Gornji dom pravde, sjedište Velike dobrote, u kojoj će se ta milost i mudrost i providnost i pravednost jasno i razgovijetno iskazivati.

Dvanaesti prizor: Hajde sad, prijatelju, da se vratimo i susretnemo sa časnicima i čelnicima onih skupina! Pogledaj njihovu opremu; jesu li opskrbljeni za kratkotrajan boravak na ovom

poligonu, ili im je dodijeljeno da bi proživjeli dug i sretan život negdje drugo? Budući da se ne možemo susresti sa svakim ponaosob, niti možemo pregledati sve njihove zalihe i spremu, pokušajmo istražiti identitet i dosje jednog od njih, kao uzorak i primjer. U ličnom kartonu nalazimo njegov oficirski čin, lični dohodak, zanimanje, zasluge, zaduženja i uputstva o kretanju.

Primijetit ćeš da se taj čin ne daje na nekoliko dana nego za jedan dugačak period. Na kartonu mu je ubilježeno da plaću prima iz blagajne na dan taj i taj, ali je taj datum zbilja daleko i dolazi tek nakon privođenja kraju manevara na ovom poligonu. A što se tiče zanimanja, ono ne odgovara ovom privremenom poligonu, niti je u skladu s njim, nego je za sticanje trajne sreće na nekom uzvišenom mjestu kod moćnog vladara. A ni dužnosti mu također ne mogu biti za kratkodnevni boravak u ovom odmaralištu, nego za neki drugi neprolazni sretni život. Iz uputstava se, dakle, jasno vidi da je osoba predodređena za neko sasvim drugo mjesto, štaviše, ona stremlji jednom drugom svijetu.

Pogledaj sad ove bilježnice, u kojima su sadržana stroga uputstva o načinu rukovanja opremom i odgovornostima koje ono povlači! Kad, dakle, ne bi postojao jedan viši, trajniji nivo izvan ovog poligona, ne bi imali smisla ni ažurirani lični karton niti pregledni priručnici, a taj uvaženi oficir, slavni zapovjednik i respektabilni čelnik bio bi srozan na niske grane; bio bi izložen nezadovoljstvu, poniženju, prijeziru,

nemilosti, slabosti, bijedi. Analogno tome, na čemu god da zadržiš pogled, on te dovodi do razmišljanja i zaključka da nakon ove naše prolaznosti postoji i vječnost.

Zato, prijatelju, znaj da je ovo privremeno carstvo poput jedne njive, teren za obuku ili trgovinski centar i nakon njega nužno slijedi Veliki sud i vrhunska sreća. Ako to porekneš, morat ćeš poreći i sve osobne kartone i bilježnice koje posjeduje ovaj časnik, i svu tu opremu, zalihe i instrukcije, pa čak i sva ustrojstva u ovoj carevini, a poreći ćeš i nju samu; a u tu svrhu morat ćeš demantirati i sve procese koji se dešavaju. Kod toga, neće se za tebe moći reći da si razborit čovjek, nego ćeš biti veća budala od spomenutih sofista.

Nemoj, kojim slučajem, pomisliti da se dokazi i implikacije smjene carstava ograničavaju na ovih dvanaest prizora koje smo izložili, jer postoji nebrojeno i nesagledivo mnogo ukaza i potvrda da će ova nepostojana i nestalna carevina biti razmijenjena za drugu, stabilnu i neprolaznu, kao što postoji mnoštvo naznaka i simptoma da će ljudi biti premješteni iz ovog privremenog i prolaznog svratišta u trajno i vječno sjedište carevine.

Prijatelju, priđi sada da ti iznesem dokaz moćniji i očigledniji od svih tih dvanaest dokaza sadržanih u prethodnim prizorima.

Dodi i vidi časnog izaslanika, nosioca visokih odličja koga smo - ranije - bili zapazili na otoku: on nešto saopćava pozamašnoj masi koja nam

se ukazuje iz daljine. Hajde da odemo i saslušamo. Pazi, on skupu obrazlaže visoki vladarski proglas i objašnjava:

"Spremite se! Otputovat ćete u jedno drugo, vječno carstvo, veličanstveno i divno! Ova naša imperija izgleda poput tamnice u poređenju s njim. Ako pomno saslušate ovu zapovijed, i izvršite je kako treba, zavrijedit ćete milost našeg vladara i njegovo dobročinstvo u njegovom sjedištu kome ste se zaputili; u protivnom, vaše će stjecište, kao kazna za neposluh i nepridržavanje ove zapovijedi, biti jezive ćelije."

On prisutnima saopćava ovaj proglas, a na tom važnom saopćenju vidiš vladarev pečat, koga je nemoguće krivotvoriti. I svi, osim ošamućeni poput tebe, sigurno znaju da je taj proglas, proglas Vladarev. I, već na prvi pogled, svi su sasvim uvjereni - osim slijepaca poput tebe - da taj sjajno odjeveni i okićeni izaslanik uistinu jeste povjerljivi glasnik vladarevih zapovijedi.

Pa da li je, onda, moguće proturječiti pitanju smjene carstava koje zastupa taj časni izaslanik iz sve svoje snage kojom je obdaren, a sadržava ga i nebeski carski proglas? Nikako! Apsolutno je to nemoguće, osim ako bi porekao sve stvari i pojave koje vidiš.

Na tebi je sada, prijatelju, da rekneš šta imaš reći.

"A šta bi trebalo da kažem? Zar neko ima šta dodati naspram ovih činjenica? Zar se može za

Sunce, dok je navrh neba, reći: Nema ga, gdje je? Sve što želim izreći jeste: Allahu hvala, hiljadu i jedna zahvala, jer sam izbjegao stisak fantazije i pohote i oslobodio se iz zarobljeništva nefs a i vječne tamnice. Vjerujem da postoji kuća blagostanja kod moćnoga vladara, za koju se pripremamo nakon ove prolazne i problematične kuće."

Ovim se završava kazivanje koje aludira na proživljenje i onaj svijet. Sada ćemo, Allahovim - Visok je i Moćan On! -, dopustom, a nakon uvodne riječi, prijeći na najuzvišenije istine i izložiti dvanaest međusobno povezanih činjenica, koje su u korespondenciji sa spomenutih dvanaest prizora.

UVOD

Kroz par napomena ukazat ćemo na neka pitanja koja smo već rasvijetlili na drugim mjestima, a to su Riječ dvadeset druga, Riječ devetnaesta i Riječ dvadeset šesta.

Prva napomena: Tri su korelacije manifestne na primjeru nemarnika i njegovog pouzdanog prijatelja, savjetodavca iz gornjeg kazivanja:

prva; između moje nagonke duše (nefsa) i moga srca (kalba);

druga; između privrženika filozofije i učenika Kur'an-i kerima;

treća; između zajednice nevjernika i Ummeta islama.

Nedostatak spoznaje Allaha, - Slavljen je i Uzvišen On! -, ono je što je privrženike filozofije, zajednicu nevjernika i nagonku dušu gurnulo u strahovitu zabludu. I kao što reče pouzdani savjetodavac - u ovom kazivanju - da je nemoguće da ijedan harf bude bez pisara, niti zakon bez zakonodavca, također kažemo:

Nemoguće je da postoji knjiga bez autora, a posebno jedna knjiga čija svaka riječ u sebi sadrži sitno napisanu drugu cijelu knjigu i pod čijim je svakim slovom finim perom sročena jedna kasida. Tako isto je apsolutno nemoguće

da ovaj svemir nema svoga izumitelja, jer je i svemir uveliko jedna knjiga čija svaka stranica sadrži kolekciju drugih knjiga, ustvari, svaka riječ iz nje u sebi sadrži knjigu, a svako slovo iz nje sadrži poemu. Lice Zemlje je jedna stranica, a koliko li je samo u njoj sadržano knjiga! I stablo je jedna riječ, a koliko samo ono sadrži stranica! Plod je, ovim slijedom, slovo, sjemenka tačkica. A u toj tačkici je sinopsis golemog stabla, njegov program. Knjiga poput ove, dakle, može biti stvaralačko djelo iz pera samo nekog ko posjeduje moć i kome su svojstveni apsolutna ljepota, veličina i mudrost. Drugim riječima, i goli pogled na svijet i njegovo promatranje nameće neophodnost vjerovanja, osim kod onoga ko je ošamućen zabludom.

I kao što se ne dešava da građevina bude bez građevinara, posebno zdanje poput ovog, okićenog najoriginalnijim dekorom, uljepšanog najdivnijim i najčudesnijim rezbarijama i sagrađenog po jednoj nadnaravnoj tehnologiji; čak je i u svaki njegov pojedinačni kameni blok ugrađeno sve ono što je ugrađeno i u cijelo zdanje; dakle, kako pametan čovjek ne može prihvatiti da jedna ovakva zgrada bude bez izvrsnog graditelja, posebno ako on - svakog sahata - u ovom kompleksu podiže konkretne nastambe, u krajnjem skladu i harmoniji, i izmjenjuje ih sa savršenom organiziranošću i lahkoćom - poput presvlačenja odjeće - i čak u svakom bloku tog stvarnog prizora podiže nizove malih prostorija - tako je nužno i za ovaj prostrani univerzum postojanje mudrog,

znanog, moćnog i apsolutnog Stvoritelja, jer je i univerzum poput jednog živopisnog dvorca: Sunce i Mjesec su njegove svjetiljke, zvijezde su u njemu svijeće i kandilji, a vrijeme jedna traka o koju Veliki Stvoritelj - svake godine - okači neki novi svijet koji je izveo u sferu postojanja cirkulirajući u njemu niz skladno komponiranih prizora u tri stotine i šezdeset formi i modela, mijenjajući ih u punoj sinhronizaciji i sa idealnom osmišljenošću. On tako površinu Zemlje čini jednim bogatim prostiračem blagodati ukrašavajući je svakog proljeća sa tri stotine hiljada vrsta živih bića i ispunjavajući je nebrojenim i nepreglednim darovima, uz potpuno razlikovanje svakog od njih, uprkos njihove međusobne isprepletenosti i mješanja. Analogijom tih stvorenja, možeš mjeriti i druge stvari. Kako bi onda bilo moguće zanemariti Stvoritelja jednog izuzetnog dvora poput ovog?

Kolika je, zatim, slaboumnost onoga ko poriče Sunce usred bijela dana, bez ijednog oblačka, u vrijeme kad se blještavilo njegovih zraka i prelamanje svjetlosti ogledaju u morskoj pjeni i pučini, u svjetlucavim kopnenim materijalima i u prozirnim snježnim kristalićim. Jer, poricanje i odbacivanje jednog Sunca - u tom slučaju - podrazumijevalo bi prihvaćanje postojanja mnogobrojnih minijaturnih sunaca, stvarnih i originalnih, u onolikom broju koliko ima morskih kapljica, mjehurića i pjene i snježnih kristalića. I kao što prihvaćanje smještanja golemog Sunca u svaki taj djelić - sićušan da se u njega može smjestiti tek

jedan atom - znači bezumlje, tako isto nevjerovanje u Velikog Stvoritelja i odbijanje priznanja Njegovih - Slavljen je On! - apsolutnih svojstava, uprkos konstantnog uočavanja ovih mudro usklađenih, naizmjeničnih i uzastopno poredanih stvorenja, koja se obnavljaju u koordinaciji i organizirano svo vrijeme, jeste, bez sumnje, jedna najdrskija zabluda, ili čak halucinacija i odsutstvo uma. Jer, u tom bi slučaju bilo neizbježno priznanje Božanske apsolutnosti svakoj pojedinačnoj stvari, čak i najsitnijoj čestici.

Pored toga, svaka pojedina čestica - zraka npr. - može prodrijeti u svaki cvijet, plod i list i tu nesmetano funkcionirati. Pa da ta čestica nije bila programirana i primorana na to, proizlazilo bi da mora posjedovati znanje o objektu u koji se infiltrirala, njegovu šemu, strukturu i građu, dakle, morala bi posjedovati obimno znanje i sveobuhvatni potencijal da bi smogla učiniti takvo nešto.

I svaka pojedinačna čestica zemlje - npr. - ima potencijal da potakne klijanje biljnih sjemenki i rast svih njihovih vrsta. Pa da nije instruirana i pod nadzorom, nužno bi proizlazilo da ona sadrži nematerijalne instrumente i mehanizme u brojnosti vrsta bilja i stabala, ili bi morala posjedovati moć i vještinu da bi znala svaki oblik njihovog strukturiranja i manufakturiranja, zatim da poznaje njihovo dovodenje u oblike, pa u tkiva. Ovo uzmi kao mjerilo za sva ostala bića, tako da bi razumio da za Vahdaniijet

(Božiju jednoću) u svemu postoje briljantni dokazi.

Tačno, stvaranje svega iz jednog i stvaranje jednog iz svega, djelo je svojstveno samo Stvoritelju svega. Promisli i razmotri Allahove dž.š. riječi:

وَ أَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

"I ne postoji ništa što Njega ne slavi hvaleći Ga!" I znaj da nevjerovanje u Jednog Jedinog Boga nužno dovodi do vjerovanja u mnoštvo božanstava, brojnih koliko i sva stvorenja.

Druga napomena: U kazivanju je spomenut časni izaslanik. I rečeno je da onaj ko nije slijep iz viđenja njegovih odličja shvaća: da je on velikodostojna ličnost, da se ne pokorava ničemu osim zapovijedima od vladara, jer je on njegov osobni izvršitelj. Taj izaslanik, ustvari, naš je najveći Poslanik, s.a.v.s.

Jeste, neprikosnovenom Stvoritelj ovog ukrašenog univerzuma, mora imati jednog časnog glasnika poput njega, kao što je nužnost da sunce ima svjetlost. Jer, kako god Sunce ne može drugačije nego da isijava svjetlost, tako isto sušta Božanstvenost ne može a da se ne manifestira kroz odašiljanje časnih poslanika - neka je na njih selam -.

Jer, da li je moguće da ljepota u krajnoj perfekciji ne prohtije oglasiti se nekim sredstvom i dokazom koji će je iskazati?

Ili, da li je moguće da perfekcija konačne ljepote ne teži da se manifestira preko posrednika, da bi privukla pogled na sebe?

Odnosno, da li je moguće da univerzalna dominacija sveobuhvatnog sveopćeg gospodarenja ne zahtijeva da ispolji svoju jednoću i apsolutnu bitnost različitim slojevima posredstvom dvokratnog izaslanika, tj. onoga koji posjeduje dvije naravi: jednu potpunog robovanja (Gospodaru), budući da je on predstavnik stvorenja u Gospodarevoj rezidenciji; i drugu poslanstva i bliskosti s Njim, jer je Njegov - Slavljen je On! - emisar svim svjetovima.

Odnosno, da li je moguće da Posjednik apsolutne ljepote ne poželi osvjedočiti svoja stvorenja i predočiti im čari Svoje ljepote i finoću Svoje ljupkosti u ogledalima koja odražavaju tu ljepotu? Dakle, da to učini posredstvom omiljenog glasnika; a on je omiljen zbog umiljavanja Allahu dž.š. iskrenim robovanjem, kao što je i omiljeni glasnik jer čini da stvorenja zavole Allaha, dž.š. iskazujući ljepote Njegovih Lijepih Imena.

Odnosno, da li je moguće da Onaj koji posjeduje krcate riznice najskupocjenijih i najčudesnijih stvari koje zadivljuju umove ne želi razotkriti Svoje skriveno savršenstvo? I da ne zahtijeva njegovo izlaganje pred očima svega stvorenog, i njegovo objelodanjivanje posredstvom izvrsnog uvodničara i rječitog izvjestitelja?

Ili, je li moguće za Onog koji je ukrasio

ovaj svemir predmetima koji iskazuju idealnost Njegovih lijepih svojstva te ga učinio čudesnom palačom, uljepšao ga kreacijama Svojih umjetnina i zatim ga izložio pogledima, a da ne povjeri zadatak njegovog usmenog izlaganja jednom upućenom vodiču i učitelju?

Ili, je li moguće da Vlasnik ovog svemira ne objelodani, posredstvom nekog glasnika: šta je svrha promjena u svemiru i koji je cilj ovog šifrovanog zapisa? I da, tim posredstvom, ne odgovori na enigmu triju nerješivih pitanja svih bića: odakle dolaziš? kuda ideš? ko si?

Ili, da li je moguće da Veličanstveni Stvoritelj, Koji Se predstavio razumnima putem ovih lijepih kreacija i učinio Sebe dragim njima Svojim skupocjenim blagodatima, posredstvom glasnika im ne saopći šta želi od njih i šta Ga čini zadovoljnim zauzvrat ovih izobilnih blagodati?

Ili, da li je moguće da Stvoritelj, Koji je ljudski rod stavio na kušnju različitostima nivoa svijesti i pravaca mišljenja, a i opremio njegov potencijal za potpuno i sveopće robovanje Njemu, ne zahtijeva usmjeravanje pogleda tog roda sa mnoštva ka Jednoći, posredstvom izaslanog upravitelja

Postoje, dakle, još i druge potvrde, pored navedenih, i sve su one nepobitni dokazi koji ističu funkcije i zadaće vjerovjesništva, te pojašnjavaju da apsolutna Božanstvenost nije moguća bez vjerovjesništva.

A sada: da li se na svijetu pojavio neko ko bi bio dostojniji, potpuniji posjednik tih

svojtava i funkcija koji su spomenuti, od Muhammeda, roda arapskoga, s.a.v.s.? Ima li neko kvalificiraniji od njega, s.a.v.s., za položaj ovog poslanstva i zadatak dostave Objave? I da li nam je vrijeme pokazalo ikog kompetentnijeg za to od njega? Nikad, i nikako! On je vođa svih poslanika, utjeha za svakog bistrumnog, autoritet svih duhovnih upravitelja, najodabraniji od svih odabranika i Allahu bliskih, nosilac hiljada nadnaravnosti - kao što su rascjepljenje Mjeseca, izbijanje vode između njegovih mubarek prstiju; a pored toga postoje nebrojeni dokazi i znakovi njegovog vjerovjesništva, kao što je i predmet konsenzusa uglednih i znanih. Pored svega toga, Kur'an-i azim, koji je jedan okean činjenica i najveličanstvenija nadnaravnost, budući da je poput blještavog Sunca, jedan je odlučni dokaz istinitosti njegovog poslanstva. Već smo Poslanicama Nura ustanovili nadnaravnost Kur'ana s približno četrdeset različitih gledišta, a posebno u Riječi dvadeset petoj.

Treća napomena: Neka nikome ne padne na um da izusti: po čemu je ovaj sićušni čovjek bitan i vrijedan toliko pa da ovaj golemi svijet bude uklonjen, a neki drugi svijet bude otvoren samo da bi on bio pozvan na odgovornost za svoja djela? Jer, ovaj čovjek, iako sićušan, gospodar je svih ovih bića budući da posjeduje jednu sadržajnu i sveobuhvatnu prirodu. On je

predvodnik svega postojećeg i pozivač u vlast Allahovog gospodarenja, onaj koji manifestira i demonstrira potpuno i opće robovanje Njemu. Zato je njegov značaj prioritetan.

I neka, također, ne padne na um nekome da pripita: kako taj čovjek može biti osuđen na vječnu kaznu mada je njegov život, zbilja, kratkovječan?

Jer, nevjerovanje je najteži grijeh; to je prekršaj koji nema granica pošto potpuno sroza-va vrijednost i stepen bića - koja su ekvivalentna vrijednosti Božanskih rukopisa i njihovog stepena - do bezdana ništavila te stvara privid besmisla njihovog stvaranja. To je očita uvreda za sva bića i kompletno poricanje osvjedočenih Lijepih Imena, te poricanje njihovih odraza u tim bićima. Proizlazi, dakle, da je to pobijanje istinitosti nebrojenih dokaza koji ukazuju na činjenicu postojanja biti Hakkove (Zatu-l-Hakk), - Slavljen je i Uzvišen! - A sve je to nesaglediv grijeh i neograničena povreda koja povlači i kaznu nesagledivih proporcija.

Četvrta napomena: U kazivanju smo, kroz dvanaest prizora, vidjeli: da ni u kom slučaju nije moguće da Vrhovni Vladar posjeduje tek privremenu imperiju - koja je poput ugostilišta - a da ne posjeduje i drugi, trajni i vječni domen, koji je recipročan Njegovom položaju raskoši, i veličini Njegove nebeske imperije.

Nemoguće je, također, i da u bilo kom vidu

Vječni Stvoritelj, - Slavljen je On! - ne izgradi neprolazni univerzum nakon što je izumio ovaj prolazni.

I nemoguće je, također, da Vječni Stvoritelj stvori ovaj originalni, nestalni svijet, a ne stvori i drugi, trajni i stalni.

I nemoguće je, također, da Mudri, Moćni, Milostivi Izumitelj stvori ovaj svijet koji je u svojstvu općeg sajma, ispitnog poligona ili provizorne njive, a da ne stvori drugi svijet koji razotkriva Njegove krajnje namjere i iskazuje Njegove konačne ciljeve.

U ovu nepobitnu istinu pristup je moguć kroz dvanaest kapija, a one se, opet, otvaraju sa dvanaest činjenica. Započinjemo navođenjem najkraće i najjednostavnije.

PRVA ČINJENICA:

Kapija Gospodarenja i Suverenosti, koja je manifestacija imena Rabb, Gospodar

Da li je u domenu mogućeg da Onaj Koji posjeduje položaj Gospodara i Božansku suverenost stvori kreativni svijet, kao što je ovaj svemir, iz nebeskih pobuda i s uzvišenom svrhovitošću, radi iskazivanja Svoga savršenstva, a da ne bude kod Njega nagrada za vjernike, koji su Njegove ciljeve i svrhe prihvatili s vjerom i podanošću, i da ne izloži posljedica-ma sljedbenike zablude, koji su te iste ciljeve dočekali s poricanjem i omalovažavanjem!?

DRUGA ČINJENICA:

Kapija Plemenitosti i Milosti, koja je manifestacija svojstava al-Kerim i ar-Rahim

Da li je u domenu mogućeg da Gospodar ovog svemira i njegov Vladar, koji je svojim djelima ukazao neograničenu darežljivost, neizmjernu milost, beskrajnu uzvišenost i nepreglednu gorljivost, ne cijeni djelo dobročinitelja dostojno Njegove plemenitosti i milosti i ne izrekne kaznu za nedjela zločiniteljima, kako pristoji Njegovoj gordosti i principijelnosti? Pa kad bi čovjek pomno sagledao red dešavanja, počevši od najnejačeg i najnemoćnijeg živog bića^(*) i došavši do najjačeg, uvidio bi da svakom biću dolazi njegova opskrba u izobilju i odasvud; ustvari, najslabijem i najnesposobnijem među njima je Allah dž.š., dodijelio najfiniju i najljepšu opskrbu; a svakog bolesnika zbrinuo onim što će ga izliječiti... Tako sve što

(*) Odlučni dokaz da se halal opskrba dostavlja prema potrebama, a ne stiče snagom i sposobnošću bića, jeste raskošnost egzistencije sitnih bića koja niti imaju snage niti moći, a oskudnost egzistencije grabežljivih zvijeri, mesnatost glupih riba, a koščatost inteligentnih i spretnih majmuna i lisica označava da opskrba dolazi u obrnutoj proporciji s voljom i moći, tj. što se biće više osloni na svoju volju, više zapada u tjeskobu egzistencije i napornije preživljava (autor).

ima potrebu nalazi ispunjenje svoje potrebe odakle i ne očekuje. Takvo obilno i široko-grudno gostoprimstvo, nepresušno izobilje i uzvišena plemenitost sami po sebi nam ukazuju da je jedna beskrajna, plemenita ruka ta koja čini i upravlja stvarima.

Pa, primjera radi: ogrtanje svega drveća u prekrivač koji podsjeća na zeleni brokat - kao da su džennetske hurije! - i njegovo ukrašavanje lijepim cvjetnim pupoljcima i finim plodovima te njegovo stavljanje na raspolaganje nama njegovim rađanjem najfinijim i najsočnijim raznovrsnim plodovima s vršaka njihovih ogranaka, koje su poput nježnih ruku; zatim omogućavanje nama da vadimo ukusni med - u kome je lijek za ljude - koji je plod ubojite pčele... Odijevanje nas u najelegantniju i najnježniju odjeću, koju bez ruku ispređa crv... Pohranjivanje golemih riznica milosti za nas u jednoj sićušnoj sjemenci... Sve nam to aksiomatski ukazuje plemenitost u krajnjoj ljepoti i milost u krajnjoj eleganciji.

Isto tako, pridržavanje svih stvari, velikih i malih - uz izuzetak čovjeka i nekih grabljivih zvijeri - savršenog reda i pune preciznosti u vršenju svojih funkcija, počevši od Sunca, Mjeseca i Zemlje do najsićušnijeg stvorenja, na način da nijedno od njih ne prelazi svoje granice ni za neznatnu mjeru, u sklopu pune pokornosti i savršene poslušnosti, uokvirenih u ogromnu bojaznost, demonstrira nam da se ova stvorenja ne pokreću niti smiruju osim po nalogu

Moćnog, Uzvišenog i Veličanstvenog.

Isto tako, brižljivost majki za svoju nejaku i nemoćnu mladunčad - bilo da se radi o biljnom, životinjskom ili ljudskom rodu - na način koji ispunjavaju nježnost i saosjećajnost^(*) i njihovo zadavanje finim, slasnim i hranljivim mlijekom dočaravaju ti veličinu manifestiranja i sveobuhvatnost apsolutne milosti.

Budući da Gospodar ovog svemira i njegov Planer posjeduje tako nepreglednu plemenitost i milost koja nema kraja, a ima i apsolutnu veličinu i ugled; - a činjenica je da apsolutni ugled i veličina podrazumijevaju odgajanje neodgovornih; apsolutna i neizmjerena milost iziskuje neograničeno gostoprimstvo; a milost koja obuhvata sve zahtijeva dobročinstvo kakvo joj priliči; dok znamo da se sve to ne ostvaruje na ovom prolaznom dunjaluku i kratkom životu osim jednim zbilja zanemarljivim dijelom,

(*) Nesebičnost izgladnjele lavice prema svom nejakom mladunčetu kod podjele ulova, agresivnost plašljive kokoši prema psu ili zvijeri radi zaštite svojih pilića; pripravljanje smokvinog stabla za svoju mladunčad - tj. plodove - čistog mlijeka iz zemlje; sve to samo po sebi dokazuje - onima koji pronađu - da se dešava po instrukciji Milostivog, čijoj milosti nema kraja; Plemenitog, čija je plemenitost beskraja; Samilosnog, čija saosjećajnost i samilost je beskonačna. A postupci biljaka i životinja - koje nemaju ni razum ni svijest - na krajnje savjestan, razborit i mudar način nužno ističu da Apsolutno Znani, Apsolutno Mudri je Taj koji ih navodi na te postupke, a one slijede Njegove instrukcije (autor).

poput kapljice u moru -

mora, onda, postojati jedan svijet blagostanja koji priliči toj općoj plemenitosti i koji je u skladu s tom sveobuhvatnom milošću. U protivnom, slijedilo bi poricanje te očigledne milosti, što je ravno poricanju postojanja Sunca čije svjetlo obasjava dan. Jer, prolaznost iz koje nema povratka, svojim izobličavanjem samilosti u nesreću, ljubavi u izgarajuću srdžbu, dobročinstva u osvetu, užitka u patnju, a ograničenog uma u jedno omraženo sredstvo nužno dovodi do negiranja blagodat postojanja u suštini.

Iz toga slijedi da mora postojati i svijet za kažnjavanje adekvatan toj veličini i gordosti i biti u skladu s njima. Jer, nasilnik uglavnom ostaje u svojoj aroganciji, a potlačeni u svojoj obespravljenoj i poniženju, a zatim napuštaju ovaj svijet bez kazne, odnosno nagrade.

Ne radi se, dakle, o zapostavljanju, nego o odlaganju do Velikog suda. Jer, suđenje nipošto nije niti će biti ignorirano, a kazna se ponekad ubrza i na dunjaluku. Slanije kazne u ranijim stoljećima na narode koji su iskazali neposlušnost Gospodaru i pobunili se poručuje nam da čovjek nije prepušten razuzdanosti i raspuštenosti da se povodi za svojim prohtjevima, nego je stalno izložen udarcima Moćnog i Uzvišenog.

Da li je moguće, ovaj čovjek kome su - između svih stvorenja - povjerene velike dužnosti i koji je opskrbljen savršenim urođenim

sposobnostima, ako ne bi spoznao svoga Gospodara imanom, nakon što se On - Slavljen je! - njemu predstavio svojim originalnim i koordiniranim stvaralaštvom; te ako ne bi zavrijedio Njegovu ljubav bliskošću s Njime kroz ibadet, nakon što je njemu On - Slavljen je! - Sam ukazao ljubav i predstavio Se raznovrsnim plodovima koje je za njega stvorio i koji ukazuju na njegovu obilnu milost; i ako ne bi iskazao poštovanje i veličanje kako dolikuje zahvalnosti i hvali, nakon što mu je ukazao - Slavljen je On! - Svoju ljubaznost i milost mnogobrojnim blagodatima; dakle, ako tako ne bi čovjek priznao svoga Gospodara, kako bi onda bio ostavljen na miru, nekažnjen, i da za njega Moćni i Veliki ne pripremi dom za podnošenje kazne?

I je li moguće da taj Milostivi Gospodar ne dodijeli kuću za nagradu i vječnu sreću vjernima, koji su na Njegovo davanje njima znanja o Sebi - Slavljen je On! - uzvratili imanom; na Njegovu ljubav prema njima, ljubavlju i umiljavanjem Njemu kroz ibadet; te na Njegovu milost prema njima, veličanjem i iskazima poštovanja Njemu, kroz zahvalnosti.

TREĆA ČINJENICA:

Kapija Mudrosti i Pravednosti, koja je manifestacija svojstava al-Hakim i al-Adil

Da li je moguće^(*) za Veličanstvenog Stvoritelja, koji je pokazao moć Svoga gospodarenja, uredivši zakonik formi postojanja, od atoma do galaksija, u savršenoj osmišljenosti i raspoređenosti i s krajnjom pravilnošću i mjerom, da se ne ophodi s dobročinstvom prema onima koji su zatražili utočište u tom gospodarstvu i povelili se za tom mudrošću i pravičnošću, kao i da ne izloži posljedicama one koji su svojim nevjerovanjem i prekoračenjem

(*) Izraz "Da li je moguće" ovdje se ponavlja mnogo puta, a njegova je funkcija krajnje bitna: istaknuti da se nevjerništvo i zabluda uglavnom rađaju iz nevjerice, tj. da čovjek smatra za ono u što ne vjeruje da je daleko od pameti te ga ubraja u nemoguće i počinje poricanje i nevjerništvo. Međutim, ova Riječ o proživljenju nepobitnim dokazima pojašnjava: istinska nevjerica, apsurd, udaljenost od razuma, teškoće i zamršeni problemi, koji su u stepenu neostvarivosti, počivaju u kufri i metodi nosilaca zablude. A istinska mogućnost, potpuna razboritost i trajna lahkoća koja se nameće kao nužnost na putu je imana, na cesti islama. Ukratko: filozofi su nasjeli u poricanju kao rezultat nevjerice, a ova Riječ deseta izrazom "Je li moguće?" razjašnjava gdje se krije nevjerica te im upućuje udarac u lice (autor).

povrijedili tu mudrost i pravičnost?

Budući da čovjeka ne snade to što zasluži, bilo nagrada ili kazna, na ovom prolaznom dunjaluku na način kako dolikuje toj mudrosti i pravednosti, osim u rijetkim slučajevima, nego se ono odlaže za kasnije te većina sljedbenika zablude napusti svijet bez izdržane kazne, a i većina sljedbenika Upute bez sticanja svoje nagrade, onda se cijeli taj proces dostavlja jednom pravednom sudu i odgađa se do jednog susreta koji uvodi u vrhunsku sreću.

Da, savršeno je jasno da Onaj koji upravlja ovim svemirom njime upravlja s apsolutnom mudrošću, a zar je to potrebno dokazivati? Pogledaj samo Njegovu - Slavljenu - On! - brigu za dobrobit i korist u svemu! Ne vidiš li cijeli ljudski organizam, bilo da su u pitanju kosti ili krvni sudovi, čak i tjelasne ćelije i svaki njegov isječak ili predio, kako se u njemu izoliraju svakojake koristi i mudrosti; čak u pojedinačnim organima njegovog tijela postoje koristi i tajne u brojnosti plodova cijelog stabla, što ukazuje na činjenicu da ruka apsolutne mudrosti upravlja stvarima. Uz to, i zadivljujuća koordinacija u stvaranju svega i idealna organiziranost u svemu dokazuju da se stvari dešavaju s apsolutnom mudrošću.

Da, pohranjivanje precizne formule za lijepi cvijet, u njegovoj sićušnoj sjemenci; zapis programa jednog gigantstskog stabla, hronologije njegovog života, popisa njegove opreme, u jednom njegovom sićušnom jezgru, nevidljivim perom određenja, jasno nam

prikazuje da je Pero apsolutne mudrosti to koje neograničeno raspolaže stvarima. Tako isto, postojanje divne građe u ljepoti i njezina krajnja finoća u tvorevini svega pokazuje da je jedan apsolutni, Mudri Stvoritelj taj koji je autor ovog izumijevanja i tih uresa.

Da, ispisivanje u nizu popisa svih bića i koda za riznice cjelokupne milosti, te zrcala svih Lijepih Imena, u tom sitnom ljudskom tijelu, svakako je nešto što ukazuje na izrazitu mudrost u originalnom stvaranju. Je li moguće za jednu takvu mudrost, koja ima kontrolu nad ovakvim procesima i gospodarsku dominaciju, da se ne ponese s ljubaznošću prema onima koji su se zaklonili u njezinu hladovinu pa je slijede s imanom, a da ih ona ne obaspe neprolaznom i vječnom nagradom?

A treba li ti dokaz za stjecanje nagrade za djela s pravednošću i mjerom?

Dodjeljivanje svakoj stvari prava na egzistenciju u preciznim omjerima i po specijalnim mjerilima, njezino uobličavanje u određenu formu i njezino postavljanje na prikladno mjesto, jasno dokazuju da stvari teku u skladu s apsolutnom pravednošću i mjerom.

Tako je i s dodjeljivanjem svakome prava koje mu pripada prema njegovoj sposobnosti i nadarenosti, dakle, davanjem svemu onoga što mu neophodno je za njegov opstanak; te opskrbljivanje svime što je potrebno za njegovo održanje, u najboljem obliku, dokazuje da je apsolutna pravda ta koja pokreće stvari.

Također, i konstantno i trajno odazivanje svim molbama upućenim jezikom volje, ili prirodne potrebe, ili jezikom nužde pokazuje da apsolutna pravda i apsolutna mudrost jesu dvoje koje pokreću točak postojanja.

Pa sada, je li moguće da ta pravednost i mudrost zapostave najveću potrebu, a to je potreba za održanjem najuzvišenijeg stvorenja, tj. čovjeka, dok istovremeno udovoljavaju i najbeznačajnijoj potrebi najslabijeg stvorenja? I je li moguće da odbace najnužnije što čovjek očekuje, i najbitnije što priželjkuje, i da ne djeluju u pravcu umjerenosti u gospodarenju svjetovima te zaostanu u odgovoru na prava robova?

Samo što čovjek koji provodi svoj kratki život na ovom prolaznom dunjaluku ne postiže niti može doživjeti suštinu te pravednosti, nego će njezino izvršenje biti obustavljeno do Velikog suda. Jer, istinska pravednost uvjetuje da taj sitni čovjek susretne svoju nagradu i kaznu ne na temelju svoje malenkosti, nego u reciprocitetu s težinom svoga zločina, u proporciji sa značajem svoje kakvoće i na temelju veličine svoga zadatka. I budući da je, što se čovjeka - stvorenja za besmrtni život - tiče, ovaj zalazeći dunjaluk sasvim daleko od toga da bude podesno mjesto za realizaciju te pravde i mudrosti, moraju onda postojati vječni Džennet i Džehennem kod Pravednog i Velikog, Nosioca ljepote, i kod Mudrog i Lijepog, Nosioca veličine.

ČETVRTA ČINJENICA:

**Kapija Dobrote i Ljepote,
koja je manifestacija svojstava al-
Dževvad i al-Džemil**

Da li je u domenu mogućeg da apsolutna dobrota i širokogrudnost, neiscrpna bogatstva, nepresušne riznice, neusporediva vječna ljepota i neprolazno savršenstvo, koje je bez ikakvog nedostatka, ne iziskuju kuću sreće i mjesto za gostoprimstvo u kome vječno bivaju oni koji su u potrebi za dobrotom, zahvalni na njoj, željni ljepote i koji se toj ljepoti dive?

Uljepšavanje lica Zemlje svim ovim lijepim i finim stvorenjima, postavljanje Sunca kao svjetiljke, a Mjeseca kao svjetla, razastiranje Zemlje kao sofre za blagodat i njezino ispunjavanje najukusnijom i najprijatnijom raznovrsnom hranom te činjenje voćnih stabala posudama i zdjelama koje se učestalo obnavljaju svake sezone, - sve ukazuje na darežljivost i dobrotu bez granica. Mora, onda, za tu apsolutnu darežljivost i dobrotu, i za te nepresušne riznice, i za milost koja obuhvata sve postojati i vječna kuća za gostoprimstvo, stjecište vječnog blagostanja koje ima sve što duša poželi i čime se oči naslađuju; to, svakako, također podrazumijeva da uživaoci u tom svijetu budu neprolazni i ovjekovječeni u sreći, udaljeni od prolaznosti i rastanka, jer, kako god prestanak

uživanja pričinjava bol, isto tako prestanak boli predstavlja užitak. A jedna takva velikodušnost apsolutno ne želi nanositi bol.

Dakle, stanje nameće nužnost postojanja neprolaznog Dženneta i vječni ostanak u njemu onih koji ga trebaju. Jer, apsolutna darežljivost i velikodušnost zahtijevaju apsolutno dobročinstvo i izobilje; beskrajno dobročinstvo i dobrotu, opet, zahtijevaju i beskrajno uživanje u blagodatima i zahvalnost; a to, dalje, pretpostavlja vječno postojanje onoga koji zaslužuje da mu se čini dobro, da bi njegova zahvalnost i odavanje priznanja na vječnoj blagodati bili iskazivani u proporciji s tim neprolaznim obasipanjem blagodatima. U protivnom, oskudan užitak - koga pomućuje prolaznost i rastanak - u ovom kratkom intervalu bio bi nespojiv sa zahtjevima ove darežljivosti i velikodušnosti.

Pogledaj, zatim, izloge različitih zemaljskih predjela, koji su jedan od prizora Božanske kreacije, i razmotri šta sve biljke i životinje na površini Zemlje nose od Gospodarevih obilježja^(*); osluhni one koji pozivaju i upućuju u gospodarske ljepote, a to su vjerovjesnici, a.s., i dobre evlije, i kako svi upućuju ljude

(*) Da, lijepi cvijet, u savršenstvu ukrašenosti i naki-ta, i naslagani plodovi, vrhunski domet fenomenalnosti i umijeća, pričvršćeni o tankoj niti na vršcima suhih i ispucalih ogranaka, bez sumnje su jedna oglasna ploča, na kojoj oni koji posjeduju osjetila očitavaju odlike stvaralaštva nadnaravnog i mudrog Stvoritelja. A na primjeru rastinja možeš također izvesti analogiju i za životinje (autor).

da promatraju savršenstvo kreativnosti veličanstvenog Stvoritelja, time što proslavljaju Njegovu originalnu tvorevinu i skreću njihove poglede na nju.

Znači da Stvoritelj ovog svemira posjeduje vrhunsku perfekciju koja iznudiše divljenje, koja je tajna i skrivena, a On je želi iznijeti na vidjelo kroz te originalne kreacije. Jer, nepojavno savršenstvo u kome nema nedostatka u potrebi je za objelodanjenjem pred očima za to predviđenih očevidaca, koji će se oduševljavati i fascinirati njime. A kako neprolazno savršenstvo iziskuje i neprolaznu manifestaciju, to po sebi podrazumijeva i besmrtnost ljubitelja i entuzijasta, jer vrijednost savršenstva opada u očima ljubitelja ako i njegov ostanak ne bi bio trajan. (*)

Zatim, ta čudesna, originalna, precizna i divna stvorenja raspoređena u svemiru jasno dokazuju - poput dnevne svjetlosti u odnosu na postojanje Sunca - izvanrednost duhovne ljepote koja je neusporediva, a također ti predočava i rafiniranost nevidljive ljepote kojoj

(*) Da, desilo se, npr., da je jedna ljepotica raskošne ljepote odbila nekog svog zaljubljenika te je ovaj, sam sebe tješeći, izjavio: "Jadna ona, kako je samo ružna", poričući ljepotu ljepotice. A u basni pripovijedaju da je jednog dana medvjed naišao ispod loze s ukusnim grozdovima grožđa te poželio da se nasladi tim grožđem, ali nakon što ga rukom nije mogao dohvatiti, niti se mogao uspeti, promrmlja: "Svakako je kiselo..." Tako se utješio i nastavio put (autor).

nema ravne.^(*) Manifestiranje te raskošne i neprikosnovene finoće i transcendentalne ljepote ukazuju na mnogobrojne skrivene riznice sadržane u Lijepim Imenima, ili, bolje rečeno, u svakom od njih pojedinačno.

I kao što ta skrivena i nebeska ljepota, koja je neponovljiva, traži da se njezine čari odražavaju u nekom ogledalu, pa se tako očituju vrijednosti tih čari i razmjere njegove ljepote u jednoj refleksiji koja posjeduje svijest i žudi za njom, ona također želi i da se manifestira i ogleda da bi vidjela svoju voljenu ljepotu u očima drugih. Znači da viđenje njegove sušte ljepote uvjetuje da se desi kroz dvije prizme:

prva, sagledavanjem ljepote u suštini kroz raznovrsna i raznobojna ogledala,

druga, sagledavanjem ljepote kroz poglede zadivljenih, oduševljenih i željnih promatrača.

Drugim riječima, ljepota i čar pretpostavljaju osvjedočenje i izlaganje (tj. viđenje i izlaganje pogledu), a to osvjedočenje i izlaganje zahtijevaju postojanje željnih oduševljenika i zadivljenih promatrača. A budući da su ta ljepota i divota vječni i transcendentalni, onda podrazumijevaju i vječnost i besmrtnost entuzijasta, jer se neprolazna ljepota ne zadovoljava smrtnim i

(*) Bića koja su slična ogledalcima: mada slijede jedno drugo u iščezavanju i nestanku, ipak odražavaju te iste ljepote i krasote u njihovoj i u plohi onih koja ih slijede. To dokazuje da ta ljepota ne pripada njima, nego je samo odraz neprikosnovene ljepote i nagovještaj svete divote (autor).

iščeknuću sklonim zaljubljenikom. Stoga, promatrač koji osjeti prolaznost - i sebe osudi na nepovratnost u život - samim svojim umišljanjem prolaznosti čini da se njegova ljubav preobraća u zlobu, divljenje u prijezir, a poštivanje u omalovažavanje, jer sebična osoba onako kako prezire ono što ne poznaje, također prezire i ono što joj je izvan dohvata ruke pa bude ispijena mržnjom, pakošću i poricanjem te ljepote, kojoj treba iskazivati neograničenu ljubav i beskrajnu žudnju i divljenje bez ograničenja, kako to ona zaslužuje. Otuda se postiže razumijevanje tajne u činjenici da je kafir neprijatelj Allaha dž.š.

A kako i ta u davanju neograničena darežljivost, i ta rafiniranost ljepote koja je neusporediva, i ta neokrnjena perfekcija zahtijevaju vječni ostanak zahvalnih i neprolaznost željnih ljubitelja, dok smo mi svjedoci odlaska svake osobe i njezinog brzog iščekavanja s ovog dunjalučkog svratišta za goste, a da i ne doživi rafiniranost te velikodušnosti, osim neznatne sitnice koja joj samo otvori apetit; te da ona i ne vidi svjetlo te ljepote i savršenstva osim njihova munjevitog bljeska; znači, dakle, da taj put vodi prema vječnim šetalištima i neprolaznim prizorima.

Ukratko, kako god ovaj univerzum sa svojim formama postojanja uvjerljivo i nepobitno dokazuje svog plemenitog i velikog Stvoritelja, njegova - Slavljen je On! - neprikosnovena Svojsva i Lijepa Imena također izvan svake

sumnje, dokazuju drugi svijet i izvode ga na vidjelo, čak ga i nužno podrazumijevaju.

PETA ČINJENICA:

Kapija Samilosti i robovanja Muhammedovog, s.a.v.s., Allahu, koja je manifestacija svojstava al-Mudžib i ar-Rahim

Da li je u domenu mogućeg da Gospodar koji posjeduje sveobuhvatnu milost i beskrajno saosjećanje; Koji opaža i najskriveniju potrebu najsićušnijeg stvorenja te mu priskače u pomoć odakle ono i ne očekuje, Svojom beskrajnom nježnošću i izobilnom milošću, Koji čuje najtiši zvuk najskrivenijeg stvorenja te mu pomaže i odaziva se svakom ko nešto traži u dovi, svojim stanjem ili riječju; je li, dakle, moguće da taj obazrivi i milostivi Gospodar ne ispuni najbitniju potrebu svoga najuzvišenijeg roba^(*) i Njemu najmilijeg stvorenja i da mu ne priskoči s onim što on traži od Njega?

Očigledna finoća odgoja malih i nejakih mladunčadi te lahkoća i rafiniranost u njihovom

(*) Da, onaj koji je vladao i čija dominacija moći traje hiljadu tri stotine i pedeset godina, i čija je brojnost Ummeta viša od tristotine i pedeset miliona^(*) svakodnevno obnavljaju zakletvu njemu i odaju priznanje veličini njegovog položaja; u potpunosti, rado i dragovoljno, slijede njegove instrukcije; onaj, u čiju se mubarek košulju zaogrnilo pola zemlje i petina čovječanstva, i poprimilo njegovu duhovnu narav, a njegova čestita bit postala miljenicom njihovih srca, odgojiteljica njihovih duhova, čistiteljica njihovih duša; nema sumnje da je on najveći rob →

izdržavanju pokazuju nam da Vlada ovih bića njih održava Svojim gospodarenjem, čija milost nema granica. Da li bi, onda, za to gospodarenje, koje je oličeno savršenom samilošću i nježnošću, bilo shvatljivo da se ne odazove najljepšoj molbi najčestitijeg stvorenja?

Već sam jednom pojasnio ovu činjenicu u Riječi devetnaestoj, a ovdje ponovo navodim to pojašnjenje:

Prijatelju, koji me, zajedno sa mojom dušom, osluškuješ i čuješ! U kazivanju smo spomenuli da se na otoku dešava neki skup i da jedan časni izaslanik tu održava govor. Suština na koju ukazuje ta alegorija je slijedeća:

Hodi da se oslobodimo okova vremena i da se u mislima zaputimo u vrijeme vjerovjensništva, da u mašti odemo do tog Arabijskog poluotoka i učinimo posjetu Poslaniku, s.a.v.s., na kome obavlja svoju dužnost u idealnoj pokornosti Gospodaru. Vidi kako je njegovom zaslugom, nastalo blagostanje time što je donio

Gospodara svjetova - Slavljen je On! - Ovaj plemeniti rob, čiju je misiju i poslanstvo pozdravila glavnina raznovrsnih bića, te svaka vrsta primijela jedan od plodova njegovih nadnaravnosti, nema dvoumljenja da je on najdraže stvorenje kod Vrhovnog Stvoritelja. A čovječanstvo svim silama koje posjeduje nastoji dostići vječnost i traži tu nasušnu potrebu koja će ga izbaviti od srozavanja u krugove najnižih nizina te ga podići do stepeni najuzdignutijih visina. To je, dakle, najveća potreba, i nema sumnje da onaj koji s njom priđe i uputi je Ispunitelju potreba, najveći je od svih robova (autor).

(*) Ova Poslanica napisana je 1927g (prevodilac).

sa sobom od poslanstva i upute, jer on, s.a.v.s., u dovi je tražio uspostavu tog blaženstva a i stvaranje Dženneta je zaslugom njegove dove i robovanja Gospodar.

Pogledaj ovog časnog vjerovjesnika, za šta uči dovu: na općem i najvećem namazu, u uzvišenom i općem ibadetu dovu čini za vječnu sreću tako da cijeli Arapski poluotok i sveukupna Zemlja kao da klanjaju i Allahu se obraćaju na impresivan način, zajedno s njim. To je zato što njegovo, s.a.v.s., robovanje Allahu obuhvata i robovanje cijelog njegovog Ummeta koji ga slijedi, kao što obuhvata - počivajući na istim načelima - i srž robovanja svih vjerovjesnika, a.s. On, dakle, predvodi najveći namaz - veličanstveni namaz - i skrušeno se - zbilja, duboko skrušeno - obraća dovom u ogromnom mnoštvu, i kao da oni koji su se napojili svjetlom imana - od Adema, a.s., do danas i do Kijametskog dana - klanjaju za njim i na njegovu dovu uzvikuju "Amin". (*)

Vidi kako od Allaha moli jednu univerzalnu potrebu, kakva je potreba za vječnim i trajnim ostankom! U toj dovi mu se nisu pridružili samo stanovnici Zemlje, nego i stanovnici nebesa, pa čak i sve postojeće; svi govore jezikom svog

(*) Da, svi namazi koje obavlja cjelokupni Ummet, od Muhammedovog - na njega neka je salavat - i selam - obraćanja, i svi salavati i selami koje oni upućuju na Vjerovjesnika, s.a.v.s., ustvari su trajno aminovanje na njegovu dovu, i konstantno pridruživanje njemu; čak je i svaki salavat - i selam jedno "amin" na tu dovu. Sve što od salavata →

stanja: 'Amin, Allahu moj, amin! Uslišaj, Gospodaru naš, njegovu dovu! I mi od tebe tražimo pomoć i skrušeno Ti se obraćamo poput njega."

Zatim vidi, on traži tu neprolaznu sreću sa svom blagošću i čežnjom, sa svom ljubavlju i naklonošću, sa svom žudnjom i ustrajnošću, sa svom poniznošću i nadom koji sažaljivošću ispunjavaju i u plač dovode sva nebesa te i ona uzimaju učešće u dovi.

Zatim vidi i razmotri: on dovu upućuje tražeći sreću radi velikog cilja i radi uzvišenih težnji; traži je da bi izbavio čovjeka i sva stvorenja od strovaljivanja u bezdan najnižih nizina, a to je apsolutni nestanak, iščeznuće i besmisao, te ga uzdiže do najviših visina, a to je uzvišenost i neprolaznost, izvršenje obaveza i primanje odgovornosti, da bi dorastao za njih i uspeo se do nivoa vječitih Pisama.

Vidi kako on traži pomoć u plačnom zapomanju, skrušeno i željno iz dubina, ispomažući se ustrajno i glasno - kao da nastoji da ga čuju sva bića, pa i nebesa, čak i sami Arš, te ih

na namazu učini svaki pojedinac iz Ummeta, kao i od dova nakon obavljenog ikameta - kod Šafi'ija - uopćeno je aminovanje na tu dovu koju on upućuje za vječnu sreću. Jer, Vjerovjesnik, s.a.v.s., u svojoj dovi traži trajni ostanak i vječno blagostanje, a to je upravo ono što čovjek želi i traži svom svojom snagom, jezikom svog naravnog stanja. Zato u ime cijelog čovječanstva za njim i uče "amin" svi koji su prosvijetljeni nurom imana. Je li, onda, moguće da ta dova ne bude okrunjena ispunjenjem i uslišanjem?! (autor).

potresa u svijesti i zanosu dovodeći ih do toga da ponavljaju: Amin, Allahu moj, amin! (*)

(*) Da, nemoguće je u bilo kom slučaju da Gospodar ovog svemira ne sazna djela nekog svog stvorenja koje je na visokom stepenu, u situaciji kad raspolaze svemirom s punim znanjem, vizijom i mudrošću, kao što je vidljivo. Također, nemoguće je u bilo kom slučaju, da taj Znani Gospodar ne mari za dovu tog roba odabranog između svih, a svjestan je njegovih djela i dova. Nemoguće je, također, u bilo kom slučaju da mu ne udovolji taj Moćni, Milostivi Gospodar, tim dovama, a vidi kod onoga ko upućuje dovu svu njegovu lišenost i ovisnost o Njemu. Da, položaj svemira se promijenio svjetlom Vjerovjesnikovim, s.a.v.s., postala je raspoznatljiva priroda čovjeka i svemira i njihova kakvoća pod tim svjetlom i razotkrila se tom svjetlošću. Pokazalo se: da su stvorenja u svemiru Božanska pisma koja očitavaju Lijepa Imena, namjenske zapovijedi, vrijedna bića, sa smislom i porukom, podesna za vječni ostanak. Da nije tog svjetla, svemir bi ostao sakriven tminom prividnosti, osuđen na apsolutni nestanak i nepostojanje, isprazan, besmislen i beskoristan; bio bi uzaludan i besciljan, rođen pukom slučajnošću. Zahvaljujući ovoj tajni, sve na Zemlji i nebesima, od pustinje do galaksije, napaja se svjetlošću njegovom, s.a.v.s., i iskazuje svoju povezanost s njim, kao što i čovjek uzvikuje "amin" na njegovu dovu i ne iznenađuje da je duh i srž Muhammedovog robovanja Allahu, dova; štaviše, i da je kretanje u kosmosu i njegovo cjelokupno funkcioniranje samo jedan od načina dove. Tako su klijanje sjemenke i njezine metamorfoze, npr., samo jedna vrsta dove upućene njezinom Izumitelju, da bi postala raskošno stablo (autor).

I vidi, on traži sreću i neprolazni ostanak i moli ih od Moćnog, Onaj koji čuje, Plemenitog, Znanog, Onaj koji vidi, Milostivog, Koji vidi i čuje i najmanju potrebu najslabijeg stvorenja te ga okružuje svojom milošću i odaziva mu se čak i kad je njegov apel upućen jezikom stanja.

Da, odaziva mu se s vizijom i milošću i pomaže mu s mudrošću, što otklanja svaku sumnju da ta nadprosječna brižljivost ne dolazi niodakle osim od Onoga koji sve čuje i vidi i da taj savršeni red nije uspostavljen ni od koga drugog osim od Plemenitog i Milostivog.

Da, onaj koji predvodi sve potomke Ademove na ovoj zemlji, usmjeren prema Velikom Aršu, podignutih ruku, u obraćanju dovom koja obuhvata sušto ahmedovsko služenje Gospodaru, dovom koja je, ustvari, rezime robovanja cijelog čovječanstva, pogledaj šta želi? Šta želi ponos ljudskog roda, ukras svih bića, neponovljivi u svim vremenima i prostorima? Osluhnimo ga: on za sebe i svoj Ummet traži neprolaznu sreću, traži trajni ostanak u Kući vječnosti, traži Džennet i njegove blagodati! Da, on ih traži i nada im se zajedno s tim Božijim Imenima koja se ukazuju u svoj svojoj ljepoti u ogledalu bića... On traži i zago-vorništvo od tih Lijepih Imena, kako se koje ukáže!

Uviđaš li da, kad i ne bi postojali nebrojeni i nesagledivi uzroci koji nameću postojanje

ahireta, i kad ne bi postojali ni dokazi njegovog postojanja, zar jedna dova ovog Časnog Vjerovjesnika, s.a.v.s., ne bi bila dovoljan razlog za stvaranje Dženneta^(*), što je u domenu lahkoće za Svemoć našeg Milostivog Stvoritelja, kakva je i lahkoća vraćanja života na zemlju u danima proljeća?

Da, Onaj koji je lice zemlje u proljeće učinio jednim modelom proživljenja, i u njemu, Svojom apsolutnom moći, izumio stotinu hiljada njegovih uzoraka, kakvu bi, dakle, njemu predstavljalo teškoću stvaranje Dženneta? Dakle, kao što je njegovo, s.a.v.s., poslanstvo bilo povod za stvaranje ove dunjalučke kuće iskušenja i bilo obrazloženje i objašnjenje tajna

لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْآفَلَاقَ

(*) Da, razotkrivanje uzoraka fenomenalne i precizne kreacije, nebrojenih i nepreglednih, na licu zemlje, koje je poput male stranice u odnosu na elokvenciju svijeta Ahireta; a isto tako i demonstriranje spotova proživljenja i Sudnjeg dana kroz tri stotine hiljada organiziranih i uravnoteženih stvorenja, te njihovo upisivanje na tu jednu stranicu, s jednom tako fenomenalnom urednošću, bez sumnje su složeniji od pripremanja Dženneta oličenog glomaznošću i uzvišenošću u izdašnom svijetu vječnog ostanka. Stoga je ispravno reći: stvaranje proljetnih vrtova, sa svim što je u njima od cvijeća i bosiljaka, nešto je što ushićuje i zapanjuje više od stvaranja Dženneta, i u nivou je i stepenu Dženneta u odnosu na proljeće (autor).

"Da nije tebe, ne bih stvorio ni sfere" (*), tako je i njegovo služenje Gospodaru bilo povod za stvaranje te kuće vječne sreće.

Pa da li je, onda, moguće da se ova originalna uredenost svemira - pred kojom umovi zadivljeni stoje, umjetnička kreativnost i ljepota općeg gospodarenja svemirom u okviru njegove sveobuhvatne milosti - pomiri s grotesknom ružnoćom i surovim nasiljem i mlitavom haotičnošću time što se neće odazvati toj dovi, tj. da se On ne pobrine, ne čuje i ne ostvari najbitniju želju, i najizrazitiju nužnost, dok zbrinjava s krajnjim interesiranjem najprostije i nejzanemarljivije želje, i čuje najtiši i najsitniji glas, te svakom ko ima potrebu udovoljava je? Nikako, i još hiljadu puta, nikako! Ljepota poput ove odbacuje nakaznost i ne želi biti odvratna. (**)

(*) Ovu su izreku učenjaci bilježili po smislu i po obliku, i vjerovatno je srednje mišljenje između onih koji je potvrđuju ili poriču, ono od Alija al-Karija, koji kaže: "Vjerodostojna je po smislu, iako je slabe vjerodostojnosti po formi" (Komentar aš-Šifa'a: 1/6), (prevodioc na arapski).

(**) Da, izvrtanje suštine je nemoguće, što je jedinstveno mišljenje. A najveći je od tih apsurdizacija stvari u svoju suprotnost. A u sklopu nemogućnosti izvrtačenja činjenica u svoju suprotnost je činjenica koja apsolutno ne prihvata suprotnost, a ta je izopačenje nečega, uz očuvanje svoje supstance, u samu svoju suprotnost kao, npr., da se apsolutna ljepota - ne gubeći ništa od svoje ljepote - preobrazi u istinsku ružnoću. Dakle, preobraćanje nepomućene i neskrivene, manifestne Ljepote Gospodarenja u njezinu suprotnost, uz očuvanje svoje supstance, ekstremni je apsurd i najveći logički paradoks (autor).

Poslanik, s.a.v.s., svojim robovanjem Gospodaru otvara vrata ahireta onako kako je i svojim poslanstvom otvorio vrata dunjaluka.

عَلَيْهِ صَلَوَاتُ الرَّحْمَنِ مِلَّةَ الدُّنْيَا وَدَارِ الْجَنَانِ
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ ذَلِكَ الْحَبِيبِ الَّذِي
هُوَ سَيِّدُ الْكَوْتَيْنِ وَفَخْرُ الْعَالَمِينَ وَحَيَاتِ الدَّارَيْنِ وَوَسِيلَةُ
السَّعَادَتَيْنِ وَذُو الْجَنَاحَيْنِ وَرَسُولُ الثَّقَلَيْنِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ وَعَلَى إِخْوَانِهِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ آمِينَ

Na njega neka su salavati Milostivog u obujmu dunjaluka i Dženneta!

Moj Allahu, neka je Tvoj salavat selam na Tvoga roba, poslanika, i miljenika, koji je prvak dvaju univerzuma, ukras svjetova, život oba svijeta, sredstvo za sticanje obaju blaženstava, koji ima oba krila, poslanik ljudima i džinima, i na njegovu porodicu i ashabe, sve skupa, i na njegovu sabraću vjerovjesnike i poslanike, amin.

ŠESTA ČINJENICA:

Kapija transcendentnosti i veličanstvenosti,

koja je manifestacija svojstava al-Dželil i al-Baqi

Da li je u domenu mogućeg za veličanstvenog Gospodara, Koji upravlja stvorenjima i potčinjava ih, od Sunca do drveća, i od atoma do još sićušnijih čestica, kao da su mobilizirana vojska, da širenje Svoje suverenosti ograniči na smrtno siromahe koji svoj trenutačni život provode u ovom dunjalučkom odmorištu, a da Sebi ne uspostavi uzvišeno sjedište koje je trajno za sva vremena i koji je osovina Njegova veličanstvenog i neprolaznog gospodarenja?

Sve što posmatramo u ovom svemiru, od monumentalnih uzvišenih procesa, kao što su smjene godišnjih doba, i galaktičkih dešavanja, kao što je kretanje nebeskih tijela, i od zapanjujućeg potčinjavanja, kao što je činjenje zemlje bešikom i Sunca svjetiljkom; radikalnih metamorfoza, kao što je oživljavanje Zemlje i njezino ukrašavanje nakon ogolijevanja i zamiranja; - svakako da nam očigledno pokazuje da iza zastora postoji moćni i golemi Gospodar koji vlada i kontrolira Svojom veličanstvenom apsolutnošću. Jedna takva gospodarski apsolutitet iziskuje sebi dolično podaništvo i adekvatne

manifestacije. Istovremeno, vidiš da i onaj koji ima vrhunske odlike i najkompletniji je od svih podanika i robova, koji su se, iscrpljeni, privremeno okupili u dunjalučkom ugostilištu, a ono se puni i ispražnjava svakodnevno; u njemu se ne zadržava osim koliko je dovoljno da se podvrgne ispitu iz svojih zadataka na tom poligonu. A i poligon se svakog sahata mijenja tako da se podaništvo zadrži tek nekoliko minuta kako bi razgledalo izloge na tržnici ovoga svijeta ispunjenoj uzorcima dragocjenih darova Stvoritelja, Posjednika Veličine, i posmatrajući - radi trgovine - originalne umotvorine Njegove - Slavljene je On - na tom golemom sajmu! Odatle odlaze, dok se izlozi mijenjaju i preoblikuju svake minute; i onaj koji ode ne vraća se, a koji dođe odlazi. Ovakvo stanje jasno i nedvojbeno otkriva da iza ovog prolaznog svratišta i u pozadini ove promjenljive scene, i nakon tog mobilnog sajma, postoje vječne palače koje dolikuju vječnoj apsolutnosti, neprolazna obitavališta s baščama i riznice krcate vrhunskim originalima eksponata koje vidimo na dunjaluku. Stoga, ustrajavanje i nastojanje ovdje jeste radi dosezanja onoga što je tamo a izrabljivanje ovdje je radi uzimanja nagrade tamo. I svakome će pripasti, prema njegovoj sposobnosti i nastojanju, obilno blagostanje, osim ako ga sam ne upropasti.

Zbilja, apsurdno je da jedna ovakva vječna carevina bude ograničena samo na ta smrtna i bezvrijedna bića

Progledaj na tu činjenicu kroz prizmu slijedećeg primjera:

Zamisli da ideš putem i vidiš uz njega ogromno konačište koga je izgradio moćni vladar za svoje goste. On je utrošio ogromna sredstva za njegovo uređenje i dekoraciju, kako bi zadivio srca svojih gostiju, te da izvuku zaključke iz onoga što vide. Samo što ti gosti ne vide ništa osim jedan mali dio toga dekora, niti okuse ništa osim neznatnog dijela tih blagodati, pošto tu borave tek nakratko, nakon čega napuštaju to konačište, a da se niti zasite niti žeđ ugase. Jedino što uspiju uzeti jesu fotografije hotela sačinjene aparatima koje imaju. To isto čine i zaposlenici i posluga vlasnika hotela, jer snimaju goste koji odsjedaju, u njihovim kretnjama i mirovanju, sa svom preciznošću i vjernošću, i sve bilježe. E, sad zamisli i da vlasnik svakodneвно sklanja većinu toga dragocjenog dekora i obnavlja ga, za nove posjetioce. Zar nakon toga u tebi ostane imalo sumnje da onaj ko je izgradio to odmaralište nasred ceste ne posjeduje visoke i trajne palače i da ima prepune i neiscrpne riznice dragocjenosti, a posjeduje i kontinuiranu darežljivost koja ne prestaje?! Ono plemenitosti što ispoljava u ovom konačištu je samo da bi otvorio apetit svojim gostima na ono što posjeduje, i radi pobuđivanja i pokretanja želje u njima za ono što je im je pripremio kao poklon.

Pa ako kroz prizmu ovog primjera sagledaš stanje u ovom dunjalučkom svratištu i s punom sviješću zadržiš pogled na njemu, shvatit ćeš slijedećih devet temelja.

Prvi temelj: Shvatit ćeš da ovaj dunjaluk - koji je sličan spomenutom konačištu - nije svrha sam sebi. Absurdno je da sam sebi samostalno poprimi oblik i spoljašnjost. On je, svakako, jedna kuća za goste, koja se puni i prazni, mjesto za relaksaciju i tranzit podignuto osmišljeno za karavan bića i stvorenja;

Drugi temelj: Shvatit ćeš i da su posjetioci toga konačišta gosti prolaznici, a da ih Plemeniti Gospodar njihov poziva u Kuću spasa.

Treći temelj: Razumjet ćeš i da ukrasi na ovom dunjaluku nisu samo radi uživanja i ugodaja, jer, ako ti se dâ da uživaš jedan sahat, dâ ti se i da podnosiš bol zbog rastanka s njim sahate i sahate. Oni ti daju da okusiš, ali ne i da se zasitiš, zbog kratkoće bilo njihovog ili tvoga vijeka trajanja, jer je on prekratak za zasićenje.

Znači da je ovaj skupocjeni, ali kratkovječni dekor tu samo radi uzimanja pouke,^(*) jedan povod za izražavanje zahvalnosti, stimulans za dosezanje i konzumiranje vječnih originala čije su ovo samo kopije, te radi drugih uzvišenih ciljeva.

(*) Uprkos činjenici da je svaka precizno urađena, estetski originalna i lijepo strukturirana stvar skupa i dragocjena, njezin vijek trajanja je kratak, i njezino postojanje obuhvaća tek kratko vrijeme. One su, dakle, ništa drugo do uzorci i prezentacije nekih drugih stvari. A kako postoji nešto što pažnju odvlači na izvorne realnosti, onda, ako se kaže: ukras dunjalčkog života samo je uzorak za džennetske blagodati koje je Milostivi Gospodar pripremio, Svojom dobrotom i finoćom, za one koje zavoli među Svojim robovima, i to je jedna istinska činjeica (autor).

Četvrti temelj: Razumjet ćeš i da je ovaj dekor na dunjaluku^(*) u poziciji fotografija ili izložaka za prezentaciju nagomilanih blagodati koje posjeduje Milost Božanska u Džennetu za vjernike.

(*) Da, postojanje svake stvari ima svoju svrhu, njezin život ima svoje ciljeve i rezultate, tako da one nisu ograničene - kao što umišljaju nosioci zablude - samo na svrhe i težnje koje su okrenute dunjaluku ili sebi samima, kako bi se u njih mogla infiltrirati uzaludnost i besvrhovost. Naprotiv, svrhe postojanja svake stvari i ciljevi njihovog života svrstavaju se u tri kategorije:

-Prva, najviša, okrenuta je svome Stvoritelju - Slavljen je i Uzvišen On! - odnosno, da istančana tvorba svake stvari i fenomenalnost njezinog sastava budu izloženi pred Bespočetnim Promatračem - Slavljen je On! - nešto je poput oficijelne smotre - budući da je za to dovoljan životni vijek te stvari, pa makar to bio i jedan kratki momenat. Čak je nekad dovoljan i statički potencijal za ispoljavanje skrivenih moći - slično nijjetu, namjeri, - pa makar se one i ne realizirale u stvarnosti. Primjer toga je: sićušna kratkovječna stvorenja, ili sjeme kome nije uspjelo uroditi plodom i cvijetom; oni odaju tu svrhu i iskazuju je u potpunosti, jer ih ne dotiče uzaludnost niti puka beskorisnost. Drugim riječima, primarna svrha svega jeste: pojava i manifestiranje - kroz život i postojanje - nadnaravnosti moći vještine umijeća svoga Stvoritelja, pod budnom pažnjom svog Vladara, Veličanstvenog.

-Druga kategorija svrhe postojanja i ciljeva života: okretanje prema svjesnim bićima, što znači da je svaka stvar poput jednog Božanskog pisanog djela krcatog činjenicama, poezija koja osvježava finoćom i suptilnošću i izriče mudrost. Nju Izumitelj - Moćan je i Uzvišen On! - izlaže pred oči meleka, džina, životinja i ljudi, i poziva ih na studiozno promatranje. Dakle, svaka stvar je objekt iščitavanja, promatranja i izvlačenja pouke svakog svjesnog bića koje je vidi. ➔

-Treća, svrhe postojanja i ciljeva života: okretanje prema samom sebi, u smislu uživanja, naslađivanja, provođenja života i ugodnosti boravka u njemu i drugih sporednih motiva. Pa, npr: koristi od rada jednog moreplovca na prekookeanskom kraljevskom brodu ima on, a to je njegova plata, što je tek jedan posto; a preostalih devedeset devet posto zadržava brodovlasnik. Tako isto, ako bi svrha svake stvari bila prema sebi i dunjaluku okrenuta u iznosu jedan posto, svrha okrenuta prema njezinom Izumitelju - Slavljen je On! - iznosi devedeset i devet posto.

-U ovoj višeslojnosti svrha počiva tajna uskladenosti između mudrosti i plemenitosti, odnosno između apsolutnog ekonomisanja i apsolutne darežljivosti, koji su naizgled dva nespojiva polariteta. To pojašnjavamo ovim: Kad se izdvojeno sagleda svrha, tada preovladavaju plemenitost i darežljivost, i ukazuje se Svojstva Darežljivi. U odnosu na tu svrhovitost, plodovi i zrna sa gledišta te izdvojene svrhe su neizbrojivi i nesagledivi, odnosno, oni poimaju apsolutnu darežljivost i neograničenu izdašnost. Međutim, ako bi svaka svrha bila osmotrena, tada se ističe i dominira mudrost, i ukazuje se ime Mudri. Tako mudrosti i svrhe poniču kao plodovi jednog stabla, i u brojnosti njegovih plodova, te se svrhe dijele na ove tri kategorije koje smo spomenuli. Dakle, ove univarzalne svrhe ukazuju na beskrajnu mudrost i na neograničenu svrsishodnost, te se apsolutna mudrost i apsolutna darežljivost integriraju u jedan spoj, mada izgledaju kao nespojive krajnosti. Ilustracije radi: jedna svrha armije je očuvanje sigurnosti i poretka. Ako na to gledaš iz tog ugla, uvidjet ćeš da je njezina brojnost više nego dovoljna. Međutim, ako uzmemo u obzir i druge svrhe, kao što je očuvanje granica, odbrana od napadača, i sl., uvidjet ćemo da njezin broj jedva ispunjava minimalne potrebe. U tome je, dakle, egzaktna ravnoteža iz ugla strateške mudrosti. Kad se spoje mudrost vlasti i njezina moć, tada je umjesno reći: da brojnost armije nije preko optimalne (autor).

Peti temelj: Shvatit ćeš i da ove prolazne umjetnine nisu namijenjene prolaznosti i nisu stvorene da bi bile nakratko videne, a zatim iščezle poput prašine; nego su ovdje skupa izložene i svoje određeno mjesto zauzele nakratko, da bi bile fotografirane, da bi bili shvaćeni njihovi smislovi, zabilježeno njihovo djelovanje te da bi za stanovnike vječnosti bile utkane u trajne i beskonačne prizore, kao i da budu jezgro još nekih ciljeva u Kući vječnosti.

Iz slijedećeg primjera je vidljivo kako to da stvari nisu namijenjene prolaznosti, nego neprolaznosti, te da čak i njihovo pojavno iščezavanje nije ništa drugo do njihovo oslobađanje, nakon što su ispunile svoju funkciju; a onda i da svaka stvar iščezava u jednom smislu, a vječna je u mnoštvu smislova.

Osmotri na ovom cvijetu - koji je jedna od artikulacija Božanske moći - kako nam se zakratko osmjehuje, a zatim se zakloni za prekrivač prolaznosti. On je, dakle, nešto poput riječi koju izustiš: u hiljadama oscilacija dopire do ušiju, njezini se smislovi održavaju o onom broju u kome ima umova koji su je čuli. Nakon toga nestaje, pošto je izvršila svoju funkciju prenošenja smisla. I cvijet, također, nestaje nakon što je u sjećanju svakog ko ga vidi utisnuo svoj pojavni lik i nakon što je u svome sjećanju ostavio podatke o svojoj pojmovnoj suštini, tako kao da svaka memorija i svaka sjemenka predstavljaju jednu fotografiju

za dokumentaciju njezine ljepote, oblika i ukrasa, te predstavlja mjesto njezinog ovjekovječenja.

Pa ako se s jednom stvari, koja pripada najnižoj životnoj formi, ophodi na ovakav način da bi postigla neprolaznost, kako je tek onda s čovjekom, koji je najrazvijeniji oblik života i koji posjeduje besmrtni duh; zar on nije predodređen za besmrtnost i vječni ostanak? I ako su slika rascvjetale i plodne biljke i zakon koji regulira njezinu konstrukciju - koji djelimično podsjeća na duh - trajni i sasvim uredno sačuvani u njezinom sjemenu, usred mnogobrojnih preobražaja, zar nije onda razumljivo koliko je tek trajan ljudski duh i koliko je on čvrsto prikovan uz vječnost znajući da je on jedan imperativni zakon, i da posjeduje iluminirajuću svijest, visoku kakvoću i život te svestrane i sveobuhvatne osobenosti, mada zaogrnutе fizičkom pojavnošću.

Šesti temelj: Razumjet ćeš i da čovjekov konopac nije raspušten i da čovjek nije ostavljen da se neobazrivo napasa gdje stigne, nego da se svaka njegova aktivnost bilježi i snima i svaki njegov postupak registrira da bi po njima bio izvršen obračun.

Sedmi temelj: Shvatit ćeš i da izumiranje i propadanje koje u jesen zadesi prekrasna ljetna i proljetna stvorenja nije konačni nestanak i definitivno iščeznuće, nego razrješavanje s funkcija nakon njihovog ispunjenja i izvršenja te

oslobađanje od njih.^(*) To je i ustupanje prostora i stvaranje mjesta za nova stvorenja koja će doći u novom proljeću. To je pripremanje i opremanje terena za nova bića koja će po zadatku stići na dužnost.

To je i Božije upozorenje za svjesna bića, kojima je nemar izbrisao sjećanje na njihove dužnosti, a opijenost ih odvratila od iskazivanja zahvalnosti.

Osmi temelj: Shvatit ćeš i da vječni sveprisutni Stvoritelj ovog prolaznog univerzuma ima i jedan drugi svijet, a taj je trajan i vječan, On daje svojim robovima motivaciju i poticaj da stignu do njega.

Deveti temelj: Sihnute će ti i da će Milostivi i Samilosni - uzdignuta je Njegova veličina! - u tom impresivnom svijetu počastiti Svoje iskrene robove onim što niti je oko vidjelo, niti uho čulo, niti je sihnulo u srcu čovjekovom! Vjerujemo u to!

(*) Da, nužno je uklanjanje plodova, cvjetova i listova postavljenih na grančicama u krošnji drveća - koja je poput skladišta opskrbe Božanske milosti - nakon što ispune svoju funkciju i uvehnu, da vrata ne bi bila zabravljena pred drugima što naviru i slijeđe iza njih. U protivnom, bili bi nepropusni zid pred milošću i prepreka za funkcioniranje novih istovrsnika. Uz to, i oni se sami razgrađuju i vehnu s prestankom njihove mladosti. Na taj način je proljeće najsličnije tom plodonosnom stablu, a ono je, opet, epizoda proživljenja. I svijet čovjekov^{*} - u svakom vremenu - jedno je plodno stablo mudrosti i pouke, a cijela zemlja jedno stablo fenomenalne moći, kao što je dunjaluk divno stablo koje svoje plodove izvozi na tržište Ahireta (autor).

SEDMA ČINJENICA:

Kapija čuvanja i nadgledanja, koja je manifestacija svojstava al-Hafiz i ar-Rakib

Da li je u domenu mogućeg za Jednog čuvara i pazitelja koji uredno i uravnoteženo održava sve što je na nebesima i na Zemlji i sve što je na kopnu i u moru, i vlažno i suho, te ne propušta ni sitno ni krupno, da ne razgleda, ne nadgleda i ne motri na djela čovjekova, koji posjeduje uzvišenu prirodu i zauzima položaj namjesništva na Zemlji te vrši dužnost najvišeg povjereništva? Zar je moguće da On ne motri na njegove postupke koji se dotiču apsolutnog gospodarenja te ih ne klasificira radi obračuna, niti ih mjeri vagom pravednosti, a njihovog činitelja ne nagradi ili kazni prema zaslugi? Allah je zaista daleko iznad toga!

Da, Onaj koji upravlja ovim svemirom je Taj koji nadzire i sve u njemu u sklopu jednog sistema i balansa! A poredak i ravnoteža su dvije manifestacije znanja i mudrosti, uz volju i moć, jer vidimo da bilo koja stvar nije niti će biti stvorena bez krajnjeg reda i pravilnosti, te da u toku svog života izmijeni mnoge fizionomije u jednom preciznom slijedu; kao što se i cijela ta kolekcija također uklapa u jedan vrstan i razborit sistem. Također vidimo i da Veličanstveni Čuvar pohranjuje slike svega čim ono okonča svoj život ispunivši svoj zadatak i ode iz

pojavnog svijeta. Njih - Slavljen je! - On memorira u umovima koji su najsličniji Lavh-i mahfuzima (Čuvanim pločama)^(*) i u nečemu što nalikuje idealnim ogledalima. On glavninu njegovog životopisa evidentira u njegovom sjemenju i uklesuje ga u njegove plodove te tako ovjekovječuje njegov život i održava ga u pojavnim i virtualnim refleksijama. Ljudska memorija, dakle, plod stabala, jezgra u plodovima, sjemenka cvijeta... sve to razotkriva veličinu Univerzalnog Protektorata.

Ne vidiš li kako se održava sve što se rascvjeta i kako ono rodi u veliko i blistavo proljeće, kako se odvija svaka stranica zasebnog registra njegovih aktivnosti, svi normativi njegove strukture i prezentacija njegovih oblika, ubilježeni rukopisom u jedan neznatni broj sjemenki? Pa kad nastupi proljeće i razvije te stranice po preciznom proračunu koji je aktualan za njih i izvede u postojanje ogromni proljetni svijet u krajnjoj uredenosti i mudrosti - zar to ne razotkriva domet očuvanja i nadgledanja i intenzitet univerzalnosti? Dakle, ako čuvanje dostiže ovu granicu perfekcije i univerzalnosti u nečemu što je nebitno, u običnim kratkotrajnim stvarima, da li je zamislivo da ne bude takvo čuvanje previđeno i za ljudske aktivnosti, čiji su plodovi bitni u svijetu nevidljivog, u svijetu ahireta i svijetu duhovnosti, u domenu apsolutnog gospodarenja? Je li moguće njihovo zapostavljanje i neregistriranje? Da Allah sačuva, nikako!

(*) v. bilješku uz Prizor Sedmi (autor).

Da, iz manifestacije svojstva čuvanja, u jednom jasnom obliku, razumijeva se da Vlasnik ovih stvorenja posjeduje krajnje interesiranje da bi sve zabilježio i sačuvao i da bi utvrdio sve što se dešava u Njegovoj imperiji, te polaže krajnju brigu u suverenost Svoga gospodarenja tako što zapisuje i diktira i najnebitnije dešavanje i najbeznačajniji čin memorirajući scene svega što se dešava u Njegovom domenu u mnogobrojne fascikle. Ovakvo, obimno i precizno arhiviranje ukazuje na to da će, bez sumnje, biti otvoreni ti dosijei radi obračunavanja djela, a posebno onih od tog počastvovanog i uvaženog bića kome su prirodene velike odlike, dakle - čovjeka. Stoga njegova djela koja su bitna i značajni postupci svakako trebaju biti stavljeni na preciznu vagu i obračunati egzaktno, kao što i stranice njegovih djela svakako moraju biti razastrte.

Inače, da li bi razum prihvatio da taj čovjek, kome je ukazana počast da je imenovan namjesnikom i povjerenikom, i koji se uspeo do čina zapovjednika i svjedoka svih stvorenja, uz uplitanje i u pitanja ibadeta većine stvorenja, i njihovog slavljenja; objavivši Jednoću na poprištima pluraliteta stvorenja, i uz osvjedočenost u univerzalnim pitanjima vezanim za Gospodara... dakle, je li moguće da taj čovjek bude jednostavno prepušten, da ode u kabur u spokojni san, bez buđenja kako bi bio upitan za svako sitno i krupno djelo, i da ne bude proveden do onosvjetskog okupljališta kako bi mu bilo suđeno na Velikom sudu? Nikako i nipošto!

Jer, kako bi bilo moguće da taj čovjek ode u nepostojanje, da se zatrpa u prašini te umakne iz ruku Moćnog, Veličanstvenog, Čiju golemu moć u onome što se u nadolazećim vremenima potencijalno tek treba desiti svjedoče sve pojave, koje su, ustvari, nadnaravna djela Njegove moći, djela koja su se već desila u proteklim vremenima? (*) Ta moć donosi zimu i proljeće, što simboliziraju Smak svijeta i proživljenje! A pošto čovjek ne biva pozvan da polaže račune ovdje ovako kako zaslužuje, mora, onda, biti da će jednog dana otići na Veliki sud i u najveće blagostanje.

(*) Prošlost, koja se proteže od sadašnjosti do prapočetka stvaranja, ispunjena je događajima i dešavanjima te svaki njezin dan koji se rodi približi jedan redak, svaka godina stranicu, a svaka era knjigu. Ispisalo ju je Pero Određenja, rukopisom Moći ispisani su njezini čudesni ajeti, sa svom mudrošću i skladnošću. A budućnost, koja se proteže od sada pa do Sudnjega dana, do Dženneta, do beskrajja, jeste u domenu mogućnosti, odnosno: kao što je prošlost pojam za događaje koji su se uistinu ostvarili, tako je budućnost pojam za događaje koji se mogu desiti. Ako se usporede lanci ova dva vremena, nema sumnje da onaj koji je stvorio jučer i sve stvari koje su se u njemu desile, moćan je stvoriti i sutra, sa svim stvarima koje će se u njemu desiti, kao što, također, nema sumnje i da stvari i natprirodna djela iz prošlog vremena, —>

koje je jedan izlog nadnaravnosti i neuobičajenosti, jesu natprirodna djela Moćnog i Nosioca Veličine, i svjedoče jednim nepobitnim svjedočanstvom da je On - Slavljen je i Uzvišen! - moćan stvoriti cjelokupnu budućnost, sve stvari koje su moguće, i da u njima izloži sva natprirodna djela.

Da, onaj koji je moćan stvoriti jednu jabuku, svakako je moćan stvoriti sve jabuke na svijetu, a i dovesti sve proljeće u postojanje. Naime, ko ne može stvoriti proljeće, ne može stvoriti ni jabuku, jer se jabuka proizvodi u tom pogonu. A ko može stvoriti jabuku, može stvoriti i proljeće, jer je jabuka minijatura stabla, i bašče, čak i minijatura svih bića. U tehnološkom i umjetničkom smislu, jabuka je nadnaravno remek-djelo, jer njezine sjemenke sadrže informaciju o cijelom razvoju tog stabla kroz historiju. Onaj ko je stvori na ovaj fenomenalni način, svakako da nije nemoćan učiniti apsolutno ništa drugo.

I tako, onaj ko stvori jedan dan, moćan je stvoriti i Sudnji dan; onaj koji uvede proljeće, moćan je uvesti proživljenje; a onaj ko prikaže svjetove iz prošlosti i istakne ih na traci vremena - s potpunom mudrošću i organiziranošću - bez sumnje je moćan prikazati i svjetove Ahireta i istaknuti ih na traci budućnosti te ih definitivno izložiti. Već smo nepobitno utvrdili u mnogim Riječima, a posebno u Riječi dvadeset drugoj, da "Ko ne stvori sve - ne može stvoriti ništa; a ko stvori jednu stvar - može stvoriti sve." Isto tako, ako se izumijevanje stvari dovede u vezu s jednom Biti, sve stvari postaju jednostavne kao i jedna jedina. A ako se to pripiše brojnim uzrocima i pluralitetu, izumijevanje jedne jedine stvari postaje složeno koliko i izumijevanje svih stvari, sve do stepena nemogućeg i apsurdna" (autor).

OSMA ČINJENICA:

Kapija obećanja i prijetnje, koja je manifestacija svojstava al-Džemil i al-Dželil

Da li je u domenu mogućeg za Izumitelja ovih stvorenja, Koji apsolutno zna sve i apsolutno može sve, da ne ispuni ono što je mnogo puta najavio svim vjerovjesnicima - neka je na njih selam - pred mnoštvo ljudi, kao obećanje ili prijetnju - a to su jednoglasno posvjedočili i svi iskreni i sve evlije - te time pokaže nemoć i neznanje? (Zbilja, Allah je daleko iznad toga!) Zar i imajući u vidu da stvari koje je obećao, ili na koje je opominjao, uopće nisu teške prema Njegovoj moći, nego lahke, neznatne i jednostavne, kao što je to i prosto vraćanje nebrojenih bića iz jednog proljeća, bilo njih samih^(*) ili istih takvih^(**), u drugo?

Vezano za ispunjenje obećanja, kako god je ono nužno za nas i sve drugo, nužno je i kao manifestacija nadmoći Njegovog gospodarenja. Ono je sasvim oprečno iznevjeravanju obećanja, pošto je iznevjeravanje nespojivo s dostojanstvom Njegove moći i pošto je ono negacija Njegovog sveznanja. Jer, neispunjavanje obećanja ne proizilazi ni iz čega trećeg nego iz neznanja ili iz nemoći.

(*) Kao žilice i korijenje trave i stabala. (autor).

(**) Kao listovi i plodovi. (autor).

Znaš li ti, poricatelju, kolika je bezumnost najvećeg grijeha koga činiš, svojim nevjerovanjem i poricanjem? Jer vjeruješ svojoj nestvarnoj fantaziji, zanesenom umu i varljivoj duši, a ne vjeruješ Onome koji nikad i ne dolazi u položaj da bi morao iznevjeriti Svoje obećanje, niti ga ikada poreći, jer je, ustvari, iznevjeravanje apsolutno nedolično Njegovom ponosu i veličini. A i sve stvari i svi pojavni predmeti svjedoče o Njegovoj istinitosti i kompetenciji. Ti, dakle, počinjavaš najveći grijeh koji je nesagledivih razmjera iako si dokraja sitan, pa i nema štete u činjenici da si zaslužio neprolaznu i rigoroznu kaznu. Kao usporedba za proporcije grijeha koga počinjava nevjernik, u nekim hadisima je spomenuto da će očnjak nekih stanovnika Džehennema biti poput planine.^(*) Tvoj je položaj isti kao i onog putnika koji je zaklopio oči pred Suncem da bi slijedio sanjarije svog uma; htio bi, zatim, osvjetliti svoj jezivi put tračkom uma, ali je on slab poput svjetlaca.

Znači: budući da je Allah dž.š. obećao - a ova bića su, ustvari, Njegove riječi koje potvrđuju istinu ; i kosmička dešavanja su Njegovi signali koji artikuliraju istinu - On će, dakle, svakako ispuniti Svoje obećanje te uspostaviti Veliki sud i dodijeliti vrhunsku sreću.

(*) Od Abu Hurejrea, r.a., prenosi se da je rekao: "Očnjak kafira, ili kljova kafira, bit će poput Uhuda a tvrdokotnost trostruka." - Prenosi Muslim (4/2189) (prevodilac na arapski).

DEVETA ČINJENICA:

Kapija oživljavanja i umrtvljavanja, koja je manifestacija svojstava al-Hajju-l- Qajjum i al-Muhji-l-Mumit

Da li je u domenu mogućeg za Onoga koji je demonstrirao Svoju moć oživljavanjem goleme zemlje nakon njezinog mrtvila i pustoši i izaslao više od tri stotine hiljada vrsta stvorenja, od kojih je stvaranje svake pojedinačne vrste jednako nadnaravno kao što je nadnaravno stvaranje ljudskog roda; i Koji je demonstrirao sveobuhvatnost Svog umijeća kroz to oživljavanje razvrstavši i razloživši svako pojedinačno biće iz jedne mješavine i preplitanja; i Koji je poglede svih Svojih robova upravio prema neprolaznoj sreći obećavši im proživljenje u svim Svojim nebeskim zapovijedima; i Koji je demonstrirao monumentalnost Svoga svojstva Gospodarenja učinivši da se postojeće stvari zbiju i udruže te ih obrnuvši oko Svoje komande i volje, potčinjavajući njihove jedinke i pomažući jednima druge; i Koji je ljudskom rodu pridodao krajnju važnost učinivši ga najusavršenijim plodom na stablu egzistencije, najrafiniranijem i najnježnijem i najumilnijem biću, čija je dova najviše ispunjavana i kome je potčinjeno sve, te uzevši njega za Svoga izravnog sagovornika; dakle, zar je moguće za toga Moćnika i Milosnika, toga Znalca i Mudrog, koji je poklonio toliko značaj čovjeku, da ne obavi proživljenje? I da ne upriliči okupljanje, niti oživi čovjeka?

Ili je On to nemoćan? Nemoćan otvoriti vrata Velikog suda, stvoriti Džennet i Vatru? Nipošto, Allah je Uzvišen, daleko iznad toga!

Da, Gospodar koji raspolaže ovim svemirom - uzvišena je Njegova veličina! - na ovoj prolaznoj i tijesnoj zemlji, izumijeva u svakoj epohi, u svakoj godini, u svakom danu, mnoge modele i uzorke i brojne nagovještaje velikog proživljenja. Na primjer:

Na proljetnom skupu, u samo nekoliko dana, On sazove i oživi preko tri stotine hiljada biljnih i životinjskih vrsta, od najsićušnijih do najkrupnijih; ulijeva život u korijenje drveća i rastinja, a životinje povraća u život, bilo njih same, ili one koje su njima identične. I mada su materijalne razlike između sjemenki koje su postigle krajnju minijaturnost, zbilja zanemarlive, ipak one budu podignute i oživljene sa svom posebnosti i osobenošću, krajnje brzo, u šest dana ili šest sedmica, s krajnjom lakoćom i lagodnošću, kranje sinhronizirano, i koordinirano, bez obzira na njihovu izmiješanost i isprepletenost! Može li, onda, išta predstavljati teret za nekog ko čini ovakva djela; ili je nemoćan stvoriti nebesa i Zemlju za šest dana? Ili da je nemoćan u jedan mah proživjeti čovjeka? Nikako, Allah je čist od onoga šta mu oni pripisuju!

Šta misliš, kad bi postojao jedan čudesan pisac, koji tri stotine hiljada knjiga, čija slova budu izbrisana i izobličena, ponovo ispiše na jednoj stranici tako da ništa ne pobrka, izostavi ili uskrati, i još to učini krajnje dopadljivo; dakle, on sve to ispiše za jedan sahat; i tebi bude

rečeno: "Ovaj će pisac iz svoje memorije napisati za jednu minutu tvoju knjigu koja je pala u vodu, a on joj je autor." Zar je moguće da ti to odbaciš i kažeš: "Ne može on to, ne vjerujem!?" Ili, kad bi neki nadnaravni moćnik podigao i razorio planine te potpuno izmijenio gradove, a more pretvorio u kopno, jednim svojim potezom, da bi demonstrirao svoju snagu i kao upozorenje ljudima. Vidjevši od njega takva djela, ugledaš i ogromnu liticu koja se obruši u dolinu i blokira put njegovim posjetiocima; zatim tebi bude rečeno: "Moćnik će potpuno ukloniti tu gromadu s ceste i smrviti je koliko god da je velika, jer je nemoguće da će ostaviti svoje goste nasred ceste." Koliko bi samo nepromišljen i bezuman tvoj odgovor bio ako bi ti na to uzvratio: "Nikako, ne može on to učiniti!" Ili, na primjeru jednog vojskovođe, koji je u prilikama da okupi svoju armiju koju je ranije bio sam regrutirao u samo jednom danu. Kad bi ti bilo rečeno: "On će sazvati članove tih formacija i pod njegovim bajrakom će se, na znak trube, okupiti svi koji su bili raspušteni i razišli se po logoru", a ti rekneš: "Ne, ne vjerujem u to!" U tom slučaju bi bilo očito da tvoj odgovor jeste jedan suludi čin, i to čin zbiljskog ludila.

Pošto shvaćaš ova tri primjera, porazmisli, onda, o tom prvobitnom Stvoritelju i Autoru - Slavljen je i Uzvišen On! - koji pred našim očima na platnu Zemljine površine ispisuje najljepše i najsavršenije portrete, Perom moći i određenja, za više od tri stotine hiljada različitih vrsta, izmjenjujući snježnobijelu stranicu zime u razlistale stranice proljeća i ljeta; međusobno ih

komponira a da se ne miješaju, ispisuje ih u blokovoma, a da ne blokiraju put jedni drugima, niti su zbijeni jedni uz druge. I mada se jedni od drugih potpuno razlikuju u strukturi i formi, nema apsolutno nikakve pogreške. Da li tog Mudrog Održavatelja, koji je supstancu mamutskog stabla i njezin cijeli proces isprogramirao u mikroskopski sićušnu prašku, da bi je očuvao, ima smisla upitati kako će sačuvati duhove mrtvih? Ili, ima li smisla upitati Moćnog i Posjednika veličine, koji zemlju pogoni njezinom orbitom astronomskom brzinom, kako će je skloniti sa ceste koja vodi na ahiret, a zatim je razoriti? Ili, ima li smisla upitati Vlasnika veličine i počasti, Koji je iz nepostojanja stvorio čestice i rasporedio ih jednom komandom

كُنْ فَيَكُونُ "Budi! (pa se zbije)!"

u gradu tijela regrutovanih živih bića te od njih formirao moćne armije: kako će jednim povikom postrojiti te elementarne čestice koje su se međusobno već upoznale kao i prvorazredne formacije koje su se okupile pod zastavom korpusa jednog tijela i spomoću njegova ustrojstva?

Ti svojim očima vidiš koliko uzoraka, primjera i naznaka proživljenja nalikuje proljetnom zboru, što ih je Originalni Stvoritelj - Slavljen je i Uzvišen On! - izumio za svaku sezonu, u svakom dobu, tako da i smjenjivanje dana i noći i izvođenje olovnoteških oblaka iz atmosfere i njihovo rastjerivanje jesu uzorci proživljenja, njegove ilustracije i simptomi.

Da sebe, npr. zamisliš prije hiljadu godina i

nadeš se između dva vremenska krila, prošlosti i budućnosti, vidio bi proživljenje i ustajanje i te uzorke u onolikoj brojnosti koliko je epoha i dana.

Pa ako bi otišao dotle da smatraš tjelesno proživljenje apsurdnim i podizanje tijela iluzornim i nelogičnim, nakon što vidiš toliki broj primjera i praktičnih potvrda, onda možeš shvatiti do kojih granica doseže glupost nekoga ko poriče proživljenje. Gledaj šta kaže Vrhovni Zakonik (Kur'an) o toj istini:

فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
 إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Pa pogledaj tragove Allahove milosti: kako oživi zemlju nakon njezinog mrtvila. On je, uistinu, taj koji mrtve oživi. I On je svemoćan" (Ar-Rum: 50).

Ukratko, ništa neće spriječiti događanje proživljenja; naprotiv, svaka stvar ga podrazumijeva i nameće. Tačno, Onaj koji ovu ogromnu zemlju oživi kao jedno sajmište nadnaravnosti i umrtvi je kao najprimitivniju životinju; i koji je učini ugodnom bešikom i prelijepom lađom za čovjeka i životinje; Sunce učini svjetiljkom i ognjištem ovog odmarališta; planete učini satelitima, a blistave zvijezde letećim platformama za meleke - On ima vječnu moć Gospodarenja, uzvišenu do tih granica, i sveopće vlastelinstvo, ogromno do toga stepena da se ne zadržavaju i ne ograničavaju na prolaznim, nestalnim, prozaičnim, propusnim, ispraznim i

promjenljivim dunjalučkim stvarima. Mora, dakle, postojati drugi, neprolazni, trajni, uzvišeni, ogromni, i stabilni domen, doličan Njemu, - Slavljjen je On! -, Koji nas pogoni u odlučnoj težnji ka tim prostranstvima i teritorijama, poziva Sebi i dovodi Sebi. Toga su svjedoci nosioci iluminirajućih duhova i stožeri prosvjetljenih srca, posjednici nuranijskih umova, koji iz pojavnosti proniču u suštinu i koji su stekli tu počast prisnosti s Njim - Slavljjen je On! - Oni nam jednoglasno saopćavaju da je On - Slavljjen je On! - pripremio nagradu i kaznu, da daje neopoziva obećanja i izriče kategorične prijetnje.

Stoga se neispunjavanje obećanja ne može ni približiti Njegovoj svetoj veličini, jer je to niskost i poniženje. A neizvršenje prijetnje može proizići ili iz oprosta ili iz nemoći.

Činjenica je da je nevjerovanje (kufr) apsolutni grijeh,^(*) koji nije vrijedan oprosta niti

(*) Tačno, nevjerništvo je poniženje i potcjenjivanje svih bića, jer ih optužuje za ispraznost i beskorisnost. A to je i potvora na Allahova Lijepa Imena, jer time se poriče manifestacija imena kroz prizmu bića. To je i kleveta svih stvorenja, jer odbacuje svjedočanstvo svih bića na Jednoću Boga. Stoga ono kvari ljudske moći i sposobnosti do stepena da mu oduzimaju moć primanja dobra i poboljšanja. Nevjerništvo je, znači, jedan zbilja kardinalan grijeh, jer prekoračuje prava svih stvorenja, svih Lijepih Svojtava. Zato, u prilog očuvanju ovih činjenica i nemogućnosti nevjerničkog nefsa da poprima dobro, bilo je nužno njegovo uskraćivanje oprosta. A ajet-i kerim: *انَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ* "Širk je zaista veliko nasilje" sadrži ovaj smisao. (autor).

amnestiranja. A Apsolutni Moćnik je Svet i neprikosnoveno iznad svake nemoći! Svi koji to izjavljaju i svjedoče potpuno su jedinstveni u mišljenju o ovom pitanju i pored međusobnih razilaženja u pravcima, metodama i ishodištima. Sa aspekta njihove brojnosti, dostigli su stepen tevatura (astronomske brojnosti koja isključuje netačnost); sa aspekta kakvoće postigli su snagu idžma'a (kosenzusa kompetentnih stručnjaka); dok su s aspekta položaja oni zvijezde čovječanstva, njegovi upučivači, najugledniji među ljudima i ponos i utjeha narodu; a s aspekta kompetencije, oni su u toj oblasti eksperti i autoriteti.

Zna se da se stavu dvojice eksperata u nekoj naučnoj ili tehnološkoj disciplini ukazuje prednost nad hiljadama poricatelja i neistomišljenika, kao što je, npr. slučaj kod osmatranja mladog mjeseca pred ramazan, jer potvrda dvojice svjedoka da su ga vidjela bude uvažena, čime u vodu padaju izjave hiljada poricatelja i čime one budu potpuno obesnažene.

Zaključak: ne postoji na svijetu od ovoga vjerodostojnija izjava, niti ispravniji sud, niti očiglednija i razgovjetnija istina.

Dunjaluk je, dakle, neosporno jedna njiva, ahiretsko okupljalište, jedan harman, a Džennet i Vatra su dva hambara.

DESETA ČINJENICA:

Kapija mudrosti, providnosti, milosti i pravednosti,

koja je manifestacija svojstava al-Hakim, al-Kerim, al-Adil i ar-Rahim

Da li je u domenu mogućeg da taj Posjednik sve vlasti, Veličanstveni, koji je u ovom nepostojanom dunjalučkom ugostilištu, na ovom provizornom pokusnom poligonu, na dinamičnom sajmištu zemaljskom ukazao toliku brojnost tragova divne mudrosti, toliki djelokrug tragova evidentne providnosti, i taj stepen tragova kategorične pravednosti, i toliku širinu granica tragova sveobimne milosti ne podigne u carstvu Svoje dominacije i suverenosti stalna boravišta i besmrtni stanovnike, trajne položaje i stvorenja koja ostaju zauvijek? Nego da sve manifestne istine ove mudrosti, providnosti, pravednosti i milosti, budu raspršene u nepovrat?

I može li biti shvatljivo da Mudri i Veličanstveni odabere baš čovjeka između svih stvorenja, učini ga potpuno dostojnim Svoga obraćanja, i univerzalnim ogledalom za Svoja Lijepa Imena, omogućiti mu pristup vrelima iz ležišta Svoje milosti, njihovo kušanje i upoznavanje; i da mu On - Slavljeno je! - predstavi Svoju Uzvišenu Bit Svojim Lijepim Svojstvima, te ga zavoli i Sebe njemu učini dragim;

dakle, može li, nakon svega ovoga, biti shvatljivo da taj Mudri - Velik je i Uzvišen On! - tog siromašnog čovjeka poslije ne uvede u Svoje vječno carstvo? I ne dopusti mu da uživa u toj kući blagostanja, nakon što ga je On pozvao u nju?

Ili, može li biti razumom prihvatljivo da svakom stvorenju - makar i veličine zrna - On nametne naporne funkcije, težine cijelog stabla, ugradi mu svrhe u brojnosti cvjetova stabla, prinese mu koristi koliko ima plodova stabla, a zatim da krajnji ishod postojanja svih tih funkcija, svrha i koristi skupa učini tek prostim dijelom jednog beznačajnog djelića koji je okrenut dunjaluku, odnosno kranji domet postojanja učini da bude samo život na dunjaluku, koji je, ustvari, beznačajan poput makova zrna? I da ne učini te funkcije, mudrosti i koristi tek sjemenom za svijet duhovnosti, ili njivom za svijet Ahireta, kako bi ubirale istinske plodove koji joj priliče?

I je li logički prihvatljivo da svi ovi divni skupovi i teferiči nestanu s prašinom i bez određenog cilja, uzalud i bez smisla, isprazno i bez svrhe?

Ili, može li biti shvatljivo da ne budu svi okrenuti prema svijetu duhovnosti i Ahiretu, da bi se ukazale njihove temeljne svrhe i ubrali odgovarajući plodovi?

Tačno, da li je uopće moguće da se sve to desi, iako je protivno stvarnosti, a protiveći se i Njegovim neprikosnovenim Svojstvima i Lijepim

Imenima: Mudri, Plemeniti, Pravedni, Milostivi...
Nikako, apsolutno nikako!

I je li moguće da Allah - Slavljen je On! - smatra lažnim sva bića, koja, ustvari, dokazuju Njegova sveta Svojstva, kao što su Mudrost, Pravednost, Plemenitost i Milost, te da odbaci svjedočanstvo svih stvorenja skupa i opovrgne dokaze svih stvari skupa? Ne, Allah je zbilja visoko iznad toga!

Može li razum prihvatiti da čovjeku bude data tek mršava dunjalučka naknada, oskudna poput tanke dlake, za dužnosti i zadatke koji su njemu i njegovim čulima zadani u brojnosti većoj nego što ima kose na glavi? Je li zamislivo da On izvede jedan takav beznačajan i besmislen čin konfrontirajući se time sa Svojom istinskom pravednošću i negirajući Svoju istinsku mudrost? Slavljen je i visoko Uzvišen iznad onoga što oni govore!

I zar je moguće da On - Slavljen je! - obdari svako živo biće, čak i svaki njegov organ - jezik npr. -, pa i svaki predmet svrhom i korišću u brojnosti plodova svakog stabla ukazujući time Svoju apsolutnu mudrost, a da zatim ne dodijeli čovjeku trajni ostanak i vječnost i ne da mu neprolazno blagostanje, koje je jedna od najviših svrhovitosti i najznačajnijih koristi i najizravniji rezultat; te mu uskrati trajni ostanak, susret i neprolazno blagostanje, koji mudrost čine mudrošću, blagodat blagodati, milost milošću, i, ustvari, jeste ishodište i izvorište svih mudrosti, koristi i blagodati?

Je li, dakle, moguće da ih izostavi i zapostavi te tako sve te stvari gurne u provaliju apsolutne bespredmetnosti? Tako bi i Sebe - a Allah je visoko iznad toga! - stavio u poziciju nekoga ko izgradi ogromni dvorac u čiji svaki kameni blok postavi na hiljade rezbarija i ornamenata, svaki njegov ugao uljepša hiljadama ukrasa, a svaku sobu u njemu opremi hiljadama elemenata skupocjenog namještaja i nužnih potrepiština... a da uopće nad njim ne izgradi krov kako bi ga zaštitio, nego i njega i sve ostalo ostavi izloženo oštećivanju i truhljenju. Da Bog sačuva, jer: dobro dolazi od Apsolutno Dobrog, a ljepota dolazi od Apsolutno Lijepog; svakako da, onda, od Apsolutno Mudrog neće poteći takva sušta ispraznost!

Da, onaj ko se ukrca na lađu historije i na jedrima mašte ode u prošlost vidjet će da su godinama konstantno izumirala naselja, sajmišta, trgovi i svjetovi slični dunjalučkom naselju, poligonu i egzibiciji stvari ovog našeg vremena. I mada je vidljiva razlika između jednih i drugih u formi i kvalitetu, svima im je zajednička ustrojenost, originalnost i uočljivost moći Stvoriteljeve i Njegova mudrost.

Također će vidjeti - osim ako nije izgubio vid - da u tim nestalnim naseljima, privremenim poligonima prolaznim sajmištima postoje razvijeni i sjajni poreci mudrosti, uočljivi i opipljivi znakovi providnosti, nesavladive i dominantne naznake pravednosti i

bogati plodovi milosti, što će uvjerljivo dokazati da:

nema mudrosti savršenije od ove koju vidi, i nema providnosti divnije od ove čije tragove uočava, i nema uzvišenije pravednosti od ove čiji su mu pokazatelji tako jasni, i nema milosti obuhvatnije od te čiji su mu plodovi tako opipljivi!

A i pod pretpostavkom nemogućeg, a to je da Transcendentalni Suveren - koji upravlja ovim stvarima i kontinuirano smjenjuje te goste i ugostilišta - ne posjeduje trajna boravišta, ni uzvišena i nebeska mjesta, ni čvrste položaje, ni neprolazne nastambe, ni besmrtno podanike, ni sretne robove u Svome vječnome domenu, onda bi bilo neizbježno poreći i četiri činjenice: (mudrost, pravednost, providnost i milost), koje su, ustvari, čvrsti i sveprisutni praelementi poput svjetlosti, zraka, vode i zemlje; kao što bi neizlječivo bilo poreći njihovo postojanje, koje je očigledno koliko i ovih četvero. Jer, zna se da dunjaluk, sa svime što je u njemu, ne ispunjava preduvjete za punu manifestaciju tih činjenica, pa ako ne bi postojalo negdje neko drugo mjesto koje je toga dostojno, nužno bi uslijedilo poricanje te mudrosti koja se nalazi u svakoj stvari pred nama - što bi bilo ravno ludosti nekog ko poriče postojanje Sunca čije svjetlo ispunjava dan -; zatim poricanje te providnosti koje smo kontinuirano sami svjedoci u većini stvari i u sebi samima;

poricanje uzvišene pravednosti čiji su znakovi tako istaknuti(*); te poricanje milosti čiju sveprisutnost opažamo.

Također bi nužno proizlazio i zaključak da Onoga koji stoji iza ovih mudrih procesa plemenitih postupaka, i milostivih dobročinstava možemo smatrati - Bože, sačuvaj, i ponovo: Bože, sačuvaj! - nemarnim, neozbiljnim, nasilnim i nepouzdanim, a Allah je, naprotiv, daleko od toga! Bilo bi to ništa drugo do izvrtnje

(*) Tačno, pravednost se sastoji iz dva ogranka, jedan afirmativni, drugi negativni.

Što se tiče afirmativnog, to je davanje svemu prava koje mu pripada. Ovaj ogranak pravednosti je univerzalan za sve na ovom svijetu, do stepena aksiomske istine. Već smo u Trećoj činjenici utvrdili da ono što iziskuje svaka stvar, što joj je vitalno i nužno za održanje života, a što potražuje jezikom svojih mogućnosti i narječjem svojih prirodnih potreba, i jezikom nužde, od svog Uzvišenog Uzgojitelja, to dobiva u jednoj specijalnoj i egzaktnoj umjerenosti, i po određenim standardima i kriterijima. Odnosno, ovaj ogranak pravednosti je pojava koliko i život i egzistencija.

Negativni ogranak je odgajanje nezaslužnih, tj. izvršenje pravde, spuštanjem posljedica i kazne na njih. Ovaj ogranak, iako se ne uočava jasno na ovom dunjaluku, ipak postoje njegovi znakovi i nagovještaji koji ukazuju na tu činjenicu. Uzmi, npr., bič kazne, šamare odgajanje, koji su sišli na narod Ada i Semuda, ali i na razvratne narode ovog našeg vremena, što definitivno potvrđuje vjerovatnoću dominacije nebeske pravednosti i njezinu preovladivost (autor).

činjenica naopačke, apsolutni absurd! Čak i bezumni sofisti, koji su porekli i postojanje samih sebe, ne bi se mogli s lakhoćom prilagoditi pretpostavci tog apsurdnog koncepta!

Zaključak: nema nikakvog odnosa ili podudarnosti između onoga što je vidljivo u procesima svemira, od obimne fuzije života i munjevite fisije smrti, masovnog nagomilavanja i burnog raslojavanja te impozantnih zborova i divnih skupova, s jedne strane, i onoga što mi znamo o fragmentarnim rezultatima, nebitnim i trenutačnim ciljevima te kratkom intervalu koji je alociran za ovaj prolazni svijet, s druge strane. Zato, njihovo dovedenje u neku vezu, ili pronalaženje podudarnosti, u neskladu je s razumom i s razboritošću, jer bi to nalikovalo dovođenju u poređenje ogromnih mudrosti i ciljeva visokih poput planine s jednim sićušnim zrnom pijeska; ili poređenju nekog trenutačnog, fragmentarnog i beznačajnog cilja - veličine zrnca - s planinskim vijencom.

Drugim riječima, nepostojanje te koincidencije postojećih stvari i njihovih suštinskih procesa i položaja, s njihovom dunjalučkom funkcijom, ustvari, nepobitno svjedoči i jasno dokazuje da su ta bića okrenuta prema svijetu smislova, jer svoje prave i zrele plodove daju tek tamo. Njihove su oči uperene naviše prema Lijepim Svojstima te njihovi krajnji ciljevi pogled upiru prema tom svijetu. I mada je njihovo sjemenje zatrpano u dunjalučkoj prašini, ipak njihovo klasje izrasta visoko u idealnom svijetu. Čovjek,

dakle, - prema svom kapacitetu - ovdje sije i posijan je, a žanje tamo, na drugom svijetu.

Da, pogledaš li u lica stvorenja, okrenuta prema Lijepim Imenima i svijetu Ahireta, vidio bi:

da svaka sjemenka - koja je i sama jedna Božija nadnaravnost - ima ciljeve visoke poput mamutskog stabla;

da svaki cvijet - koji je riječ mudrosti^(*) - ima nebrojene smislove koji su brojni koliko ima i cvjetova na drveću.

da svaki plod - koji je čudotvorstvo stvaranja i poezija milosti - posjeduje svrhe koliko i samo stablo. Da opskrbljuje nas je samo jedna od hiljada njegovih svrhovitosti, budući da tek nakon što obavi druge funkcije i ispuni svoje smislove te ugine, bude sahranjen u naš želudac.

Budući da sve prolazne stvari svoj trajni plod uređaju na nekom sasvim drugom mjestu, gdje dobijaju trajne forme i iskazuju vječne smislove te obavljaju svoj beskrajni i transcendentni zikr i tespih, i čovjek, dakle, postaje istinskim čovjekom promatrajući i gledajući ta lica okrenuta prema vječnosti, i u tome pronalazi

(*) Ako upitaš: zašto je većina primjera koje navodiš vezana za cvijeće, plodove, sjemenje, odgovor je: jer su to najfenomenalnija, najfascinantnija i najrafiniranija nadnaravna djela Božanske moći. Budući da su nosioci zablude i nature i materijalističke filozofije nemoćni očitati ono što je upisalo Pero Određenja i Moći u njih, od preciznih rukopisa, lutali su i davili se u njima, te pali u ustajalu baruštinu prirode (autor).

svoj put iz prolaznog u vječno !

Postoji, dakle, neki drugi razlog u tim nagomilanim i raštrkanim bićima koja naviru u čeljusti života i smrti. Jer, njihovo stanje nalikuje - neka mi se ne zamjeri na poređenju - okolnostima i dešavanjima oko nekog filmskog snimanja, gdje budu utrošena ogromna sredstva na okupljanje i razilazak ekipe samo da bi se mogao snimiti neki kadar i da poslije bude montiran za trajno prikazivanje na ekranu.

Tako je jedan od krajnjih ciljeva življenja kratkotrajnog života - ličnog i društvenog - na ovom dunjaluku, ustvari, jedno snimanje i montaža, evidentiranje konsekvenci, kako bi pred velikim skupom bio proveden kritički obračun, da bi bio izložen pred najvećim auditorijem te da bi ljudske sposobnosti i talenti bile podešene za postizanje vječne sreće. I hadis "Dunjaluk je njiva za Ahiret"^(*) iskazuje tu činjenicu.

S obzirom da ovaj svijet zaista postoji sa vidljivim tragovima mudrosti, pažnje, milosti i pravednosti u sebi, kotegorička je činjenica i postojanje Ahireta, neosporna kolika i dunjaluk.

(*) ("Dunjauk je ahiretska njiva"): U al-Makasidu se kaže: "Nisam naišao na njega, iako ga Gazali navodi u al-Ihjau." Al-Kari kaže: Moj je stav da mu je smisao vjerodostojan, izvučen iz Allahovih riječi: "Ko hoće prinose na Ahiretu, uvećat ćemo mu njegov prinos. - Iz Kašfu-l-Hifa od Al-Adžlunija, 1320 (prevodilac na arapski).

A kako svaka stvar na dunjaluku jednim svojim aspektom pogleda na taj svijet, znači da je pravac kretanja upravo tamo. Zato poricanje Ahireta, ustvari, ujedno podrazumijeva i poricanje dunjaluka i svega što je na njemu.

I kao što smrt i kabur iščekuju čovjeka, jednako ga iščekuju i vrebaju Džennet i Vatra.

JEDANAESTA ČINJENICA:

Kapija čovječnosti, koja je manifestacija svojstva al-Hakk

Da li je u domenu mogućeg da Hakk - Slavljen je i Uzvišen! - a On je istinski dostojan obožavanja, Stvoritelj ovog čovjeka kao najčestitijeg roba Svome apsolutnom gospodarenju i najznačajnijeg za Svoju univerzalnu dominaciju nad svjetovima, najsavjesnijeg i najinteligentnijeg od svih kojima se On obratio Svojim slavljeničkim zapovijedima; u najljepšem liku, time što je je postao jedno integralno ogledalo za Njegova Lijepa Imena i manifestacija Najvećeg Imena, i svojim odražavanjem vrhunskog stepena svakog od tih Lijepih Imena; određenog da bude najdivnije nadnaravno djelo Božanske moći, koje je najopremljenije i najkompetentnije za spoznaju i procjenjivanje bogatstava iz riznice Božanske milosti, i najoskudnije i najovisnije stvorenje o Njegovoj nebrojenoj blagodati, najpodložnije patnji od svih stvorenja zbog prolaznosti i najpožudnije za vječnošću; i najsuptilnije, najnježnije, najbjednije i najzahtjevnije biće, mada je s dunjalučkog gledišta najbjednije, a s gledišta svojih esencijalnih potencijala najsavršenije; - dakle, je li moguće da Istinski Dostojni obožavanja stvori tog čovjeka i s takvim karakteristikama, a da ga zatim ne pošalje tamo čega je on dostojan i čemu žudi, u kuću vječnosti, te da ukine ljudsku

supstancu i učini nešto što je potpuno oprečno Njegovim - Slavljen je On! - kompetencijama? Ne, Allah je daleko iznad toga.

Je li shvatljivo da Onaj Koji rasuđuje po Istini I koji je Apsolutni Milosnik; koji je tom čovjeku dodijelio njegov urođeni i uzvišeni talent za nošenje najvećeg emaneta što su ga i nebesa i Zemlja i planine odbile ponijeti, tj. stvorio ga da spozna nesaglediva i sveobuhvatna svojstva svoga Stvoritelja - Slavljen je On! - Njegovo univerzalno djelovanje i apsolutne manifestacije, po svojim nesavršenim parametrima i skromnom umijeću; Koji ga je izveo u obličju najrafiniranijeg, najnemoćnijeg i najslabijeg stvorenja, a potčinio mu sve, biljni i životinjski svijet tako da ga je uzdignuo kao nadzornika i menadžera da se upliće i u modele njihovog obavljanja tespiha i ibadeta. Koji ga je učinio uzorom - na mikroplanu - Božanskog procesuiranja u univerzumu, govornikom neprikosnovenog gospodarenja - riječju i djelom - pred svim stvorenjima te mu dodijelio stepen počasti viši od stepena meleka unaprijedivši njega na položaj namjesništva; je li, dakle, moguće da On - Slavljen je On! - davši čovjeku sve te uloge, ne da mu nakon toga, njihove konsekvence, rezultate i plodove, a to je vječno blagostanje? Čak, naprotiv, da ga sroza na dno poniženja, jada, nesreće i patnje i učini ga najzlosretnijim od svih stvorenja? I da preobradi taj razum, koji je jedan nuranijski blagoslov iz Njegove - Slavljen je On! - mudrosti, i sredstvo spoznaje sreće, u oruđe kažnjavanja i zle slutnje, protivno Svojoj apsolutnoj mudrosti,

i negirajući time Svoju apsolutnu milost? Allah je, zbilja, daleko iznad toga!

Zaključak: kao što smo u kazivanju vidjeli kako je u ličnom kartonu i dosjeu vojnih oficira ubilježena ranija služba, čin, funkcija, plata, uputstva i oprema, i postalo nam jasno da taj oficir ne služi samo za taj privremeni poligon, nego za određište gdje će biti trajno stacioniran na teritoriji počasti i blagodati;

tako isto i rafinirana svojstva čovjekova u ličnom kartonu njegovog srca i opažanja u dosjeu njegovog uma te sprema i obuka u njegovoj izvornoj prirodi, sve je skupa i u potpunosti namijenjeno vječnoj sreći; ustvari, nije mu to ni dodijeljeno radi bilo čega, osim radi sticanja te vječne sreće. U tome su složni nosioci Istine i otkrovenja.

Primjera radi: kad bi moći imaginacije čovjekove, a ona je instrument uma i njegov registrator, bilo ponudeno: Imat ćeš dominaciju nad dunjalukom i njegove ljepote i životni vijek milion godina; a tvoj će završetak nakon toga biti nestanak i nepostojanje zauvijek; vidjeli bismo, osim ako se ne bi uplela puka fantazija i prohtjevi nefsa, kako ona uzdiše i očajava. Znači da ni najveća prolaznost - a to je dunjaluk sa svime na njemu - ne može ugoditi najkratkotrajnijem oruđu kod čovjeka, a to je imaginacija!

Odavde jasno izlazi na vidjelo da taj čovjek, koji ima urođeni potencijal, očekivanja koja se pružaju do u beskonačnost, ideje koje obuhvaćaju svemir i želje koje ispunjavaju

širinu raznovrsnih neprolaznih blagodati, zbilja, taj je čovjek stvoren za vječnost, i definitivno će tamo otići. A ovaj dunjaluk je samo jedno privremeno ugostilište i čekaonica za Ahiret.

DVANAESTA ČINJENICA:

Kapija poslanstva i spuštanja Objave, koja je manifestacija riječi: Bismillahi-r- Rahma-ni-r-Rahim

Da li je u domenu mogućeg za onog čiji govor potkrjepljuju sve evlije i dobri ojačani svojim otkrovenjima i kerametima i čiju istinitost svjedoče svi bistri učenjaci oslanjajući se na pomno istraživanje i skrutinu; a on je Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., koji je snagom kojom je obdaren otvorio put Ahireta i vrata Dženneta, podržan u iskazu hiljadom neoborivih mu'džiza i hiljadama kur'anskih ajet-i kerima, čija je nadnaravnost utvrđena sa četrdeset aspekata; dakle, je li moguće da neke bespredmetne iluzije, beznačajnije od krila jedne muhe, prepriječje put vjerovanja u Ahiret i vrata Dženneta, koje je otvorio Poslanik, s.a.v.s.?

Tako, iz navedenih činjenica je moguće zaključiti da je pitanje proživljenja jedna utemeljena i nepobitna istina koju je nemoguće poljuljati bilo kojom silom, čak i onom koja bi mogla pomaknuti i zemaljsku kuglu i razbiti je. To zato što Allah - Slavljjen je i Uzvišen On! - potvrđuje tu istinu sukladno svim Svojim Lijepim Imenima i sveukupnim uzvišenim Svojstvima. A Njegov Poslanik, s.a.v.s., je potvrđuje svim svojim

mu'džizama i argumentima. Kur'an-i kerim je ustanovljava svim ajetima i istinama; a svemir je svjedoči svim svojim zakonitastima i mudro usklađenim procesima.

Je li, onda, moguće da s Nužnim Bićem - Slavljen je i Uzvišen On! - u pitanju proživljenja jedinstveno mišljenje imaju sva bića - osim nevjernika - pa da se nakon toga pojavi jedna neosnovana šejtanska sumnja, pomjeri i potrese tu utemeljenu i gordu istinu? Nikako, i opet, nikako!

I nemoj pomisliti da se dokazi proživljenja ograničavaju na spomenutih dvanaest činjenica koje smo pretražili, jer kako nas god Kur'an-i kerim poučava tim činjenicama, također nam ukazuje sa hiljadu gledišta i naznaka na činjenicu da će nas naš Stvoritelj provesti iz kuće prolaznosti u kuću vječnosti.

Isto tako, ne smatraj da se dokazi proživljenja ograničavaju samo na oblast koju smo mi istraživali, tj. kroz odraz Lijepih Imena: Mudri, Plemeniti, Milostivi, Pravedni i Čuvar, nego obuhvaćaju i sva ostala Lijepa Imena koja se manifestiraju kroz uređenje svemira i podrazumijevaju postojanje Ahireta te ga postavljaju kao nužnost.

I, ponovo, nemoj shvatiti da su kosmički znakovi koji ukazuju na proživljenje samo oni koje smo mi naveli, jer postoje horizonti i dimenzije kod većine bića koji se otvaraju i razotkrivaju spektralno, te kao što jedan ugao dokazuje i svjedoči Stvoritelja - Slavljen je i

Uzvišen On! - neki drugi aspekt reflektira proživljenje i upućuje na nju.

Na primjer, ljepota stvaranja i umijeće u građi čovjeka u najljepšoj formi: kako ona ukazuje na Stvoritelja - Uzvišen je On! - tako njegovi potencijali i svestrani talenti koje on posjeduje, a koji iščezavaju nakon kratkog intervala, ukazuju na proživljenje. Čak i kad bi se izdvojio samo jedan aspekt i bio sagledan iz dvije perspektive, on simultano ukazuje i na Stvoritelja i na proživljenje.

Ilustracije radi: ako se karakter organizirane mudrosti, krasne providnosti, odmjerene pravednosti i profinjene milosti, koji se ogledaju u većini pojavnih stvari, pomno sagleda, onda se razotkriva da taj karakter potječe iz moćne ruke Mudrog, Plemenitog, Pravednog i Milostivog Stvoritelja; istovremeno, ako se sagledaju veličina tih uzvišenih svojstava, njihova snaga i dometi, u kontekstu kratkoće života ovih stvorenja na dunjaluku i njihove oskudnosti, onda se zaključak o postojanju Ahireta bjelodano nameće.

Ukratko: svaka stvar, jezikom stanja, uči i navodi na učenje:

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ

"Vjerujem u Allaha i u Sudnji dan."

ZAKLJUČNA RIJEČ

Gornjih dvanaest činjenica međusobno se potvrđuju, upotpunjavaju, potkrepljuju i učvršćuju, te kao rezultat njihove kombinacije i interakcije slijedi jasan zaključak. Koja to izmišljotina može prodrijeti kroz ovu dvanaest-slojnu čeličnu utvrdu ili dijamantsku zaštitu, da bi mogla uzdrmati vjeru u proživljenje, opasanu tim neprobojnim oklopom?

Ajet-i kerim:

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْزُبُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

"Stvoriti (sve) vas i oživjeti isto je kao i (stvoriti i oživjeti) samo jednu osobu" (Lukman: 28) iskazuje smisao da je stvaranje i proživljenje čovječanstva lahko za Božansku moć, isto kao i stvaranje i proživljenje samo jednog čovjeka. Jeste tako, i tu je činjenicu detaljno razradila dio iz teme o proživljenju, iz " *Poslanica Nokta* ". Ovdje ćemo ukazati na njezin sažetak uz ilustracije, a ko želi više detalja neka se obrati na tu poslanicu.

Na primjer. **وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى**

- a Allahov je najuzvišeniji primjer,

i nema polemike oko primjera - : Sunce, kako god emitira - pa čak i voljno - svjetlost sa savršenom lahkocom na jednu česticu, emitira je s istom lahkocom na sve transparentne tvari, bez ograničenja, zakonom iluminacije.

Refleksija sunca u isječku jednog prozirnog atoma jednaka je njegovoj refleksiji u nepreglednoj morskoj pučini, zakonom poroznosti.

I dijete, kao što može upravljati svojom igračkom u obliku broda, može pokrenuti i pravi brod, zakonom sustavnosti.

Vojni zapovjednik, koji komandom "Naprijed!" pokrene jednog pješaka, istom komandom pokreće i cijelu armiju - zakonom discipline i poslušnosti.

Ako bismo zamislili jednu mjernu spravu u kosmičkom prostoru koja može precizno iskazati omjer dva oraha, ali ima kapacitet i da iskaže omjer dvaju Sunaca; bez obzira da li na njezine tasove postavili dva identična oraha ili dva identična Sunca, napor koji bismo uložili da sadržaj jednog tasa podignemo naviše, a drugi naniže isti je u oba slučaja - zakonom ravnoteže.

Pa ako je najveća stvar izjednačena s najmanjom stvari, a bezbroj stvari se pokazuje kao jedna, u domenu ovih uobičajenih i relativnih stvari - nesavršenih i prolaznih - zbog svojstava iluminacije, poroznosti, sustavnosti, discipline i ravnoteže, onda su, svakako, pred Apsolutno Moćnim izjednačeni malobrojnost i mnoštvo, sitno i krupno, proživljenje jedne osobe i proživljenje svih ljudi jednim odjekom, kroz manifestacije apsolutne iluminacije Njegove esencijalne apsolutne moći, koja je savršena; poroznosti i iluminacije suvereniteta nad stvarima; sustavnosti mudrosti i moći; savršene discipliniranosti i pokornosti stvari Njegovim

konstitutivnim zapovijedima; te zakonom ravnoteže moći koja je rezultat ujednačenosti relativnih stvari u pogledu postojanja i nepostojanja.

Osim toga, nivo moći i slabosti bilo čega, ustvari odraz je intervencije njegovih suprotnosti, pa - npr, - nivoi temperature rezultat su djelovanja hladnoće, nivo prisustva ljepote proizlazi iz prisutnosti ružnoće, a intenzitet svjetla ovisan od djelivanja apsorpcije tmine. Jedino ako je stvar samoopstojna, autohtona, a ne profilirana uzročnostima, onda njezina suprotnost ne može vršiti utjecaj na nju, jer bi u protivnom nužno slijedilo spajanje dviju suprotnosti, što je apsurdno. Drugim riječima, nema gradacije u nečemu što je po sebi apsolutno i samoodrživo. A budući da moć pripada Apsolutno Moćnom, Njegova subjektivna moć, a ne dimenzionirana poput relativnih stvari, i apsolutno savršena, apsurdno je da ono bude podložna nemoći, koja je njezina suprotnost. Slijedi da je stvaranje proljeća u odnosu na Posjednika veličine neznatno isto kao i stvaranje jednog jedinog cvijeta, a proživljenje svih ljudi lahko i jednostavno koliko i oživljenje jedne jedine osobe, za razliku od slučaja kad bi se to odnosilo na materijalne uzročnosti, jer bi tada stvaranje jednog cvijeta bilo jednako teško kao i stvaranje cijelog proljeća.

Svi navedeni primjeri i pojašnjenja - od početka - u prizorima i činjenicama vezanim za proživljenje, ustvari, samo su izljevi smislova iz Kur'an-i kerima i namijenjeni su kultiviranju

nefsa za priznavanje i srca za prihvaćanje. Jer, presudan je Kur'an-i kerim; odlučni govor je njegov govor, konačna riječ - njegova riječ. Poslušajmo ga, onda, jer Allahov dokaz je najupečatljiviji (فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ) :

فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٢﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿٤﴾ يَوْمَ تَرَوْهَا تَذْهَبُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٥﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٦﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٧﴾ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿٨﴾

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿٩﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿١٠﴾

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿١١﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿١٢﴾

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿١٣﴾ يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَسْتَاتًا لَّيْرَوُا أَعْمَالَهُمْ ﴿١٤﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿١٥﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿١٦﴾

الْقَارِعَةُ ﴿١٧﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿١٨﴾ وَمَا أَذْرِكُ مَا الْقَارِعَةُ ﴿١٩﴾ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٢٠﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٢١﴾

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ
مَوَازِينُهُ ﴿ فَأَمَّهُ هَآوِيَةٌ ﴿ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ﴿ نَارُ حَامِيَةٍ ﴿
وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ
أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿

"Zato pogledaj tragove Allahove milosti - kako On oživi zemlju nakon njezinog mrtvila! On će, uistinu, i mrtve oživjeti, On sve može" (ar-Rum: 50).

"Govori: 'Ko će oživjeti kosti kada budu istruhle?' Reci: 'Oživjet će ih Onaj koji ih je i prvi put stvorio; On sve stvari dobro zna" (Ja-Sin: 78-79).

"O, ljudi, Gospodara svoga se bojte. Zaista će potres Smaka svijeta veliki događaj biti. Na dan kad ga doživite, svaka će dojilja na ono što doji zaboraviti, svaka noseća žena će svoj plod pobaciti, i vidjet ćeš ljude pijane, ali oni neće opijeni biti, nego će Allahova kazna strašna biti" (al-Hadždž: 1-2).

"A Allah - nema boga, samo On - sigurno će vas sabrati na Sudnjem danu, u to nema sumnje! A čije su riječi istinitije od Allahovih?" (an-Nisa': 87).

"Čestiti će sigurno u Džennet, a griješni sigurno u Džehennem" (al-Infitar: 13-14).

"Kad Zemlju njezin potres potrese, i kad Zemlja izbaci svoje terete, a čovjek povikne: 'Šta joj je?' toga dana će ona svoje vijesti kazivati, jer će joj Gospodar tvoj naložiti. Toga dana ljudi će odvojeno navirati da im se prikažu djela

njihova. Pa ko bude uradio i trun dobra, vidjet će ga. A ko bude uradio i trun zla, vidjet će ga" (Sura az-Zilzal).

"Propast svijeta! Šta je propast svijeta! I šta ti znaš o propasti svijeta? Toga dana će ljudi biti kao leptiri raspršeni, a planine će biti kao vuna raščupana! Onaj čiji bilans dobrih djela bude pretežan, u udobnosti će živjeti, a onome čiji bilans bude slab dom će jedan bezdan biti! A znaš li šta će to biti? Vatra užarena!" (Sura al-Kar'ā).

"Allah zna tajne nebesa i Zemlje. A Smak svijeta će u tren oka doći, ili još brže. Allah je, uistinu, svemoćan!" (an-Nahl: 77).

Saslušajmo ajete poput ovih i izrecimo: "Priznajemo i vjerujemo."

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَيْكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ
خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ
وَالنَّارَ حَقٌّ وَأَنَّ الشَّقَاعَةَ حَقٌّ وَأَنَّ مُنْكَرًا وَنَكِيرًا حَقٌّ وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ
مَنْ فِي الْقُبُورِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الطِّفِّ وَأَشْرَفِ وَأَكْمَلِ وَأَجْمَلِ ثَمَرَاتِ طُوبَاءِ
رَحْمَتِكَ الَّتِي أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَوَسِيلَةً لِبُصُولِنَا إِلَى
أَزْوَانِ وَأَحْسَنِ وَأَجْلَى وَأَعْلَى ثَمَرَاتِ تِلْكَ الطُّوبَاءِ الْمُتَدَلِّيَةِ
عَلَى دَارِ الْآخِرَةِ أَيِ الْجَنَّةِ

اللَّهُمَّ اجْرِنَا وَاجْرِنَا مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلْنَا وَأَدْخِلْ وَالِدَيْنَا
الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ بِجَاهِ نَبِيِّكَ الْمُخْتَارِ آمِينَ

"Vjerujem u Allaha, Njegove meleke, Njegove objave, Njegove poslanike, Posljednji dan i u određenje, bilo dobro ili loše, da je od Allaha - Uzvišen je On! - Proživljenje nakon smrti je istina, Džennet je istina, Vatra je istina, zagovorništvo (šefa'at) je istina, Munkir i Nekir su istina. I istina je da će Allah oživjeti one u grobovima. Svjedočim da nema boga, samo Allah; i svjedočim da je Muhammed poslanik Allahov."

"Moj Allahu, salavat učini na najfiniji, najplemenitiji, najsavršeniji i najljepši plod stabla Tuba Tvoje milosti, kojeg si poslao iz milosti prema svjetovima i kao sredstvo za naš dolazak do najkrasnijih, najljepših, najplodnijih i najviših plodova tog stabla Tuba, nadnesenog nad onaj svijet, Džennet.

Moj Allahu, uzmi pod zaštitu nas i naše roditelje od Vatre, i uvedi nas i naše roditelje u Džennet u društvu čestitih, tako Ti ugleda Tvoga odabranog Vjerovjesnika, amin."

Dakle, brate, objektivni čitatelju ove poslanice, ne reci: "Zašto u tančine ne shvaćam ovu Riječ desetu?" Nek te ne brine i ne tišti njezino neshvaćanje, jer i velikani filozofije - kao što je Ibn Sina -rekli su

الْحَشْرُ لَيْسَ عَلَى مَقَائِسِ عَقْلِيَّةٍ

da se proživljenje ne da razumjeti po intelektualnim metodama, nego, dakle: *vjerujemo*, i tačka. Jer, nemoguće je prevaliti taj put, i izmjeriti mu dubinu intelektom.

Također su učenjaci islama složni da je

pitanje proživljenja utemeljeno na dokazima tradicije, i nemoguće ga je istražiti logičkom metodologijom. Stoga jedan duboki, i ujedno istaknuti nebeski put, ne može s lakoćom postati put koji može prevaliti svaki namjernik.

Međutim, izljevom smislova Kur'an-i kerima, milošću Milostivog Stvoritelja, ukazana nam je čast hoda tom visokom i usječenom stazom, u ovo vrijeme u kojem je razbijeno sljedbeništvo i propalo bespogovorno prihvaćanje i priznavanje. Na nama je samo da prinesemo hiljade zahvala Izumitelju - Velik je i Uzvišen On! - na Njegovom općem dobročinstvu i ogromnoj dobroti, jer je i ovoliko dovoljno za spašavanje i osiguranje našeg imana. Moramo se zadovoljiti količinom našeg razumijevanja i uvećavati ga ponovljenim izučavanjem.

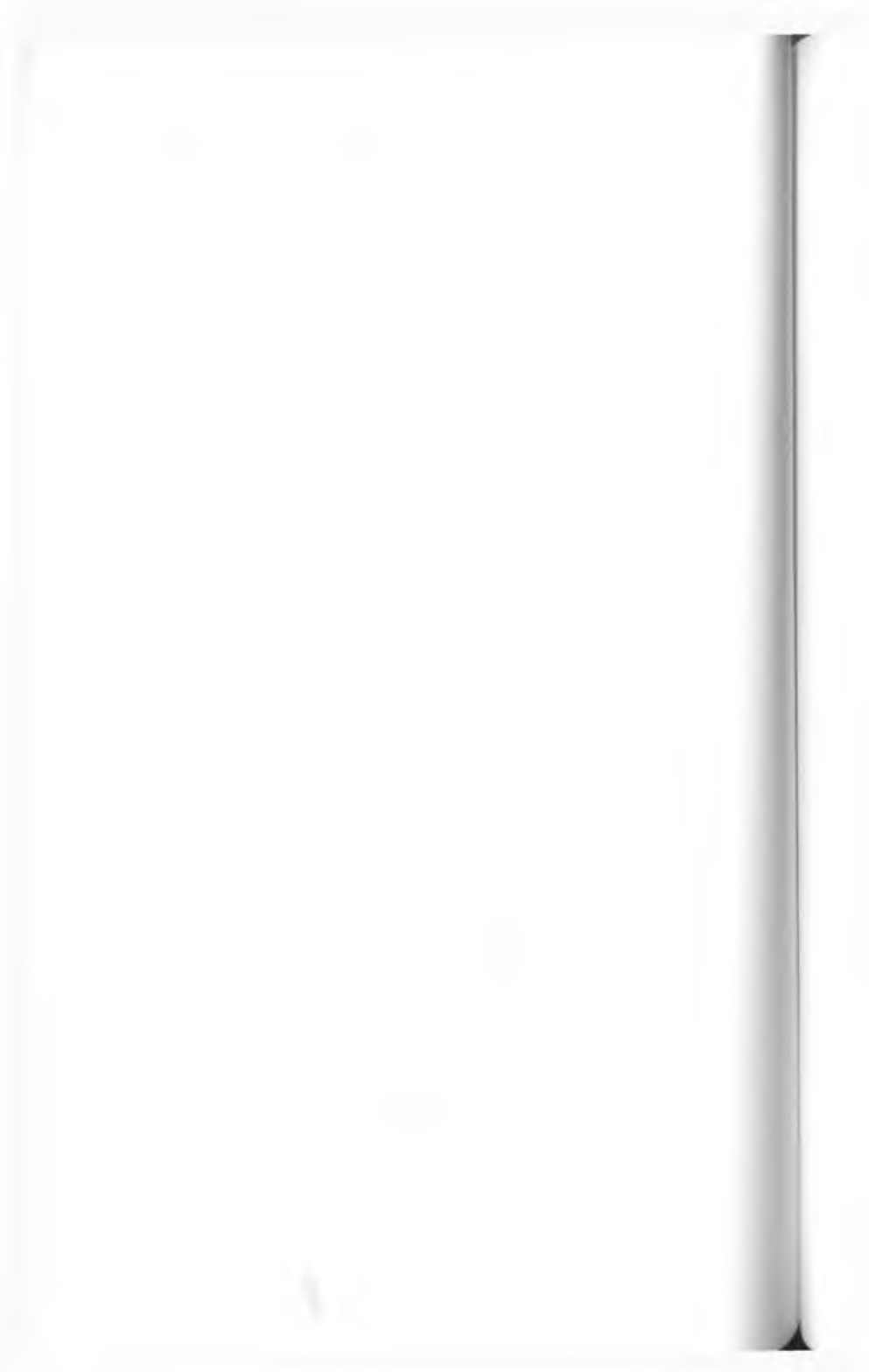
Toliko, a jedna od tajni nemogućnosti racionalnog dosezanja pitanja proživljenja počiva i u činjenici da Veliko proživljenje jeste manifestacija Najvećeg Imena te je viđenje i ukazivanje veličanstvenih činova proisteklih iz manifestiranja Najvećeg Imena, kao i manifestacija najvišeg položaja za svako od Lijepih Imena, ustvari, to što čini potvrdu najvećeg proživljenja laskim, jednostavnim, definitivnim, kakvo je potvrđivanje proljeća i njegova izvjesnost, a to i dovodi do nepobitnog priznavanja i istinskog vjerovanja.

U tom obliku pojašnjeno je i pojašnjava se proživljenje u ovoj Riječi desetoj, izljevom Kur'an-i kerima. U protivnom, oslonivši se na

Poslanica o proživljenju

svoje nesposobne standarde, i razum bi ostao nemoćan i prinuđen na puko slijedenje.

POSLANICA O PROŽIVLJENJU

(Dodatak)

PRVI ODJELJAK

(Priloga Riječi desete i njezinog bitnog dodatka)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿٢﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ
الْسِّنِّكُمْ وَالْوَالِدِكُمْ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿٦﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ
بِالْأَيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَسْمَعُونَ ﴿٧﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوْقًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فِيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ
 الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿ وَكَهْ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 كُلُّ لَهٍ قَانِتُونَ ﴿ وَهُوَ الَّذِي يَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ
 ﴿ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog:

"Pa, Slavljjen neka je Allah kad omrkavate i kad osvićete - i Njemu pripada zahvala na nebesima i na Zemlji - i u predvečerja i kad podnevatete. ﴿ On iz neživog izvodi živo, i iz živog izvodi mrtvo; on oživljava Zemlju nakon njezinog mrtvila, a isto ćete tako i vi biti izvedeni. ﴿ Jedan je od dokaza Njegovih da vas je od zemlje stvorio, i, pazi, vas ljudi ima svuda razasutih. ﴿ I jedan je od dokaza Njegovih da vam je od vas samih stvorio supruge kako biste se uz njih smirili, i između vas uspostavio ljubav i samilost; u tome, zaista, ima pouke za ljude koji razmišljaju. ﴿ I jedan je od dokaza Njegovih stvaranje nebesa i Zemlje, različitost jezika vaših i boja vaših; zaista u tome ima pouke za one koji znaju. ﴿ I jedan je od znakova Njegovih vaš san noću i po danu i nastojanje vaše da steknete nešto iz obilja Njegovog; u tome, zaista, ima pouke za ljude koji čuju. ﴿ Jedan je od znakova Njegovih i da vam pokazuje munju, da se pobjite i ponadate; i da spušta kišu s neba, te njome oživljava Zemlju nakon njezinog mrtvila; u tome, zaista, ima pouke za ljude od razbora. ﴿ Jedan je od znakova Njegovih i da

postoje nebo i Zemlja, po Njegovoj zapovijedi; zatim da ćete vi, čim vas jednom pozove iz zemlje, zaista ustati. ﴿ Njegovi su svi na nebesima i Zemlji; svi su Njemu poslušni. ﴿ On je Taj koji prvobitno stvara, zatim obnavlja stvaranje; za Njega je to neznatno. ﴿ Njegov je uzor najidealniji na nebesima i Zemlji. On je silan i mudar. ﴿ " (ar-Rum: 17-27).

U ovom Zračku devetom iznijet ćemo čvrst dokaz, vrhunsku činjenicu vezanu za smislove iskazane u spomenutim ajet-i kerimima o težišnoj i stožernoj tački imana, tj. proživljenju, i za svete, nebeske dokaze koji ukazuju na nju.

Allahovom se profinjenom dobrotom desilo da je Stari Said prije trideset godina u završnom dijelu svog djela *Prosudivanje* („Muhakemat“), a koje je, opet, napisao kao uvodnik za svoj tefsir *Ukazi nadnaravnosti u kratkim crtama* („Išaratu-l-i'džaz fi mezanni-l-idžaz“) napisao slijedeće:

"Druga tema: iznijet će tumačenje dvaju ajeta koji govore o proživljenju i na njega ukazuju."

Ali je započeo s:

نَحُو بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

"Nahu,^(*) U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog", i zaustavio se; nije bio u mogućnosti nastaviti pisanje.

Zato je hiljadu i jedna zahvala Milostivom Stvoritelju, u onom broju u kojem su Njegovi

(*) *Nahu* je kurdska riječ, dijalekt sjeverne Anadolije (Alkrmandžije) a znači : onda (prevodilac na arapski).

dokazi i nagovještaji, da me je, trideset godina poslije, pospješio u objavljivanju tog tefsira. Tako me je - Slavljen je i Uzvišen On! - obdario tumačenjem ajeta:

فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

'Zato pogledaj tragove Allahove milosti - kako On oživi zemlju nakon njezinog mrtvila! On će, uistinu, i mrtve oživjeti, On sve može' (ar-Rum: 50).

Bilo je to pred oko deset godina, kad su nastale Riječ deseta i Riječ dvadeset deveta, a one su dva briljantna i čvrsta dokaza pred kojima su zanijemili poricatelji i bezvjernici.

Deset godina nakon objavljivanja tog neprobojnog bedema proživljenja, Allah - Slavljen je On! - obasuo me je i nagradio tumačenjem uvodnih ajeta ovog Zračka, te je nastala ova Poslanica.

Ovaj, dakle, Zračak deveti predstavlja devet uzvišenih nivoa na koje sugeriraju časni ajeti uz bitni uvod.

UVOD

Ovaj uvod sačinjavaju dvije tačke. Prvo ćemo ukratko navesti jedan od sveobuhvatnih, egzistencijalnih rezultata i duhovnih koristi vjerovanja u proživljenje objelodanjujući obim nužnosti tog vjerovanja za ljudski, a posebno društveni život.

Onda ćemo iznijeti jedan iz brojne skupine univerzalnih dokaza priznanja i vjerovanja u proživljenje ujedno rasvjetljavajući stepen njegove aksiomatske vrijednosti i očiglednosti, u koje ne prodire nevjerica i sumnja.

PRVA TAČKA

Izložiti ćemo četiri dokaza kroz primjere i analogne modele, iz mnoštva od više stotina dokaza, da je vjerovanje u drugi svijet temelj individualnog i društvenog života čovjeka i svih njegovih savršenstava, ideala i blagostanja.

Prvi dokaz

Malodobnici, koji sačinjavaju polovinu čovječanstva, ne mogu podnijeti ona stanja koja pred njima izgledaju bolno i tragično, kao što su smrt i izdisanje, sami onim što nalaze u sebi i svom nježnom i suptilnom biću od duhovne snage ponikle iz vjerovanja u Džennet. To je iman koji otvara kapije izlazeće nade pred njihovim nježnim naravima, koje su nemoćna

pružiti otpor i ustrajati te se i rasplaču zbog najmanje sitnice. Njime uspijevaju živjeti u udobnosti, radosti i veselju. Dijete koje vjeruje u Džennet sebi govori: "Moj mladi brat, ili moj dragi drug, koji je izdahnuo, postao je jedna ptičica iz Dženneta. On, dakle, šeta Džennetom kad zaželi, i živi bolje i ugodnije od nas." U protivnom, tj. da nema te vjere u Džennet, smrt koja pogada njegove vršnjake - a i odrasle - razorila bi tu duhovnu snagu njih koji nemaju ni snage niti moći, skršila bi njihov moral, rasplnula duhovnu snagu, opustošila njihove živote i pomračila ih, i tada bi se rasplakali svi njihovi organi i rafiniranosti, od duha i srca do uma, zajedno s plačem njihovih očiju. Tako bi se ili umrtvila njihova osjetila i ukočila njihova čula ili bi oni postali poput zalutalih i ubogih životinja.

Drugi dokaz

Odrasli, koji sačinjavaju polovinu čovječanstva, i kad stoje na rubu kabura, i kad trpe i podnose, iako s vjerom u drugi svijet, ne nalaze strpljivost i utjehu nadomak gašenja iskrice svog dragoga života, niti za blizinu zatvaranja vrata svoga slatkog dunjaluka ni u čemu drugom osim u imanu. Ti, dakle, starci, koji su se vratili u djecu i postali preosjetljivi u duhu i naravi, primaju taj ubitačni i bolni očaj, koji dolazi od smrti i zalaska, te ga strpljivo podnose s nadom u život na drugom svijetu. U protivnom, dakle, da nije tog vjerovanja u onaj svijet, ti očevi i majke - koji su najprikladniji za saosjećajnost i nježnost i koji su u najizrazitijoj potrebi za

duhovnom i duševnom smirenošću i mirnim životom - osjetili bi duhovnu užarenost, duševnu nestabilnost i srčanu agoniju, a dunjaluk bi im postao tijesan u svojoj komociji te bi se pretvorio u tamni i jezivi zatvor, dok bi im se život izopačio u bolnu i nemilosrdnu kaznu.

Treći dokaz

Adolescenti i omladina, koji sačinjavaju osovinu društvenog života - erupciju njihovih osjetila ne smiruje, niti ih sprečava od prekoračenja granica u nasilnost i destrukciju, niti otklanja nepromišljenost i hirovitost njihovih nefsova, niti osigurava najbolji način postupanja u njihovim društvenim odnosima išta drugo osim strah od vatre Džehnnema. Pa da nije tog straha od džehennemske kazne, ti bi adolescenti usijanih i glava intoksiniranih strastima unakazili dunjaluk u pakao koji se rasplamsava za slabe i oronule primjenivši "zakon sile"; i uzvišeni ljudski život bi preobrazili u prozaično životinjsko preživljavanje.

Četvrti dokaz

Porodični život je osnovna ćelija organiziranja dunjalučkog života, on je džennet njegovog blagostanja, utvrđena kula i sigurni zaklon. Dom svakog pojedinca je njegov osobni dunjaluk i univerzum. A nema sreće za duh porodičnog života, osim uz zbiljsko i uzajamno poštovanje i iskrenu odanost između svih, istinsko saosjećanje i nježnost koji dosežu do granica samoprijegara i nesebičnosti. To esencijalno poštovanje i uzajamna i zdušna milost ne

postizu se ničim osim vjerovanjem u postojanje neprolaznih prijateljskih odnosa, trajnog druženja, transcendentalne bliskosti, u vremenu koje je beskonačno i u hladovini života koji je bez granica; koje uvezuju veze dubokog očinskog uvažavanja, nepomućenog i iskrenog bratstva i odanog i neprikosnovenog prijateljstva. Jer supružnik sebi govori: "Ova moja supruga je moja saputnica za života i družica u vječnom svijetu i besmrtnom životu. Ne smeta što je sada postala neugledna i ostarjela, jer će joj stići vječna ljepota. Zato sam joj spreman ukazati maksimum privrženosti i nježnosti, i žrtvovati sve što predviđa to neprolazno prijateljstvo."

Čovjek, dakle, može u sebi gajiti ljubav i milost prema svojoj ostarjeloj supruzi kao što će je gajiti i prema džennetskim družicama oborenih pogleda. U protivnom, formalno družovanje i prijateljstvo koje traje sahat-dva, a nakon toga uslijedi nepovratni odlazak i trajni rastanak, bilo bi samo fasada, bez temelja i oslonca, te ne bi odavalo ništa osim figurativnog respekta, usiljene kurtoazije i nagona životinjskih poriva, uz sve prepletanje interesa i strasti te njihovu dominaciju nad nježnošću i poštovanjem. Tada bi taj dunjalučki džennet bio izopačen u nepodnošljivi pakao.

Na ovaj način, svaka od više stotina zasluga i koristi vjerovanja u proživljenje, koje se odnose na čovjekov društveni život i vežu uz njega, i koje i same imaju stotine aspekata i koristi,

takva je da, ako bi se sagledala kroz prizmu ranije spomenuta četiri dokaza, uvidjelo bi se da je dešavanje i ostvarenje činjenice proživljenja neopozivo koliko i činjenica uzvišene ljudske biti i univerzalnih ljudskih potreba. Čak je očiglednija i od potrebe želuca za hranom i jelom i kao dokaz je evidentnija od nje. Doseg njezinog ostvarenja bi se mogao dublje i bolje ocijeniti kad bi čovječanstvo bilo lišeno te činjenice, tj. proživljenja, jer bi u tom slučaju njegova nebeska, esencijalna i egzistencijalna supstanca bila postavljena u poziciju jedne odurne crkotine i legla mikroba i bakterija.

Neka, onda, poslušaju učenjaci društvenih, političkih i moralnih nauka, koji se zanimaju za ta ljudska stanja, ponašanje i socijaliziranje, pa neka iznesu i obrazlože: čime oni misle da bi mogli ispuniti taj vakuum? Čime bi liječili i povezali te duboke i usječene rane?

DRUGA TAČKA

Ova će tačka s kratkoćom i jezgrovitošću objasniti jedan dokaz činjenice proživljenja - među dokazima koji se ne daju ni pobrojati, a ovaj se dokaz razvija iz svjedočanstva ostalih temelja vjerovanja na slijedeći način:

Sve mu'džize koje potvrđuju poslanstvo našeg sejjida Muhammeda, s.a.v.s., uz a sve dokaze vjerovjesništva i sve dokaze njegove istinitosti, u jednoj cjelokupnosti svjedoče istinitost proživljenja, dokazuju je i potvrđuju. Jer njegov, s.a.v.s., poziv tokom cijelog njegovog

mubarek života, nakon Jednoće Stvoritelja, okretao se ka proživljenju. I sve njegove mu'džize i dokazi radi potvrde iskrenosti ostalih vjerovjesnika - neka je na njih selam - a navodeći i druge da im priznaju iskrenost - svjedoče tu istu činjenicu, dakle - proživljenje. Tako i svjedočanstva nebeskih knjiga - وَكُتِبَہِ i potvrde potekle od časnih poslanika - وَبُرْسِلَہِ - sve-dene do stepena aksiomatskih istina, potvrđuju istu činjenicu, i to kako slijedi:

Kur'an-i kerim - knjiga čudesne elokvencije - svim svojim nadnaravnostima, dokazima i činjenicama - koje utvrđuju njegovu autoritativnost - svjedoči i potvrđuje proživljenje, jer cijela jedna trećina Kur'ana i početni ajeti većine kratkih sura jesu očigledni znakovi proživljenja. Odnosno, Kur'an-i kerim tu istu činjenicu nagovještava hiljadama ajet-i kerima, eksplicitno ili implicitno, te je nedvojbeno potvrđuje i jasno objelodanjuje. Na primjer:

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ
 شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿٢﴾ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿٣﴾ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿٤﴾
 إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿٥﴾ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦﴾ هَلْ أُنبِئُكَ حَدِيثَ الْغَاشِيَةِ ﴿٧﴾

"Kad se Sunce omota" (at-Takvir: 1).

"O, ljudi, Gospodara svoga se bojte. Zaista će potres Smaka svijeta veliki događaj biti" (al-Hadždž: 1).

"Kad Zemlju njezin potres potrese" (az-Zilzal: 1).

"Kad se nebo rascijepi" (al-Infitar: 1).

"Kad se nebo raspukne" (al-Inšikak: 1).

"O čemu se raspituju" (an-Naba': 1).

"Je li ti stigla vijest o proživljenju?" (al-Gašija: 1).

Ovim i sličnim uvodnim ajetima u blizu četrdeset sura Kur'an-i kerim potvrđuje da u pogledu proživljenja nema dvojbe i da je ono jedan krajnje značajan događaj u svemiru te da je njegovo dešavanje zbilja nužno i neminovno. U drugim ajetima iznosi i razne uvjerljive dokaze te činjenice.

Zamisli, dakle, da jedna knjiga sadrži jedan ajet, čiji jedan jedini nagovještaj urađa znanstvenim i kosmičkim činjenicama poznatim kao islamske znanosti; kako je onda sa svjedočanstvom i dokazima hiljada ajeta koji bjelodano jasno, poput bliještećeg Sunca, ističu vjerovanje u proživljenje?! Zar poricanje toga vjerovanja ne bi bilo ravno poricanju Sunca, ili čak cjelokupnog svemira? I ne bi li to bilo mnogostruko pogrešno i apsurdno?

Zamisli: da li je moguće da hiljade obećanja i prijetnji izrečenih od nekog ponosnog i moćnog vladara budu smatrane lažnim i nerealnim, dok se ponekad i cijela njegova armija upusti u ratni pohod, iz prostog razloga da ne bi bio iznevjeren čak i obični gest njihovoga kralja?!

A šta reći za moćnog duhovnog Vladara, čija vlast i dominacija besprekidno traju trinaest vijekova, te je odgojio nebrojene duhove, umove, srca i duše, izbistrio ih i upravio oko

istine i suštine; zar njegov samo jedan mig nije dovoljan za potvrdu činjenice proživljenja? A pored toga, treba imati u vidu da postoji o tome hiljade jasnih i nedvosmislenih izjava potvrde! Nije li onaj koji i dalje ne shvaća tu jasnu činjenicu zbilja priglup i neznalica? I nije li sušta pravednost da takvome vatra bude odredište?

Osim toga, nebeski spisi i sve svete Knjige, od kojih je svaka bila na snazi određeni period vremena, uz hiljade su dokaza potvrdile istinitost tvrdnje Kur'an-i kerima o činjenici proživljenja, mada je njihova razrada te činjenice sažeta i koncizna, shodno njezinom vremenu i epohi. Dakle, te nepobitne činjenice koje rasvjetljava Kur'an-i kerim, čija je punovažnost preovladavajuća za sva vremena i dominantna za cijelu budućnost, jasno je obrazlažu i detaljno razrađuju.

Ovdje ćemo navesti tekst koji se nalazi u završnom dijelu poslanice Obraćanja („Munadžat“), a relevantan je za ovu temu i jedan je definitivni i jezgrovit dokaz proživljenja, proistekao iz svjedočanstva ostalih stubova i dokaza vjerovanja u prilog vjerovanju u Sudnji dan, a posebno iz vjerovanja u poslanike i Objave. Ona prisiljavaju na nestanak svih nedoumica i sumnji. U skraćenom stilu i u formi obraćanja Allahu, stoji:

„Moj Milostivi Gospodaru, poučen od Poslanika, s.a.v.s., i instruiran Kur'an-i hakimom, shvatio sam da svete knjige u cijelosti, na čelu s Kur'an-i kerimom, te vjerovjesnici, a.s.,

svi skupa, predvođeni plemenitim Poslanikom, s.a.v.s., dokazuju, svjedoče i sugeriraju, jednodušno i složno: da će se manifestacije Lijepih Imena - oličenih veličinom i ljepotom - čiji su tragovi vidljivi na ovom dunjaluku, i u svim ostalim svjetovima, ukazati još blistavije i svečanije, i trajati zauvijek. Njihove manifestacije - izobilne milosti - čiji se uzorci primjećuju u ovom prolaznom svijetu, urodit će isticanjem briljancije i najglamuroznijim blještavilom, i trajno ostati u Kući blagostanja. A i oduševljenici koji - u ovom kratkotrajnom dunjalučkom životu - uživaju u njima sa čežnjom i žudnjom pridružiti će im se s ljubavlju i nježnošću, pratiti ih do u beskraj te ostati s njima vječno, nerazdvojni.

Svi vjerovjesnici, nosioci iluminirajućih duhova, na čelu sa Plemeniti Poslanikom, s.a.v.s., i sve evlije, a oni su stožeri prosvijetljenih srca, i svi iskreni, a oni su izvorišta pronicavih iluminirajućih umova, svi, dakle, oni temeljito i duboko vjeruju u proživljenje i svjedoče ga te donose radosni nagovještaj čovječanstvu o neprolaznoj sreći. Oni sljedbenike zablude upozoravaju da je njihovo odredište Vatra dok sljedbenike upute raduju da će biti proslijeđeni u Džennet - oslanjajući se na stotine divnih mu'džiza i neoborivih znakova, i na ono što si Ti, Gospodaru moj, mnogo i često spominjao, u svim nebeskim Spisima, i svetim knjigama, u hiljadama obećanja i prijetnji; i temeljeći se na snazi Tvoje Veličine, i na Tvojim gospodarskoj Dominaciji, Tvojim Uzvišenim stanjima, svetim svojstvima,

kao što su Moć, Milost, Providnost, Mudrosti, Veličina i Ljepota; i na osnovu svojih nebrojenih vizija i otkrovenja, koji izvješćuju o tragovima Ahireta i njegovom kondensu; te na osnovu svoga imana i kategoričnog vjerovanja, koji je u stepenu osvjedočenog vjerovanja i izvjesnosti.

Pa, o, Moćni, Mudri, Milostivi, Samilosni, Dosljedni svojim obećanjima, Plemeniti; Nosioče Visine, Veličine i Veličanstva; Pobjedniče, Veličanstveni. Ti si Svet i Neprikosnoven, Ti Si visoko iznad toga da lažima ukaljaš sve Svoje evlije, Svoja obećanja, uzvišena svojstva i sveta stanja; da ih utjeraš u laž ili pokriješ ono što neopozivo iziskuje nadmoć Tvoga gospodarenja ne odazvavši se dovama poteklim od Tvojih dobrih robova, koje si Ti zavolio i koji su Tebe zavoljeli, i Tebi se umilili imanom, priznanjem i pokornošću. Ti si neprikosnoven i apsolutno iznad toga da podržiš sljedbenike zablude i kufra u njihovom poricanju proživljenja, njih, koji povređuju granice Tvoje veličine i dostojanstva svojim nevjerovanjem i neposluhom i negiranjem Tebe i Tvojih obećanja, i onih koji omalovažavaju otmjenost Tvoga veličanstva, veličine Tvoje Božanstvenosti, i samilost Tvoga gospodarenja.

Mi bezgranično i beskrajno obožavamo Tvoju apsolutnu pravednost i ljepotu i Tvoju sveobuhvatnu milost i smatramo da visoko nadilaze neograničenu nasilnost i nakaznost.

Smatramo i vjerujemo svom snagom koju

Si nam podario, da hiljade plemenitih poslanika i vjerovjesnika, uz bezbrojne i čiste evlije, koji su pozvani Tebi, jesu svjedoci, izvjesnošću, očiglednošću i uvjerenjem, Tvojih riznica onosvjetske milosti i bogatstva Tvojih dobročinstava u svijetu vječnosti, i manifestacija Tvojih Lijepih Imena, koja će se sasvim razotkriti u Kući neprolaznog blagostanja.

Vjerujemo da je to svjedočanstvo činjenica i istina, da ti njihovi iskazi iskreni i stvarni, njihovi nagovještaji istiniti i zbiljski. Svi oni skupa vjeruju da je ova vrhunska činjenica - tj. proživljenje - jedna spektakularna refleksija imena Hakk, koji je ishodišna tačka svih činjenica i njihovo sunce, pa upravljaju Tvoje robove - Tvojim dopustom - u sferu Istine i poučavaju ih suštjostvornosti.

Pa, Gospodaru moj: u zaslugu njihovih lekcija, u počast njihovih uputstava, podari nam savršeni iman i dodijeli nam lijepu završnicu, nama i učenicima Nura, te nas učini dostojnim njihovog zagovorništva, amin!"

Dakle, dokazi i argumenti koji potvrđuju istinitost Kur'an-i kerima, a i svih nebeskih Knjiga, kao i mu'džize i oznake koje potvrđuju vjerovjesništvo Allahovog Miljenika, a i svih vjerovjesnika skupa, automatski potvrđuju i ono najbitnije čemu oni pozivaju, a to je ostvarenje Ahireta, te ga i argumentiraju. Isto tako, većina dokaza i argumenata koji svjedoče nužnost postojanja Nužnog Bića, i Njegove - Slavljen je On! - jednoće, simultano svjedoče i egzistiranje Kuće

vječnog blagostanja i svijeta vječnosti, koji je težište Gospodarenja i Božanstvenosti i njihovo najmonumentalnije stjecište. One su i svjedočanstva postojanja te kuće i njezinih otvorenih vrata - kako će biti obrazloženo u sljedećim stavovima - jer Njegovo - Slavljen je i Uzvišen On! - postojanje, Njegova veličanstvena svojstva, i većina Njegovih Lijepih Imena i mudrog djelovanja, i svetih svojstava kao što su Gospodarenje, Božanstvenost, Milost, Providnost, Mudrost, Pravednost - sve to skupa pretpostavlja i povlači za sobom postojanje onog svijeta; čak i u stepenu imperativa iziskuju svijet neprolaznosti i, također u stepenu nužnosti, nameću proživljenje i podizanje radi sticanja nagrade ili kazne.

Da, pošto Allah postoji i Jedan je, Bespočetan i Neprolazan, mora, onda, postojati i težišna osa Božanske sile, a to je Ahiret. I budući da je apsolutno gospodarenje manifestno u ovim stvorenjima, a posebno među živim bićima, koja posjeduju vidljivo i jasno veličanstvo, veličinu, mudrost i saosjećajnost, mora, znači, postojati i neprolazno blaženstvo koje negira bilo kakvu implikaciju da apsolutno gospodarenje stvorenjima uskraćuje nagradu i koje svrhovitost ograđuje od besmisla, samilost od izdaje. Drugim riječima, ta kuća definitivno postoji, i neminovan je ulazak u nju,

i budući da su svakovrsne blagodati, dobrota, finoća, plemenitost, pažljivost i milost vidljive i očigledne pred umovima koji nisu ugasnuli i

pred srcima koja nisu zamrla, i dokazuju nam nužnost postojanja Milostivog i Samilosnog Gospodara negdje iza nevidljivog zastora, neizbježno je da postoji i trajni i vječni život koji će te blagodati sačuvati od paradoksalnosti, tj. dati im puni smisao; zaštititi dobročinstvo od puke prevare - da bi ispunilo svoju suštinu; izbaviti brižnost od uzaludnosti - da bi se finalizirala njegova realizacija; spasiti milost od okrutnosti - da bi se kompletirali njezini aspekti; a plemenitost od poniženja - da bi njome obasuo robove. Da, ono što dobročinstvo čini istinskim dobročinstvom, blagodat istinskom blagodati, jeste postojanje trajnog, vječnog života u svijetu neprolaznosti i vječnosti. Da, to se mora ostvariti;

i budući da pero moći, u proljetno doba i po uskoj i tijesnoj stranici ispisuje stotine hiljada knjiga, zamršenim rukopisom, ali bez pogreške i bez teškoće i zamora, kao što je to jasno i bjelodano pred našim očima; i da se je Vlasnik toga pera zarekao stotinu hiljada puta: "Napisat ću knjigu lakšu od knjige proljeća napisane pred vama, i napisat ću je trajnim rukopisom, na širem, komotnijem i ljepšem mjestu od ovog tijesnog, zamršenog i zbrkanog mjesta! To je knjiga koja nikad neće izbljediti, a vas ću učiniti da je iščitavate u čuđenju i divljenju."; te da On - Slavljen je On! - spominje tu knjigu u svim svojim zapovijedima, tj. da su njezini principi već nesumnjivo utemeljeni, dok će njezine margine i fusnote biti ispisane proživljenjem i rasprostiranjem i u njoj biti

obrađene stranice svačijih djela;

i budući da je ova Zemlja stekla najveći značaj zbog sadržavanja mnoštva stvorenja, stotina hiljada vrsta koje posjeduju život i raznovrsne izmjenjive duhove, te je postala srce svemira i njegovo jezgro, srž njegovog ekstrakta, te i posljedica i uzrok njegovog stvaranja, tako da je kao ravnopravan faktor spomenuta u kontekstu svih kosmičkih dešavanja, kao npr.

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

"Gospodar nebesa i Zemlje"..;

i budući da potomstvo Ademovo upravlja u raznim krajevima ove Zemlje - koja posjeduje te kvalitete i posebnosti - raspolažući većinom stvorenja i potčinivši ih više od svih ostalih živih bića, učinivši da većina stvorenja oblijeće oko njega prema njegovim zamislima i prohtjevima, i u skladu s njegovim urođenim potrebama; on ih uređuje, izlaže i ukrašava, koordinira čudesne vrste njihove na svakom mjestu, tako da osvrće poglede ne samo ljudi i džina, nego i svih stanovnika nebesa i svemira, čak i pogled Vladara univerzuma, te je naišlo na divljenje, uvažavanje i odobravanje, i steklo - iz tog ugla - ključni značaj i vrhunsku vrijednost. Znanjem je i umijećem kojima je obdaren čovjek istaknuo činjenicu da je on, ustvari, svrha i mudrost stvaranja svemira i da je njegov najsavršeniji rezultat i jedinstveni plod, pa i ne iznenađuje da je on namjesnik Zemlje; i budući da on izlaže fenomenalne tvorevine Stvoriteljeve i uređuje ih

na jedan lijep i privlačan način na ovom dunjaluku, njegovo je kažnjavanje za eventualni neposluh i nevjerništvo odloženo, dozvoljen mu je život na dunjaluku i dato mu je vremena da uspješno obavi tu dužnost;

i budući da ovaj sin Ademov - koji posjeduje te kvalitete i odlike u svojoj stvorenosti i naravi, a i neograničene potrebe uprkos izrazite slabosti, i neizmjerne boli uprkos potpune nemoći - ima moćnog Gospodara, Koji posjeduje apsolutnu moć i samilost, što ovu ogromnu Zemlju čini velikim ležištem različitih minerala potrebnih čovjeku te velikim skladištem raznovrsne hrane koja mu je od vitalnog značaja, dućanom mješovite robe koju poželi, i da On - Slavljjen je On! - na njega gleda okom providnosti i samilosti, odgaja ga i opskrbljuje čime hoće;

i budući da Gospodar - Slavljjen je On! - kao i u ovoj stvarnosti - voli čovjeka i Sebe čini njemu voljenim, a On je vječan i posjeduje vječne svjetove, stvari pokreće s pravednošću i sve čini prema Svojoj mudrosti; i da veličina nadmoći i transcendentalna autoritativnost ovog bespočetnog Stvoritelja, koje ne ograničava ovaj trenutačni dunjaluk, a niti im je dovoljan prekratki život čovjeka, kao ni život ove prolazne i privremene Zemlje; jer čovjek nastavlja i bez kazne na ovom dunjaluku za ono što čini u incidentima nasilnosti, i što počinjava od poricanja, nevjerništva i neposlušnosti, prema svome Gospodaru koji ga je nadario, odgojio sa savršenom saosjećajnošću i potpunom

samilošću, što je proturječno pravilnom poretku u svemiru, suprotstavljeno savršenoj pravednosti i ravnoteži koji u njemu vladaju, i nespojivo s Njegovom ljepotom i dobrotom; jer notorni grijешnik neometano provodi svoj život, a oštećeni ga siromah proživljava u tjeskobi; zato, dakle, nema sumnje da je za kvalitet te apsolutne pravednosti - čiji se tragovi opažaju među stvorenjima - apsolutno nepomirljivo i neprihvatljivo da bude uskraćeno proživljenje ogrezlih nasilnika i jadnih obespravljenika, koji su u odnosu na smrt potpuno ravnopravni;

i budući da je Posjednik sve vlasti odabrao Zemlju u svemiru i čovjeka na Zemlji i podario mu visoko mjesto, ukazao mu pažnju i interesiranje te odabrao vjerovjesnike, evlije i pročišćene iz naroda, a oni su se uživjeli u Božansku svrhovitost i sebe učinili Njemu dragima imanom i priznavanjem; učinio ih prisnima, omiljenima i Svojim sagovornicima, počastio ih mu'džizama i pospješanjem u djelima, a njihove protivnike odgajao udarcima iz neba; između Svojih miljenika imenovao njihovog vođu, simbol njihovog ponosa i dićenja, a on je Muhammed, s.a.v.s.. Svojim je svjetlom obasjao polovinu te značajne zemaljske kugle i petinu čovječanstva, kroz mnogobrojne vijekove; i kao da je svemir stvoren radi njega - da bi se sve Njegove svrhe istaknule kroz njega i ispoljile kroz vjeru s kojom je izaslan, manifestirale se kroz Kur'an koji mu je objavljen. I dok on zaslužuje da bude nagrađen za svoje veličanstvene zasluge, neomeđene vijekom

trajanja, neograničenim životom, kojeg je zavrjedio, ipak je proživio kratak život od šezdeset i tri godine u naporima, iscrpljivanju i zamoru. Pa je li, onda, moguće, i je li uopće shvatljivo, i je li izvodljivo, da on i oni njemu slični i dragi ne budu oživljeni skupa? I da i sada ne bude živ svojim duhom? I da zauvijek bude ukinut i ode u nepostojanje? Nikako, i, ponovo, nikako! Da Allah sačuva milion puta! Tačno, svemir i sve univerzalne činjenice potražuju njegovo oživljenje i žele ga i od Gospodara svemira zahtijevaju da on bude živ.

Poslanica Najveći znak, koja je Zračak sedmi, obradila je i sa trideset i tri veličanstvena konsenzusa, od kojih je svaki snagom argumentacije čvrst poput gorde planine, potvrdila, da ovaj svemir nije potekao niodakle drugo osim iz ruke moći Jednog Jedinog, i nije vlasništvo ničije osim Jednog Jedinog. Time je - dokazima i nivoima, s aksiomatskom jasnoćom - iskazala da je Jednoća Boga osa i težište Božanskog savršenstva. Objasnila je i da se kroz Jednoću i singularitet cijeli svemir preustrojava poput vojske u punoj pripravnosti tog Jednog i Jedinog, i Njegovog potčinjenog kadra. Nastupanjem i postojanjem Ahireta realiziraju se Njegova savršenstva, i održavaju od kolapsa, preovladava apsolutna pravednost, i izmiče od nasilnosti, Njegova sveobuhvatna mudrost bude izuzeta i oslobođena od uzaludnosti i ispraznosti, i Njegova sveobuhvatna milost dostigne puni domašaj, i bude sačuvana od brutalnog kažnjavanja; Njegov se apsolutni ponos i moć iskažu i

izbjegnu ponižavajuću nemoć; te svako od Njegovih - Slavljen je On! - Svojstava postiže svetost i ističe se neprikosnovenošću i veličinom.

Apsolutno je neizbježno i nedvojbeno da će Sudni dan nastupiti, da će se proživljenje i podizanje desiti, vrata kuće za nagradu i kaznu da će se otvoriti, što proishodi iz činjenica sadržanih u gornjih osam odlomaka koji započinju s "Budući da..", a to je jedno delikatno pitanje i čestica sa suptilnom poukom iz mnoštva od stotina preciznih čestica vjerovanja u Allaha, i to: da bi se ispunio značaj Zemlje i njezina ishodišna pozicija; značaj čovječanstva i njegov položaj; da bi se potvrdila pravednost Gospodara zemlje i čovjeka i Njegova mudrost, milost i dominacija; da bi istinske evlije i miljenici željni Vječnog Gospodara bili sačuvani od nestanka i trajnog iščeznuća; da bi najveći i najomiljeniji i najčasniji među njima susreo nagradu za svoje djelo i rezultat svoje uzvišene službe, koja je sva bića dovela u trajnu zahvalnost i zadovoljstvo; da se uzdigne do svetosti savršenstvo opće dominacije od nedostataka i nesavršenosti; i njegova moć bila izuzeta od nemoći, njegova mudrost oslobođena besmisla, a njegova pravednost uzdignuta iznad nepravde.

Ukratko: budući da Allah - Uzvišena je njegova veličina! - postoji, apsolutno nema dileme oko postojanja Ahireta.

I kao što tri imanska stuba - spomenuta

ranije - potvrđuju proživljenje svim svojim dokazima i svjedoče ga, isto tako i preostala dva stuba vjerovanja (imanska šarta),

وَبِمَلٰئِكَتِهِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى

"i njegove meleke, i određenje, dobro i loše, da je od Allaha - Uzvišen je", također nužno podrazumijevaju proživljenje, i snažnim svjedočanstvom svjedoče postojanje trajnog svijeta, i dokazuju ga po slijedećem pravilu:

Svi dokazi, opažanja i dijalози koji ukazuju na postojanje meleka i funkcije njihovog robovanja Allahu ujedno su i dokazi postojanja svijeta duhovnosti, svijeta nevidljivog, svijeta vječnog ostanka, svijeta Ahireta i Kuće vječnog blagostanja, Dženneta i Vatre koji će biti nastanjeni džinima i ljudima. Jer, melecima je - Božanskim dopustom - omogućeno viđenje ovih svjetova i ulazak u njih. Bliski melec - poput Džebraila, a.s., koji je saobraćao s ljudskim rodом - složno izvještavaju o postojanju spomenutih svjetova i o svojim odlascima tamo. Pa kao što iz priče dolaznika aksiomatski saznajemo o postojanju, npr. američkog kontinenta, kojeg nikad nismo vidjeli, također aksiomatski vjerujemo i u ono o čemu nas izvještavaju melec - čija je autentičnost ekvivalentna astronomskoj brojnosti izvješća - o postojanju svijeta vječnosti, Kuće Ahireta, Dženneta, Vatre... To, dakle, vjerujemo i priznajemo kao istinu.

Tako je i sa dokazima koji potvrđuju vjerovanje u određenje, kao što dolazi u

Poslanici o određenju, tj. Riječi dvadeset šestoj. I ono ujedno predstavlja dokaz proživljenja, rasprostiranja stranica i razmjeravanja djela na Najvećoj Vagi. To zato što sve što opažamo pred našim očima potječe iz pera determinanti zbiivanja na Pločama reda i ravnoteže, iz rukopisa hronologije života i njegovih dešavanja za svako živo biće, zabilježenih u njihovim memorijama, u njihovom sjemenju i jezgrama i na drugim idealnim Pločama. A vođenje evidencije djela svega što ima duh, posebno čovjeka, i njihovih potvrda dešava se u Čuvanim Pločama (Levh-i Mahfuzima). Svo ovo obuhvatno određenje, mudra determinacija, precizno evidentiranje, vjerno zapisivanje, može biti samo radi Velikog suda i radi dovođenja do vječne nagrade, odnosno kazne. U protivnom, ne bi od toga obuhvatnog evidentiranja i bilježenja koje registrira i čuva i najsitnije stvari, uopće bilo ikakvog smisla niti koristi. Ostalo bi, dakle, nešto protivno mudrosti i istini. Odnosno, ako se ne bi desilo proživljenje, svi smislovi istinske knjige univerzuma, koja je napisana perom sudbine, bili bi izbrisani i zameteni. A to je apsolutno nemoguće da se desi, niti postoji ikakav izgled za to, nego je apsurd puta apsurd, kao i poricanje ovog svemira, što je jedno obično buncanje i ništa više.

Iz prethodnog zaključujemo: svi dokazi za pet imanskih stubova su ujedno dokazi i za postojanje i dešavanje podizanja, kao i za postojanje drugog svijeta i otvorenosti njegovih kapija; štaviše, oni ih nalažu i svjedoče. Stoga je u

savršenom skladu i punoj harmoniji da trećina Kur'an-i kerima koji je u cijelosti čudesnog izraza, obrađuje proživljenje zbog neoborivih osnova i argumenata koje posjeduje te ga čini temeljem i težištem svih činjenica koje su izgrađene na tom temeljnom kamenu.

DRUGI ODJELJAK (Dodatka)

Ovo je prva od devet stavki u devet slojeva oko proživljenja, na koje čudesno ukazuju sljedeći ajet-i kerimi:

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾

"Pa, Slavljen neka je Allah kad omrkavate i kad osvićet - i Njemu pripada zahvala na nebesima i na Zemlji - i u predvečerje i kad podnevate. ﴿17﴾ On iz neživog izvodi živo, i iz živog izvodi mrtvo; on oživljava Zemlju nakon njezinog mrtvila, a isto ćete tako i vi biti izvedeni."(ar-Rum: 17-19)

Izložiti ćemo - ako Bog da - jasne dokaze i nepobitne činjenice proživljenja koje ističu ovi ajet-i kerimi.

U Dvadeset osmom svojstvu života pojasnio sam^(*) da život potvrđuje šest imanskih

(*) A budući da je pitanje i tema života povezana s proživljenjem, uvrštena je ovdje. U završnici ovog pitanja su implikacije života na imanski stub Božijeg određenja, koje je jedno zbilja delikatno i duboko pitanje. (autor).

stubova (šartova), obraća se na njih i ukazuje na njihovo ostvarenje.

Da, budući da je život svrha stvaranja univerzuma, njegov najbitniji domet i njegova srž, ne može se, onda, ta nebeska činjenica ograničiti samo na ovaj prolazni, kratki, nesavršeni i bolni dunjalučki život. Naprotiv, dvadeset i devet svojstava života, veličanstvenost njegove kakvoće i sve što se razumijeva iz svrhe i izdanka njegovog stabla i ploda koji je dorastao veličini toga stabla, ustvari, odnosi se ni na šta drugo do na neprolazni život, život na Ahiretu, sušti život u njegovoj stijeni, zemlji i stablu, u Kući vječnog blagostanja. U protivnom, nužno bi slijedilo da to stablo života, opremljeno svom izobilnom i raznovrsnom opremom u svjesnim bićima - a posebno u čovjeku - bude бесплодно, бескорисно i беспредметно, a čovjek bi ostao jadан, несретан, obezvrijeđen i u odnosu na životnu sreću niži od običnog vrapca za dvadeset stepeni iako je, kao najuzvišenije stvorenje i najčasnije živo biće, viši od vrapca za dvadeset razdaljina.

Čak bi i razum, koji je najdragocjenija blagodat, postao jedna nevolja i napast za čovjeka time što bi on razmišljao o životnoj tragediji iz prošlosti i bojazni za budućnost te bi njegovo srce bilo neprekidno napaćeno pomućujući bistrinu jednog užitka sa devet patnji. Bez sumnje, to je stoprocentna zabluda!

Ovaj, dakle, dunjalučki život nepobitno potvrđuje stub vjerovanja u Ahiret, time i što nam svakog proljeća prikaže tri stotine hiljada modela proživljenja.

Je li, onda, moguće za Moćnog Gospodara, Koji ti prinese sve što je nužno za život od vitalnih potreba i dodijeli ti sva pomagala, bilo u tvom tijelu, u tvojoj bašči ili u tvojoj domovini, i šalje ga u prikladno vrijeme, mudro, brižljivo i milostivo; čak zna i za prohtjeve tvog želuca što ti osigurava život i opstanak, a čuje i pojedinačnu dovu koju on u diskretnom šapatu izgovara za opskrbu obznanjujući njezino primanje neograničenim obasipanjem ukusne hrane, koja će zadovoljiti taj želudac; - je li, dakle, moguće za Tog Moćnog Planera da ne zna i za tebe? I da te ne vidi? I da ne upriliči nužne uvjete za najviši cilj čovjekov, koji je besmrtni život? I ne odazove se najveličanstvenijoj, najbitnijoj i najuniverzalnijoj dovi, a to je dova za neprolaznost i vječnost? I ne primi je, ne uspostavi ahiretski život i ne stvori Džennet? Da ne čuje dovu tog čovjeka iako je on najsavršenije stvorenje u svemiru, ustvari, suveren nad Zemljom, koji i njezin konačni rezultat? Tu opću, moćnu dovu iznjedrenu iz dubina, koja potresa i nebeski svod i zemaljsku koru? Zar je moguće da se On za njega ne pobrine kao što se pobrinuo za dovu sitnog želuca te da ne udovolji čovjeku i tako izloži Svoju Savršenu Mudrost i Apsolutnu Milost poricanju? Nikako, i još milion puta - nikako!

I je li shvatljivo da čuje i najskriveniji zvuk najniže čestice života te sasluša njezinu žalbu i pritekne joj u pomoć, izlije nježnost na nju i njeguje je sa savršenom brižljivošću, punom pažnjom i izuzetnim zanimanjem, potčinivši joj najveće svoje stvorenje u svemiru; a da zatim ne sasluša glas poput nebeske grmljavine najvišeg, najrafiniranijeg i najdalekosežnijeg životnog oblika? I je li shvatljivo da se ne osvrne na njegovu značajnu dovu, dovu za trajni ostanak, i da se ne obazre na njegovu skrušenost, nadu i molećivost? Te da bude poput nekog ko s punom brižljivošću opremi jednog vojnika u punom naoružanju, a zapostavi jednu moćnu i odanu armiju? Ili poput nekog ko vidi atom, a previdi Sunce? Ili ko čuje zujanje mušice, a ne čuje nebesku grmljavinu? Da Allah sačuva! Stotinu hiljada puta - da Allah sačuva!

Može li razum prihvatiti - u bilo kojem vidu - da Moćni i Mudri, Posjednik sveobuhvatne milosti, vrhunske ljubavi i opće samilosti, Koji neizmjereno voli Svoja stvorenja i čini da ona Njega zavole, te još više voli one koji Njega zavole je li, dakle, shvatljivo da On ugasi život onoga koji je Njega zavolio najviše, a i sam je voljen, zaslužan ljubavi i po svojoj prirodi pokoran rob svome Gospodaru? I da, također, ugasi srž i supstancu života, a to je duh, trajnom smrću i definitivnim nestankom? I proizvede odvratnost između Sebe i Svojih ljubitelja, te im nanese najžešću bol? Pa da učini tajnu Svoje milosti i svjetlost Svoje ljubavi podložnim

poricanju? Da Allah sačuva! Hiljadu puta - da Allah sačuva! Apsolutna ljubav, koja je svojim manifestiranjem uljepšala i ukasila ovaj svemir, i apsolutna milost, koja je fascinirala i okitila sav univerzum, bez sumnje su do u beskraj i bezgranično neprikosnoveni i sveti, nepodložni takvoj surovj i notornoj ružnoći i apsolutnoj nepravednosti.

Zaključak: Budući da na ovom svijetu postoji život, slijedi da oni ljudi koji spoznaju tajnu života i ne zloupotrijebe svoj život, zavrjeđuju neprolazni život, u neprolaznom svijetu i neprolaznom Džennetu... Mi u to vjerujemo.

Svjetlucanje uglačanih predmeta na površini Zemlje, presijavanje kapljica, mjehurića i pjene na površini mora, a zatim gašenje tog svjetlucanja i bljesaka s nestankom jednih mjehurića, a pojava odblijesaka s drugih koji slijede, kao da su ogledalca zamišljenih sunašaca, samo nam po sebi pokazuje da ti odsjaji nisu drugo do manifestacija refleksije jednog uzvišenog Sunca. Oni, tako, različitim jezicima podsjećaju na postojanje Sunca i u njega upiru prstom svjetlosti... Tako isto i svjetlucanje živih bića na Zemljinoj kori i u moru, Božanskom moći i manifestacijom Imena "Onaj koji daje život", Vječno Živog i Opstojnog - visoka je Njegova veličina! - a zatim njihovo iščezavanje iza zaklona nevidljivog, da bi oslobodili prostor onima koji pridolaze iza njih - a nakon ponavljanja izjave

"Ja Hajju", "O, Vječno živi" - nije drugo do svjedočanstvo i aluzija na transcendentni život i nužnost postojanja Vječno živos i opstojnog - Slavljen je i Uzvišen On!

Isto tako, svi ukazi koji svjedoče o Božanskom Znanju, a čiji se tragovi uočavaju iz uredenosti bića, kao i svi argumenti koji potvrđuju Moć koja slobodno raspolaže svemirom, i svi dokazi koji potvrđuju Htijenje i Volju koji dominiraju upravljanjem i poretkom u svemiru, i svi znakovi i nadnaravna djela koja potvrđuju poslanstvo, koje je središnja tačka Božanskog Govora i Objave,... svi, dakle, ti dokazi koji svjedoče i potvrđuju sedam uzvišenih Božanskih Svojtava, istovremeno složno dokazuju i svjedoče u prilog života Vječno živos i Opstojnog - Slavljen je On! Jer, ako se u nečemu pokaže moć viđenja, svakako, onda, da to ima i život; ako ima i sluh, i to je simbol života; a ako posjeduje i govor, i to pokazuje postojanje života; a ako postoji i moć izbora i htijenje, to su ponovo oličenja života. I tako, svi dokazi uzvišenih svojstava čiji se tragovi uočavaju i čije je zbiljsko postojanje aksiomatski poznato, poput apsolutne moći, općeg htijenja ili sveobuhvatnog znanja, dokazuju život Vječno živos i Opstojnog i nužnost Njegovog postojanja, kao što svjedoče i Njegov transcendentni život čijim je jednim zračkom osvjetljen cijeli svemir i čijim jednim ukazanjem oživljava cijeli svijet Ahireta sa svim njegovim česticama.

* * *

Život, također, nazire i dokazuje i imanski stub vjerovanja u meleke, te ga sugerira.

Jer, budući da je život najbitniji rezultat svemira, a živa bića po svojoj dragocjenosti najrasprostranjenija i najmnogobrojnija, ona su ta koja jedna za drugima, karavan za karavanom, nailaze kroz kuću dunjaluka te u nju unose život i dinamiku. I budući da je Kugla zemaljska stjечиšte te poplave živih bića te se ona neprekidno ispunjava i ispražnjava u svrhu obnavljanja i umnožavanja, pa se u najnižim stvarima i truhleži stvaraju živa bića u izobilju, tako da je zemaljska kugla postala opći sajam živih bića; i budući da se na Zemlji strahovitom brzinom stvara najbistriji destilat života, a to je svijest, razum i rafinirani duh postojane supstance, pa izgleda kao da se i Zemlja oživljava i uljepšava životom, razumom, sviješću i duhom, onda ne mogu ni nebeska tijela, koja su i suptilnija i svjetlija i bitnija od Zemlje, biti kruta, beživotna i bez oblika svijesti. Oni, dakle, koji nastanjuju nebesa, uljepšavaju Sunca i zvijezde, daju im vitalnost i predstavljaju rezultat i plod stvaranja nebesa, a oni kojima se ukaže čast Božanskog obraćanja su svjesni i živi stanovnici nebesa i njihovi adaptirani žitelji, jer se tamo nalaze s tajnom života, a to su meleci.

* * *

Također, tajna života i njegova kakvoća naziru i okreću se i vjerovanju u poslanike, te ga sugestivno potvrđuju.

Da, budući da je svemir stvoren u funkciji života, onda je i život najveća pojava, najsavršeniji ukles, najljepša tvorevina Živog i Opstojnog - Uzvišena je Njegova veličina! - pošto se i Njegov transcendentni život manifestira i razotkriva kroz slanje poslanika i spuštanja Objava. Jer, da nije bilo poslanika i nebeskih Knjiga, za taj bespočetni život se ne bi znalo; i kao što govor osobe ističe njegovo egzistiranje i život, tako i vjerovjesnici i poslanici - neka je na njih selam - i Knjige koje su im objavljene ističu i iskazuju postojanje tog Objavitelja Koji svojim riječima i obraćanjima, iza zaklona nevidljivog, koprenom zastrtog univerzuma, zapovijeda i zabranjuje. Definitivno je, onda, da život u univerzumu nepobitno ukazuje na Bespočetnog Živog - Slavljen je i Uzvišen - i na nužnost Njegovog postojanja, kao što se i tračci bespočetnog života i njihovi obrisi naziru i osvrću na ono što je u odnosu i povezanosti s Njime od stupova imana, kao što su slanje poslanika i spuštanje Objava, te ih simbolički potvrđuju; a posebno Muhammedovo poslanstvo i Kur'ansku Objavu. Jer, ispravno je reći: To dvoje su dvije konačne izvjesnosti kao što je definitivna i izvjesnost života, jer su oni u poziciji duha i uma toga života.

Da, kao što je i život jedan rafinirani kondens ovog svemira, a svijest i osjetilnost kodenzirani iz života, dok je intelekt kondens svijesti i osjetilnosti, njezin čisti destilat, tako je i duh čista i bistra supstanca života, njegova opstojna i neovisna suština. Tako je i život

Muhammedov - materijalni i duhovni - destiliran iz života i iz duha svemira, i njegov je sušti koncentrat, a Muhammedovo poslanstvo destilirano iz osjetilnosti, svijesti i uma univerzuma, njegova sušta esencija. Ustvari je život Muhammedov, s.a.v.s. - materijalni i duhovni - po svjedočenju njegovih tragova, suština života univerzuma, a Muhammedovo poslanstvo suština svijesti univerzuma i njegova svjetlost. Kur'anska Objava je, svjedočanstvom vitalnih činjenica, duh života univerzuma i intelekt njegove svijesti. Tačno! Tačno! Tačno!

Pa ako bi se svjetlo Muhammedovog poslanstva izdvojilo iz svemira i napustilo ga, svemir bi izumro i bića bi izdahnila, a ako bi i Kur'an izostao i izdvojio se iz svemira, on - svemir - bi izludio, a Kugla zemaljska izgubila prisebnost, poremetio bi se njezin um, ostala bi bez svijesti i njezinim sudarom s nekim od letećih nebeskih tijela nastupio bi Kijamet.

Život, također, nazire i imanski stup određenja (kader), dokazuje ga i potvrđuje simbolikom. Jer, budući da je život svjetlo za pojavni svijet, da je ovladalo njime i okružilo ga, da je rezultat postojanja i njegova svrha, najpreglednije ogledalo manifestiranja Stvoritelja svemira, najkompletniji indeks i model Božijeg djelovanja, kao da je on - ako je dozvoljena ova usporedba - njegov sinopsis i kurikulum, svakako da onda tajna života nužno uvjetuje

postojanje svijeta nevidljivog - koji je u smislu proteklog i budućeg, tj. prošlih i dolazećih bića - urednog i uređenog, i da bude poznat i uočavan, određen i pripravan za pokoravanje konstitutivnim zapovijedima, tj. da je u svijetu duhovnosti. Njegov je primjer poput one elementarne klice stabla i njegovog korijenja, i jezgara i plodova na njegovim završecima, koji se ističu odlikama iste životne vrste kao i samo stablo. Ustvari, ponekad to sjemenje sadržava životne zakone suptilnije i od zakona života stabla.

Pa kao što sjemenje i korijenje koje je ostavila prošla jesen i koje će preostati i ovog proljeća nosi svjetlost života i kreće se u skladu sa zakonima života, upravo na način kako i to proljeće donosi život, tako isto je i sa stablom svemira, sa svakom njegovom granom i ogrankom; i ono ima svoju prošlost i svoju budućnost, i lanac stadijuma razvoja i okolonosti, nadolazećih i proteklih, i svaka vrsta i svaki dio u njemu posjeduje multiplicitet egzistencije u različitim stadijumima, pohranjen u Božanskom Znanju, tako formirajući lanac teoretskog postojanja. Ovaj teoretski lanac, koji je ekvivalentan pojavnoj egzistenciji, ustvari je scena duhovne manifestacije univerzalnog života, koja preuzima svoju životnu sudbinu sa živih Ploča Božijeg određenja uzvišenih smislova.

Da, ispunjenost svijeta duhovnosti - a on je jedna vrsta svijeta nevidljivog, gajba - duhovima koji su izvorište života, i njegova supstanca, i

srž, i bit, nužno podrazumijeva i postojanje prošlosti i budućnosti - koji su dvije vrste svijeta nevidljivog i njegov drugi segment - kroz koje se život ispoljava. Tako isto i savršeni red i koordinacija u teoretskom postojanju u Božijem znanju stanja koja sadržavaju suptilne smislove nečega, njegove rezultate i životne stadije, svakako pojašnjava da ono posjeduje potencijal za neku vrstu duhovnog života.

Da, jedno takvo manifestiranje života, koje je iluminacija sunca bespočetnog života, neće se tek ograničiti na ovaj pojavni svijet, niti na sadašnjost, niti na ovu fizičku egzistenciju, nego je neizbježno da svaki od svjetova poprimi neku od formi manifestiranja tog svjetla, proporcionalno svome kapacitetu. Svemir, dakle, sa svim svojim svjetovima, živ je, ozračen i osvjetljen tom manifestacijom, jer, u protivnom, svaki bi od svjetova - kako to i smatra oko zablude - ispod ovog prolaznog fizičkog svijeta bio, ustvari, jedan ogromni i jezivi mrtvac, jedan mračni razoreni svijet.

Tako se jedan aspekt vjerovanja u Božiju volju i određenje podrazumijeva iz tajne života, njime se potvrđuje i razjašnjava. Tj. kako se životnost pojavnog svijeta i prisutnih stvorenja opaža po svojoj uređenosti i rezultatima, tako i protekla i nadolazeća stvorenja, koja se ubrajaju u svijet nevidljivog, imaju nepojavnu egzistenciju, metafizički život, i svoju duhovnu potvrdu u Božijem znanju, pa se, posredstvom Ploča Božije volje i određenja, trag tog duhovnog života nazire u vidu predodređenja.

TREĆI ODJELJAK (Dodatka)

Pitanje koje se javlja usko vezano za studiju o proživljenju:

Ono što se navodi u Kur'an-i kerimu:

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ
إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً

"A Smak svijeta je samo kao tren oka, ili je još nagliji" (an-Nahl: 77); "Začuo bi se samo jedan užasan jek" (Ja-Sin:29), naznačava nam da će se Veliko proživljenje pojaviti iznenada, u jednom času i za nulti vremenski period. Međutim, uski umovi zahtijevaju konkretne i opipljive primjere da bi prihvatili i usvojili taj zbilja nadnaravni događaj i to neponovljivo pitanje.

Odgovor: u pogledu proživljenja postoje tri aspekta događanja: povratak duhova u tijela, oživljavanje tijela i podizanje i tvorba tijela.

Prvi aspekt: dolazak duhova i njihov povratak u svoja tijela. Ilustracija toga je zbor vojnika, koji su se bili razišli na sve strane radi odmora, na zavijajući zvuk vojničke trube.

Da, zbilja, rog, koji je truba Israfilova, a.s., nije slabiji od vojničke trube, kao što ni poslušnost duhova, koji su u dimenziji vječnosti i svijetu čestica i koji su se odazvali sa

"Rekoše: *قَالُوا بَلَىٰ Jesi, svakako!*" (al-A'raf:172), kad su čuli upit: *أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ "Nisam li Ja Gospodar vaš?"* (al-A'raf: 172), dolazeći iz dubina bespočetnosti, te njihova discipliniranost, bez sumnje nadmašuju mnogo i mnogo puta one koje posjeduju pojedinci iz jedne disciplinirane armije. Već je Riječ trideseta uvjerljivim dokazima potvrdila da ne samo duhovi, nego, i sve čestice vojska su Onoga Kome pripada slava, i pripravnici su na znak sirene.

Drugi aspekt: proživljenje tjelesa. Njegova ilustracija je:

Kako god je moguće upaliti na stotine hiljada električnih svjetiljki u noći tokom proslave nekog velikog grada, iz jedne centrale i u jednom trenu, koji je skoro bez imalo trajanja, tako je isto moguće osvjetljenje stotina miliona živih svjetiljki i njihovo oživljenje na površini Zemlje - iz jedne centrale. Pa budući da električna struja, koja je proizvod stvorenja Allahovih - Slavljen je i Uzvišen On! - sluga i rasvjetnik u Njegovoj kući za goste posjeduje ta svojstva i energiju za vršenje rada prema datim instrukcijama, zadacima i redu uspostavljenom od svoga dizajnera, svakako da će se i veliko proživljenje desiti u trenu oka i u okviru reguliranih Božanskih zakona koji predstavljaju hiljade provodnika iluminirajućih poput elektriciteta.

Treći aspekt: trenutačno podizanje tjelesa. Primjer toga je

ponovno nicanje svih stabala i lišća, čiji broj

hiljadu puta nadmašuje brojnost čovječanstva, odjednom, u proljeće, u rasponu od nekoliko dana, u potpunosti i u istom obliku kao i prethodnog proljeća. Tako je i sa ubrzanim izbijanjem pupoljaka, plodova i listova stabla koji su neizmijenjeni u odnosu na proteklo proljeće. Isto je i sa buđenjem klica, jezgara i sjemenki, čija je brojnost neizmijerna i neodrediva, koji predstavljaju ishodišta tog proljeća, istovremeno, svojim ukazivanjem i oživljavanjem. Isto je i sa nicanjem okomitih tjelesa i koštanih skeleta stabala i njihovog simultanog pokoravanja zapovijedi proživljenja nakon smrti. Isto je i s proživljenjem jedinki mikroskopskih životinjskih vrsta i njihovih kolonija, koje su neograničene sićušnosti i majstorstva. Isto je i sa podizanjem zajednica insekata, posebno letećih (koji nam lebde pred očima i podsjećaju nas na uzimanje abdesta i čistoću stalnim čišćenjem svojih ruku, očiju i krila i milujući nam lica), čija brojnost poniknuta u samo jednoj godini nadmašuje brojnost cjelokupnog ljudskog roda od Adema, a.s. Proživljenje tog insekta svakog proljeća, zajedno sa svim ostalim insektima, u samo nekoliko dana, ne pruža samo jedan, nego na hiljade modela za trenutačno podizanje ljudskih tijela na Sudnji dan.

Da, činjenica je da je dunjaluk Kuća mudrosti, a Ahiret Kuća moći te da se izumijevanje stvari na dunjaluku dešava postepeno i u vremenskim okvirima, što je uvjetovano Božijom mudrošću i glavninom ostalih Lijepih Svojtava, kao: Mudri, Aranžer, Planer, Uzgojitelj;

dok, s druge strane, na Ahiretu svojstva Moć i Milost dolaze do izražaja više od Mudrosti, pa tu nema potrebe za materijom, prostorom i vremenom, niti odgađanjem. Stvari se, dakle, tamo dešavaju simultano, a na to ukazuje i Kur'an-ikerim:

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلِمَةٍ بَصْرٍ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ

"A Smak svijeta je samo kao tren oka, ili je još nagliji" (an-Nahl: 77), a to znači da ono što se ovdje dešava od stvari u jednom danu, jednoj godini, na Ahiretu se desi trenutačno, u tren oka.

A ako želiš shvatiti kako to da je dolazak proživljenja izvjestan i definitivn koliko i dolazak slijedećeg proljeća, pomno prouči Riječ deset i Riječ dvadeset devetu. Ako i nakon toga ne budeš vjerovao u njega koliko i u dolazak proljeća, imaš osnova da dođeš i pozoveš me na tešku odgovornost.

Četvrto pitanje: izumiranje dunjaluka i nastupanje Smaka svijeta. Ilustracija za to je:

Ako bi se, Božijom naredbom, sudario meteor ili kometa s našom Kuglom zemaljskom, koja je kuća za naše zbrinjavanje, uništila bi naše utočište i stan - dakle, Zemlju - jednako kao što u jednoj minuti bude uništena palača u čiju je izgradnju bilo utrošeno deset godina.

ČETVRTI ODJELJAK (Dodatka)

قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ
قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

Ajet "On govori: 'Ko će oživjeti kosti kada budu istruhle?' Reci: 'Oživjet će ih Onaj koji ih je i prvi put stvorio; On sve stvari dobro zna" (Ja-Sin: 78-79).

U trećem primjeru Devete činjenice Riječi desete stoji:

Kad bi ti neko rekao da će jedan velikan, koji je već pred našim očima mobilizirao ogromnu vojsku u jednom danu, moći tu skupinu vojnika, raspuštenih radi odmora, sazvati na jedan znak trube i učiniti da se okupe u armijske strojeve, a ti na to odgovorio: "Ne, ne vjerujem u to!", zar ne bi taj tvoj odgovor i poricanje predstavljali ludost i bezumnost? Isto tako, Onaj koji je izveo tijela svih životinja i svih živih bića iz ničega, ta tijela koja su poput vojnih formacija svemira slična jednoj ogromnoj armiji, te ustrojio njihove čestice i rafinirana svojstva, postavio ih na njihova odgovarajuća mjesta, u savršenom poretku i ravnoteži, komandom

كُنْ فَيَكُونُ "Budi i zbije se";

isti Onaj koji u svakom stoljeću, pa i u svakom proljeću, stvara stotine hiljada živih vrsta i njihovih skupina sličnih jednoj armiji; je li, dakle, moguće da taj Moćni i Znani bude upitan: Kako to da će u jednom jeku Israfilove trube On okupiti sve elementarne čestice i pod zastavom tjelesne formacije i njezinom disciplinom okupiti osnovne jedinice te uigrane armije? I je li takvo nešto nezamislivo za Njega? Zar nevjerica u tome nije bezumlje i ludilo?

Također, Kur'an-i kerim spominje neka nadnaravna i fenomenalna djela Allahova na dunjaluku, da bi umove pripremio na prihvatanje istinitosti i srca doveo do vjere u Njegova nadnaravna djela na Ahiretu. Odnosno, on dočarava nadnaravna Božanska djela koja će se desiti u budućnosti i na Ahiretu tako da nas u to uvjeri i smiri time što nas osvjedoči u njihove brojne dunjalučke modele. Na primjer:

Od ajeta:

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ

"Kako ne vidi čovjek da ga Mi od kapi sjemena stvaramo, a opet je otvoreni protivnik" do kraja sure Ja-Sin; ovdje u pitanju proživljenja Kur'an-i kerim za njega uspostavlja i navodi dokaze u sedam-osam različitih kadrova.

Na početku navodi prvobitno nicanje i izlaže ga na razmatranje govoreći: Vi vidite vaše nicanje iz sperme u prionuli ugrušak, iz prionulog ugruška u nagnječeni zalogaj, a iz nagnječenog

zalogaja u ljudski oblik; pa kako onda poričete finalno proživljenje, koje je poput ovoga, čak i jednostavnije? Zatim u ajetu

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا

'Onaj koji vam iz zelenog drveća vatru stvara..' (Ja-Sin: 80) ukazuje na one blagodati i na to dobročinstvo i blagostanje kojima je Hakk - Slavljen je On! - obasuo čovjeka. Onaj ko na vas navraća takve blagodati neće vas prepustiti besciljnosti niti uzaludnosti, tek tako da biste ušli u kabur i zaspali bez buđenja. Zatim alegorično kaže: Vi vidite oživljavanje i ozelenjavanje mrtvog drveća, pa kako onda sumnjate da kosti, koje su slične drvetu, mogu steći život, a ne izvodite analogan zaključak? I zar je moguće da Onaj koji je stvorio nebesa i Zemlju bude nemoćan oživjeti i usmrtiti čovjeka, koji je plod nebesa i Zemlje? I da li je moguće da Onaj koji upravlja stanjima stabla i njeguje ga zapostavi njegove plodove i prepusti ih drugima? Mislite li da će Stablo stvaranja, čiji su svi dijelovi zamišljeni mudročću, biti prepušteno uzaludnosti, a njegovi plodovi i prinos biti zanemareni? Naime, Onaj koji će vas oživjeti na proživljenju jeste Onaj u čijoj su ruci ključevi nebesa i Zemlje, Kome se univerzum pokorava pokornošću poslušne vojske komandama te se i on podređuje zapovijedi

كُنْ فَكُونُ "Budi i zbije se",

s punom poslušnošću; i Onaj za koga je stvaranje proljeća jednako lahko i jednostavno kao i

stvaranje jednog cvijeta, a izumijevanje svih životinja za Njegovu moć lahko kao i izumijevanje jedne jedine muhe. Nije i neće Posjednik ove moći biti upitan sa skepsom:

مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ "Ko će oživjeti kosti..".

Zatim, riječima:

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ

"Pa Slavljjen je Onaj u čijoj je ruci vlast nad svime" (Ja-Sin: 83) objašnjava da su u Njegovoj - Slavljjen je On! - ruci kodovi svega, kod Njega su ključevi svega. On obrće noć i dan, zimu i ljeto, s krajnjom lahkoćom i jednostavnošću kao da su stranice knjige, a dunjaluk i Ahiret za njega su samo dvije kuće: jednu zatvori, a drugu otvori. I budući da je to tako, zaključak svih dokaza jeste:

وَالِيَهُ تُرْجَعُونَ "Njemu ćete se vratiti",

tj. On vas oživljava iz kabura, provodi vas do proživljenja te završi vaš obračun kod Svoga svetoga Trona.

Tako uvidiš da ovi ajeti pripremaju umove i prizivaju srca na prihvaćanje činjenice proživljenja tako što povlači simetrane koje ono ima sa dunjalučkim procesima.

Tako je, ali isto tako Kur'an ponekad navodi i ahiretske procese tako da opredmećuje njihove modele i ukazuje na njihove dunjalučke ekvivalente, kako bi spriječio poricanje i nevjericu. Na primjer:

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ "Kad se Sunce omota ﴿

do kraja sure at-Takvir.

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ "Kada se nebo rascijepi ﴿

do kraja sure al-Infitar.

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ "Kada se nebo raspukne ﴿

do kraja sure al-Inšikak.

Vidiš kako ove sure spominju goleme prevrate i ogromno Božansko djelovanje u stilu koji srce ostavlja zatečeno u fascinaciji, a um nakon toga postane pretijesan i trajno ostane u konfuziji. Međutim, ako čovjek vidi njihove simetrije u jeseni i proljeću, usvoji ih sa svom lahkoćom i jednostavnošću. Budući da bi komentarisanje ovih triju sura bilo preopširno, uzet ćemo jednu riječ kao uzorak. Na primjer:

إِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ "I kad se stranice raspodijele"

- Ovaj ajet nosi smisao: za vrijeme proživljenja objelodanit ćemo sve postupke pojedinca napisane na jednoj stranici. Budući da je ovo pitanje po sebi neshvatljivo i razum ne vidi načina da ga usvoji, sura, kao što aludira na proljetno buđenje i kao što i druge pojedinosti imaju svoje ekvivalente i modele, također sadržava i ekvivalent rasprostiranja stranica, i njegov model je jasan i očigledan. Tako svaki plod, svaka travka i svako drvo posjeduje aktivnosti, djela i funkcije te robovanje i slavljenje, u karakterističnom obliku kojim iskazuje lijepa Božanska Svojstva. A sve su te funkcije unesene, zajedno sa cjelokupnim

životopisom, u sve njegove sjemenke i jezgra. I sve će se to ukazati u neko drugo proljeće na nekom dugom mjestu. Tj. kao što s vrhunskom elokvencijom, svojim pojavnim likom i oblikom, spominje djela svojih genetskih prethodnika i temelja, također, pružanjem grana i raspupavanjem listova i plodova, razastire i stranice vlastite aktivnost.

Da, Onaj koji pred našim očima čini ovo, sa svom mudročću, očuvanjem, projektiranjem, kultiviranjem i njegovom, ustvari, Onaj je koji je rekao:

إِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ "I kad se stranice raspodijele"

Po ovoj shemi možeš usporediti i druge tačke. A ako si sposoban i zaključivati, onda izvedi zaključak.

Kako bismo ti pomogli i olakšali, također ćemo navesti i ajet:

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ "Kad se Sunce omota."

Riječ "omotati" koja se spominje u ovoj rečenici ima smisao "biti uvijeno" i "skupiti se". Ovo je divan i brilijantan primjer, a uz to signalizira i na svoj dunjalučki ekvivalent.

Prvo, Allah - Slavljén je i Uzvišen On! - podigao je zastore nepostojanja, etera i neba, sa sunčevog bisera koji osvjetljava dunjaluk poput lampe te ga je izvadio iz riznice Svoje milosti i ukazao ga dunjaluku. Taj će biser ponovo umotati u njegove omotače kad se ovaj dunjaluk privede kraju i njegova vrata budu zabravljena.

Drugo, Sunce ima angažman i zaduženje da razastire svjetlosni ogrtač u praskozorja i smotava ih u predvečerja te se tako smjenjuju noć i dan na zemaljskom polu. Ono prikuplja tu svoju robu amortiziranu od poslovanja, ili nekad Mjesec - dijelom - bude zastirač kod njezinog uzimanja i izlaganja. Ili, taj agent koji sakuplja svoju robu i sastavlja izvještaje o poslovanju svakako će, dakle, jednog dana biti razriješen svojih dužnosti i uklonjen sa funkcije, čak ako ne bi ni postojao razlog za razrješenje i otkaz. Moguće je zamisliti da širenje dviju malih pjega koje astronomi sada opažaju na njegovoj površini, a koje se postepeno šire i uvećavaju, povrate Suncu - tim širenjem i naredbom od Gospodara - ono što je, Allahovim dopustom, omotalo i emitiralo oko zemaljske lobanje od svjetlosti, te se u nju umota. Gospodar Dostojanstva će tada reći: "Ovdje se završava tvoja misija prema zemlji, hajde sad u Džehennem da sagoriš one što su te obožavali i potcijenili potčinjenog slugu poput tebe, te ga tako izrugali i optužili za izdaju i nepouzdanost."

Pri tome će Sunce pjegavog lica proučiti Božansku uredbu:

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ "Kad se Sunce omota."

PETI ODJELJAK

(Dodatka)

Stotinu i dvadeset četiri hiljade odabranih i dobrih izvještača, a oni su vjerovjesnici i poslanici (*) - na njih neka je salavat - i selam - kako je izrekao hadis - konsenzusom i astronomskom brojnošću svjedočanstava, neki oslanjajući se na lično osvjedočenje, a drugi na apsolutnu izvjesnost i istinu, izvještavaju o postojanju svijeta Ahireta; njihova je jedinstvena izjava da će ljudi biti provedeni tamo i da će ih Stvoritelj - Slavljjen je i Uzvišen On! - nedvojbeno dovesti u svijet Ahireta, kao što je kategorički obećao.

Potvrda istinitosti od strane stotinu i dvadeset četiri miliona evlija, na temelju otkrovenja i osvjedočenja, o onome što su izvijestili ti vjerovjesnici, a.s., i njihovo svjedočenje o postojanju Ahireta izvjesnim znanjem, neosporan je dokaz, zbiljski dokaz, postojanja Ahireta.

Tako isto i manifestacije Lijepih Imena Stvoritelja svemira koje se ukazuju dijelovima sveg svijeta, samo po sebi razumljivo podrazumijeva

(*) Abu Zerr kaže: "Upitao sam: "Allahov Poslaniče, koji je broj vjerovjesnika?" On odgovori: "Stotinu dvadeset i četiri hiljade, a od njih su poslanici tri stotine i petnaest, sveukupno." - Prenosi Imam Ahmed (Miškatu-l-masabih, 5738) (prevodilac na arapski).

postojanje nekog drugog, vječnog svijeta i jasno ukazuje na postojanje Ahireta.

Tako isto i Božanska moć i njezina apsolutna mudrost, u kojoj nema ni pretjerivanja niti ispraznosti i koja oživljava dženaze mrtvih stabala i njihove uspravljene skelete - a ona su svakog proljeća, svake godine, bezbrojna i nepregledna na zemaljskoj plohi! - na zapovijed

كُنْ فَيَكُونُ "Budi i zbije se",

čine ga simbolom podizanja nakon smrti. Tri stotine hiljada vrsta iz biljnih porodica i životinjskih zajednica bude proživljeno i poniknuto, time manifestirajući na stotine hiljada uzoraka proživljenja i pokretanja i dokaza postojanja Ahireta.

Tako isto i opsežna milost koja održava život svih duhom obdarenih bića, koja su ovisna o opskrbi, te ih proživljava sa savršenom samilošću u jednoj krajnje čudesnoj egzistenciji; a i trajna providnost, koja ističe raznovrsni dekor i ljepote koje su nebrojene i nesagledive, u zbilja krakom intervalu svakog proljeća, bez sumnje nužno uvjetuju aksiomatsko postojanje Ahireta.

I ljubavni žar za trajnim ostankom, žudnja za neprolaznošću i transcendentalna nadanja koja su usadena i neodstranjiva iz prirode tog čovjeka, koji je najsavršeniji plod ovog svemira, najdraže stvorenje Stvoritelja univerzuma i najpouzdanija spona sa svim stvorenjima u svemiru, bez sumnje da samo po sebi ukazuju na postojanje trajnog svijeta nakon ovog

prolaznog, i na postojanje svijeta Ahireta i Kuće vječnog blagostanja.

Svi ovi dokazi savršenom kategoričnošću - do mjere primoravanja na bespogovorno prihvaćanje - potvrđuju postojanje Ahireta istom aksiomatskom činjenicom kakva je postojanje dunjaluka. (*)

Budući da najznačajnija lekcija koju nam održava Kur'an jeste vjerovanje u Ahiret, i da je

(*) Mjera lahkoće u afirmativnoj izjavi i mjera teškoće i složenosti u negativnoj i odričnoj izjavi ogledaju se u ovom primjeru:

Ako neko izjavi: "Postoji na površini zemlje zbilja čudesna bašča koja urađa pakovanim mlijekom", a drugi mu to poredne govoreći: "Ne, ne postoji takva bašča!", prvi - sa svom lahkoćom - može potvrditi svoju tvrdnju samim pokazivanjem te bašče ili nekolicine njezinih plodova. A drugi (poricatelj) mora vidjeti i pokazati svaki čošak na zemaljskoj kugli da bi potvrdio svoju negaciju, tj. nepostojanje takve bašče. Tako je i sa onima koji izvještavaju o postojanju Dženneta: oni pokazuju stotine hiljada njegovih kondenzata i ističu njegove plodove i tragove, a imajući u vidu su samo dva iskrena svjedoka među njima dovoljna da potvrde tu tvrdnju. S druge strane, onima koji poriču njegovo postojanje nemoguće je potvrditi njegovu negaciju osim ako bi uzduž i poprijeko pretresli i pretražili cijeli svemir, koji je bez granica i vremena bez granica, Tek ako ga tada ne bi pronašli, mogli bi potvrditi svoju pretpostavku.

Pa, ti, koji si doživio duboku starost, i vi, braćo, znajte koliko je veličanstvena moć vjerovanja u Ahiret i kolika je njegova neuništivost (autor)

ta lekcija čvrsta i održiva do tog stepena, onda je u tom imanu blistava svjetlost, moćna nada i golema utjeha da, kad bi se i stotina hiljada starosti sastale u jednoj osobi, bio bi mu dovoljan taj nur, ta nada i utjeha koja izbija iz tog imana. Stoga je na nama starima da se radujemo svojoj starosti i uživamo u njoj govoreći:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كَمَالِ الْإِيمَانِ

"Hvala Allahu na savršenstvu imana".

SADRŽAJ

Predgovor bosanskom izdanju	7
POSLANICA O PROŽIVLJENJU	11
UVOD	37
PRVA ČINJENICA:	
Kapija Gospodarenja i Suverenosti,	47
DRUGA ČINJENICA:	
Kapija Plemenitosti i Milosti	49
TREĆA ČINJENICA:	
Kapija Mudrosti i Pravednosti,	55
ČETVRTA ČINJENICA:	
Kapija Dobrote i Ljepote,	59
PETA ČINJENICA:	
Kapija Samilosti i Robovanja Muhammedovog, s.a.v.s., Allahu,	65
ŠESTA ČINJENICA:	
Kapija Transcendentalnosti i Veličanstvenosti,	75
SEDMA ČINJENICA:	
Kapija Čuvanja i Nadgledanja,	85
OSMA ČINJENICA:	
Kapija Obećanja i Prijetnje,	91
DEVETA ČINJENICA:	
Kapija Oživljavanja i Umrtvljavanja,	93

DESETA ČINJENICA:	
Kapija Mudrosti, Providnosti, Milosti i Pravednosti,	101
JEDANAESTA ČINJENICA:	
Kapija Čovječnosti,	111
DVANAESTA ČINJENICA:	
Kapija Poslanstva i Spuštanja Objave,	115
ZAKLJUČNA RIJEČ	119
PRVI ODJELJAK	129
DRUGI ODJELJAK	155
TREĆI ODJELJAK	167
ČETVRTI ODJELJAK	171
PETI ODJELJAK	175

Bediuzzaman SAID NURSI
Poslanica o proživljenju

Biblioteka
ISLA ICA

Urednik
Ajet Arifi

Izdavač
Izdavačka kuća Ljiljan
Sarajevo, Mehmeda Spahića 18

Za izdavača
Ismet Veladžić

Lektor
Dr. Džemaludin Latić

Korektor
Yusuf Güneş

Štamparija
BEMUST - Sarajevo

Copyright © by Erdogan Nil
All rights reserved

Sarajevo, 2002.

English version <http://www.sozler.com.tr>
E-mail: info@sozler.com.tr

